



Strukturni skladi EU v Sloveniji



REPUBLIKA SLOVENIJA

SLUŽBA VLADE RS ZA LOKALNO SAMOUPRAVO IN REGIONALNO POLITIKO

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Projekt celovitega razvoja območja tretje razvojne osi

Zvezek 2:

Družbeni in ekonomski del

Naročnik:

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko
Ministrstvo za okolje in prostor

Ta dokument je nastal s finančno podporo strukturnih skladov EU.

Odgovorni predstavniki naročnika:

Dražen Levojevič (SVRSLSRP)
mag. Helena Šolar (MOP)

Naloga:

Projekt celovitega razvoja območja tretje razvojne osi

Številka pogodbe:

MOP: 3083-1/2006-537
Omega Consult: 55/06

Izdelovalec:

Omega Consult, projektni management, d.o.o. Ljubljana

Odgovorni vodja projekta:

Bruno Bensa, univ. dipl. inž. grad.

Člani projektne skupine:

mag. Jure Miljevič, univ. dipl. inž. grad.
David Krivec, univ. dipl. soc.
mag. Marko Kristl, univ. dipl. ekon.
Nina Bolko, univ. dipl. polit.
dr. Marko Šetinc, univ. dipl. ing. kem. ing.
dr. Heda Kočevar, univ. dipl. inž. geol.
Matjaž Oberžan, univ. dipl. ekon.
Robert Rupar, univ. dipl. inž. grad.
Miha Podgoršek, univ. dipl. inž. grad.
Tomaž Plesec, univ. dipl. geog.
Blaž Žabkar, prof. geog., zgod.
Aljaž Bole, stroj. teh.

Predmetne oznake:

Gesla: Regionalni razvoj, prometna infrastruktura, prometna študija
Keywords: Regional development, transport infrastructure, traffic study

Šifra naloge:

12/06-RN-SL

Odgovorni nosilec projekta:
Bruno Bensa

Direktor:
Bruno Bensa

Ljubljana, oktober 2006

Copyright © Republika Slovenija, Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj ter Ministrstvo za okolje in prostor, 2006.
(Besedilo je avtorsko zaščiteno. Zaščita vključuje vsako uporabo besedila, ki ni v skladu z Zakonom o avtorskih pravicah ter vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje – ne glede na tehniko – celote ali posameznih delov.)



KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	OPREDELITEV TRETJE RAZVOJNE OSI	1
2	DOLGOROČNI RAZVOJNI DOKUMENTI	2
2.1	NACIONALNI NIVO	2
2.1.1	Strategija razvoja Slovenije	2
2.1.2	Strategija prostorskega razvoja Slovenije	3
2.1.3	Prostorski red Slovenije	9
2.1.4	Politika urejanja prostora RS	9
2.1.5	Ocena stanja in teženj v prostoru RS	10
2.1.6	Resolucija o prometni politiki	12
2.1.7	Državni razvojni program RS za obdobje 2007 – 2013 (osnutek)	14
2.1.8	Nacionalni strateški referenčni okvir – Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007 – 2013	15
2.1.9	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji	16
2.1.10	Nacionalni program razvoja in vzdrževanja državnih cest	16
2.1.11	Nacionalni program razvoja javne železniške infrastrukture	17
2.2	NIVO REGIJ	18
2.2.1	Koroška regija	19
2.2.2	Savinjska regija	20
2.2.3	Zasavska regija	22
2.2.4	Spodnjeposavska regija	24
2.2.5	Jugovzhodna Slovenija	25
2.2.6	Prikaz pomembnejših kvantitativnih kazalnikov za regije	27
2.2.7	Pomen tretje razvojne osi za posamezne regije	29
2.3	OBČINSKI NIVO	29
2.4	OSTALE STROKOVNE PODLAGE IN OMEJITVE RABE PROSTORA	30
2.4.1	Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti	30
2.4.2	Območja Natura 2000	31
2.4.3	Varovanje kulturne dediščine	32
2.5	ALPSKA KONVENCIJA	34
2.5.1	Vsebina in območje Alpske konvencije	34
2.5.2	Skladnost implementacije projekta tretje razvojne osi z Alpsko konvencijo	35
3	DEMOGRAFSKI IN EKONOMSKI RAZVOJ PROSTORA	42
3.1	DEMOGRAFSKI KAZALNIKI	42
3.2	KAZALNIKI EKONOMSKE MOČI	45
3.3	KAZALNIKI SOCIALNE VKLJUČENOSTI	49
3.4	GOSPODARSKI TRENDI PO OBČINAH NA OBMOČJU TRETJE RAZVOJNE OSI	52
3.5	NAPOVED DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA V PROSTORU	57
3.5.1	Osnove za izdelavo napovedi	57
3.5.2	Napoved demografskega razvoja	58
3.6	NAPOVED EKONOMSKEGA RAZVOJA V PROSTORU	60
3.6.1	Osnove za izdelavo napovedi	60
3.6.2	Napoved ekonomskega razvoja	60
3.6.3	Korekcije napovedi upoštevajo regionalne razvojne programe	62
4	STANJE DOSTOPNOSTI DO JAVNIH FUNKCIJ NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU	65
4.1	VLOGA NASELJ V OMREŽJU NASELJ NA OBMOČJU TRETJE RAZVOJNE OSI	65
4.2	OMREŽJE DRUŽBENE JAVNE INFRASTRUKTURE	67
4.3	OBSTOJEČA DOSTOPNOST DO UPRAVNIH ENOT IN REGIONALNIH SREDIŠČ	69
5	ZAKLJUČKI	71
6	LITERATURA IN VIRI	73
7	PRILOGE	76

SLOVAR UPORABLJENIH IZRAZOV



BDP	Bruto domači proizvod
DRP	Državni razvojni program 2007 – 2013
DRSC	Direkcija Republike Slovenije za ceste
ESRR	Evropski sklad za regionalni razvoj
EU	Evropska unija
EUROSTAT	Statistični urad Evropske unije
FUR	Funkcionalne urbane regije
iBON	Bonitete poslovanja za slovenska podjetja
IPIS	Poslovni register Slovenije
JŽI	Javna železniška infrastruktura
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest
NPRJŽI	Nacionalni programu razvoja javne železniške infrastrukture
NSRO	Nacionalni strateški referenčni okvir
RePPRS	Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije
RRA	Regionalne razvojne agencije
RRP	Regionalni razvojni program
RS	Republika Slovenija
RZPR	Regionalna zasnova prostorskega razvoja
SKTE	Standardna klasifikacija teritorialnih enot
SPRS	Strategija prostorskega razvoja Slovenije
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TEN	Trans European Network (Evropsko infrastrukturno omrežje)

1 UVOD

Končno poročilo naloge "Projekt celovitega razvoja območja tretje razvojne osi" je razdeljeno na posamezne vsebinske sklope in izdelano v obliki petih zvezkov ter povzetka. Zvezki so razdeljeni na zbirno poročilo (zvezek 1), **družbeni in ekonomski del (zvezek 2)**, prometni del (zvezek 3), gradbeno tehnični del (zvezek 4) in okoljski del (zvezek 5).

Namen tega poročila je predstaviti osnovne razvojne usmeritve, ki so vključene v strateške razvojne dokumente na nacionalnem in regionalnem nivoju ter predstaviti družbeno in ekonomsko strukturo obravnavanega območja. Na tej osnovi je izdelana tudi napoved demografskega in ekonomskega razvoja v prostoru.

Poročilo je razdeljeno na šest vsebinskih delov. Prvo poglavje je uvod, v katerem so opredeljeni tretja razvojna os, namen in struktura poročila. V drugem poglavju so predstavljeni državni, regionalni in lokalni dolgoročni razvojni načrti na obravnavanem območju.

V tretjem poglavju je izvedena primerjava posameznih regij na območju tretje razvojne osi s Slovenijo in regijami v sosednjih državah. Primerjava zajema demografske, ekonomske in socialne kazalnike. Izdelan je tudi prikaz družbeno-ekonomskih trendov za občine na obravnavanem območju. Poglavje se zaključuje z izdelavo napovedi demografskega in gospodarskega položaja območja tretje razvojne osi. V četrtem poglavju je analizirano stanje dostopnosti do posameznih javnih funkcij na obravnavanem območju. V petem poglavju so predstavljene glavne ugotovitve. Šesto poglavje povzema uporabljeno literaturo in vire, na koncu pa je še dodan spisek prilog.

1.1 OPREDELITEV TRETJE RAZVOJNE OSI

Tretja razvojna os je strukturni projekt, ki med seboj povezuje sekundarna središča med koridorji in njihove razvojne potenciale ter jih hkrati pripenja na omrežje panevropskih povezav. Tretja razvojna os je v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije^[1] opredeljena kot ena izmed sekundarnih prometnih povezav, ki se navezujejo na transevropsko infrastrukturo omrežje, V. in X. panevropski prometni koridor ter na Jadransko – Jonsko prometno os. Ta os se po cestnem omrežju v Sloveniji iz smeri avstrijske Koroške preko Slovenj Gradca in Velenja navezuje na avtocesto pri Celju in se nato nadaljuje proti Novemu mestu in naprej proti Karlovcu oziroma navezavi na avtocesto Zagreb–Reka. S ponovno vzpostavitvijo opuščene železniške proge med Velenjem in Dravogradom bo os vzpostavljena tudi po železniškem omrežju - iz smeri avstrijske Koroške preko Dravograda, Slovenj Gradca, Velenja, Celja, Zidanega mostu, Sevnice, Trebnjega, Novega mesta preko Metlike naprej proti Karlovcu. Nova razvojna in prometna os povezuje regionalna središča Beljak, Celovec in Pliberk na avstrijskem Koroškem, Dravograd, Slovenj Gradec, Velenje, Celje in Novo mesto v Sloveniji in Karlovec ter Reko na Hrvaškem. Omogoča navezovanje tovornega in osebnega prometa vseh regij na tej osi na glavne prometne evropske smeri.

Tretja razvojna os v Sloveniji poteka po območju petih statističnih in razvojnih regij: Koroške, Savinjske, Zasavske, Spodnjeposavske in Jugovzhodne Slovenije oziroma občin, ki spadajo v te regije. Izgrajena povezava bo zagotavljala medsebojno povezanost središč mednarodnega, nacionalnega in regionalnega pomena v širšem območju Slovenije, hkrati pa bo zagotovila prometno povezavo v okviru V. in X. koridorja in med koridorji ter alternativno povezavo tujih središč mednarodnega pomena preko ozemlja Slovenije. Tretja prometna os bo omogočila navezavo pomembnih lokalnih središč v obravnavanem območju na ustrezne razvojne povezave in bo pomenila dvig kakovostne ravni sedanjih prometnic, ki ne omogočajo ustreznih pogojev za sodoben in varen promet. Z izboljšanimi prometnimi povezavami se bo skrajšalo trajanje potovanja in se bosta izboljšali kvaliteta potovanja in prometna varnost.

2 DOLGOROČNI RAZVOJNI DOKUMENTI

Projekt celovitega razvoja območja ob tretji razvojni osi je s svojimi značilnostmi sestavni del Strategije prostorskega razvoja Slovenije, Državnega razvojnega programa 2007 – 2013, Nacionalnega strateškega referenčnega okvira 2007 – 2013, Regionalnih razvojnih programov regij in prostorskih planov občin vzdolž tretje razvojne osi. V nadaljevanju poglavja so opredeljeni bistveni nacionalni, regionalni in občinski dokumenti.

2.1 NACIONALNI NIVO

Po Zakonu o urejanju prostora^[2] so državni prostorski akti Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Prostorski red Slovenije in državni lokacijski načrti. Poleg omenjenih so v nadaljevanju poglavja predstavljene tudi naslednji dokumenti: Strategija razvoja Slovenije, Politika urejanja prostora RS, Ocena stanja in teženj v prostoru RS, Resolucija o prometni politiki RS, osnutek Državnega razvojnega programa RS za obdobje 2007 – 2013 in Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007 – 2013.

2.1.1 Strategija razvoja Slovenije

Vlada je novo Strategijo razvoja Slovenije^[3] (v nadaljnjem besedilu: SRS) sprejela junija 2005. Strategija razvoja Slovenije je krovna nacionalna razvojna strategija, ki izhaja iz načel trajnostnega razvoja in integracije razvojnih politik. Področne, sektorske in regijske strategije razvoja, nacionalni programi in drugi razvojni dokumenti morajo biti v svojih vsebinskih opredelitvah skladni s splošnimi strateškimi usmeritvami, hkrati pa morajo biti usklajeni tudi z drugimi dokumenti, ki so namenjeni doseganju istih ali podobnih ciljev. SRS kot krovni strateški razvojni dokument upošteva usmeritve že sprejetih razvojnih dokumentov, jih povezuje v koherentno celoto in usklajuje z razvojnimi cilji države kot celote. SRS opredeljuje vizijo in cilje razvoja Slovenije ter pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti.

Štirje temeljni cilji razvoja Slovenije so:

1. Gospodarski razvojni cilj je v desetih letih preseči povprečno raven ekonomske razvitosti EU (merjeno z BDP na prebivalca v pariteti kupne moči) in povečati zaposlenost v skladu s cilji Lizbonske strategije;
2. Družbeni razvojni cilj je izboljšanje kakovosti življenja in blaginje vseh posameznikov in posameznikov, merjene s kazalniki človekovega razvoja, socialnih tveganj in družbene povezanosti;
3. Medgeneracijski in sonaravni razvojni cilj je uveljavljanje načela trajnosti kot temeljnega kakovostnega merila na vseh področjih razvoja, vključno s ciljem trajnostnega obnavljanja prebivalstva;
4. Razvojni cilj Slovenije v mednarodnem okolju je, da bo s svojim razvojnim vzorcem, kulturno identiteto in angažiranim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država.

Ključne razvojne prioritete za doseganje zastavljenih ciljev so naslednje:

- konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast;
- učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta;

- učinkovita in cenejša država;
- moderna socialna država in večja zaposlenost;
- povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

Strategija razvoja Slovenije predstavlja krovni dokument usmerjanja razvoja v Sloveniji.

2.1.2 Strategija prostorskega razvoja Slovenije

Zakon o urejanju prostora^[2], ki je stopil v veljavo 1. januarja 2003, ukinja Prostorski plan Slovenije ter uvaja Strategijo prostorskega razvoja Slovenije^[1] in Prostorski red Slovenije^[4]. Strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SPRS) upošteva in nadgrajuje do sedaj veljavne prostorske sestavine dolgoročnega plana Republike Slovenije za obdobje od leta 1986 do leta 2000 in prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana Republike Slovenije za obdobje 1990-2000. Strategija prostorskega razvoja je skupaj s Strategijo gospodarskega razvoja temeljni državni dokument o usmerjanju razvoja v prostoru, ki opredeljuje cilje prostorskega razvoja, podaja zasnovo in strateške usmeritve za prostorski razvoj države ter instrumente za usmerjanje nacionalnega prostorskega razvoja. Z določanjem splošnih načel in ciljev, ki morajo prevladovati pri spodbujanju in sprejemanju razvojnih odločitev nosilcev urejanja prostora, se s prostorsko strategijo želi ustvariti pogoje za večjo prostorsko, gospodarsko in socialno kohezijo slovenske družbe ter povečanje gospodarske konkurenčnosti in razpoznavnosti naše države.^[1]

SPRS temelji na že sprejeti Politiki urejanja prostora Republike Slovenije^[5] in Oceni stanja in teženj v prostoru Republike Slovenije^[6]. Osnovni namen SPRS je določiti strateške dolgoročne usmeritve prostorskega razvoja Slovenije kot odgovor na najpomembnejše sodobne izzive v svetu in v Evropi. Prostorska strategija izhaja iz upoštevanja družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov prostorskega razvoja. Na prostorski razvoj Slovenije vplivajo spremenjene družbeno-ekonomske in pravne razmere in z njimi povezane opredelitve razvoja države, pospešen razvoj tržnega gospodarstva, spremenjen geopolitični položaj Slovenije in na novo vzpostavljeni mednarodni odnosi, procesi globalizacije in vključevanja v Evropsko unijo ter prehod v informacijsko družbo.

SPRS določa prioritete za doseganje bodočega prostorskega razvoja:

- enakovredna vključenost Slovenije v evropski prostor,
- policentrični urbani sistem in regionalni prostorski razvoj,
- vitalna in urejena mesta,
- usklajen razvoj širših mestnih območij,
- povezan in usklajen razvoj prometnega in poselitvenega omrežja,
- izgradnja gospodarske javne infrastrukture,
- vitalnost in privlačnost podeželja,
- krepitev prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine ter
- prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi.

Slovenija je kot članica Evropske unije integrirana v širši evropski prostor in je del evropskih prostorsko-razvojnih procesov. Slovenija sprejema in upošteva usmeritve širše družbene skupnosti za vzdržni prostorski razvoj.

Pri načrtovanju SPRS so bili upoštevani naslednji dokumenti EU: Agenda Habitat^[7] (Carigrad 1996), Evropsko prostorsko-razvojne perspektive^[8], Vodilna načela za trajnostni prostorski razvoj evropske celine^[9] in Agenda 21^[10].

Nekatera območja Slovenije, zlasti obmejna in hribovita, se zaradi slabše prometne dostopnosti in težkih življenjskih razmer praznijo.

Prometno omrežje Slovenije se neposredno navezuje na V. in X. evropski prometni koridor, vendar je enostransko razvito. Zapostavljen je predvsem razvoj železniške infrastrukture, prometnih vozlišč, javnega potniškega prometa in letalskega prometa ter razvoj nemotoriziranega prometa. Prepočasno posodabljanje železniškega prometnega omrežja in stalno povečevanje cestnega prometa povzroča zahteve po novi infrastrukturi. Javni potniški promet izgublja pomen, vse bolj se uveljavlja uporaba osebnega prometa.

Slovenija kljub strateško ugodni prometni legi nima modernih terminalov za kombinirani tovorni promet. Pomanjkljiva je prometna oskrba gospodarstva ter povezava med središči in njihovimi zaledji. Zaradi geografskih značilnosti, različne prometne dostopnosti in posledično različne gospodarske rasti med posameznimi območji Slovenije se razlike med šibkejšimi in bolj razvitimi območji Slovenije še povečujejo.

Cilji SPRS so sledeči:

1. racionalen in učinkovit prostorski razvoj,
2. razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij,
3. večja konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostor,
4. kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih naselij,
5. skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi,
6. medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij,
7. povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskimi infrastrukturnimi sistemi,
8. preudarna raba naravnih virov,
9. prostorski razvoj usklajen s prostorskimi omejitvam,
10. kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti,
11. ohranjanje narave in
12. varstvo okolja.

V nadaljevanju bodo predstavljeni tisti cilji, ki so pomembni s stališča naloge. Eden od ciljev prostorskega razvoja je tudi razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij. Policentrična struktura urbanega sistema je podlaga za skladen razvoj države in vsakega posameznega območja ter za funkcionalno in fizično povezanost prostora. Urbana središča medsebojno sodelujejo na nacionalni, regionalni in lokalni ravni pri uresničevanju skupnih nalog in tako zagotavljajo uravnotežen gospodarski in družbeni razvoj v mejah posameznega vplivnega območja in na celotnem državnem ozemlju^[1]. SPRS razvršča večja slovenska mesta v 4 skupine središč različnega pomena (tabela 2.1).

Tabela 2.1: Pomen posameznih mest in drugih urbanih naselij

Središča mednarodnega pomena	Ljubljana, Koper, Maribor
Središča nacionalnega pomena	Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Velenje ter somestja Brežice-Krško-Sevnica, Jesenice-Radovljica, Koper-Izola-Piran, Slovenj Gradec-Ravne na Koroškem-Dravograd in Trbovlje-Hrastnik-Zagorje ob Savi.
Središča regionalnega pomena	Ajdovščina, Črnomelj, somestje Domžale – Kamnik, Gornja Radgona, Idrija, Ilirska Bistrica, Kočevje, Lendava, Ljutomer, Ormož, Sežana, Škofja Loka, somestje Šmarje pri Jelšah – Rogaška Slatina, Tolmin in Tržič z Bistrico pri Tržiču.
Središča medobčinska pomena	Bovec, Cerknica, Cerkno, Gornji Petrovci, Grosuplje, Laško, Lenart v Slovenskih goricah, Litija, Logatec, Metlika, Mozirje, Radlje ob Dravi, Ribnica, Ruše, Slovenska Bistrica, Slovenske Konjice, Šentjur, Trebnje, Vrhnika in Žalec.

Poselitveno omrežje naj bi obsegalo razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij. Na sliki 2.1 je prikazan razvoj policentričnega omrežja, kjer so opredeljena središča mednarodnega pomena, središča nacionalnega, regionalnega in medobčinskega pomena, ki so kot taka določena v SPRS.



Slika 2.1: Opredelitev policentričnega omrežja naselij ^[1]

Strategija poudarja tudi, da mora biti razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij podprt z razvojem prometne infrastrukture, ki mora spodbujati tudi skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi, medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij in njihovo povezanost z evropskimi prometnimi sistemi in urbanim omrežjem.

Strategija opredeljuje prometni sistem kot sklop usklajenih prometnih dejavnosti na funkcionalno povezanem infrastrukturnem omrežju vseh vrst in oblik prometa.

Usklajen razvoj prometnega omrežja in omrežja naselij, povezanost in razvoj prometnih vozlišč ter prometno-logističnih terminalov se razvija predvsem z namenom zagotavljanja prometne povezanosti vseh območij, skladnejšega razvoja celotnega državnega ozemlja in z namenom povezovanja s širšim evropskim prostorom. Prometno omrežje se razvija kot celovit prometni sistem, ki povezuje vse oblike in vrste prometa.

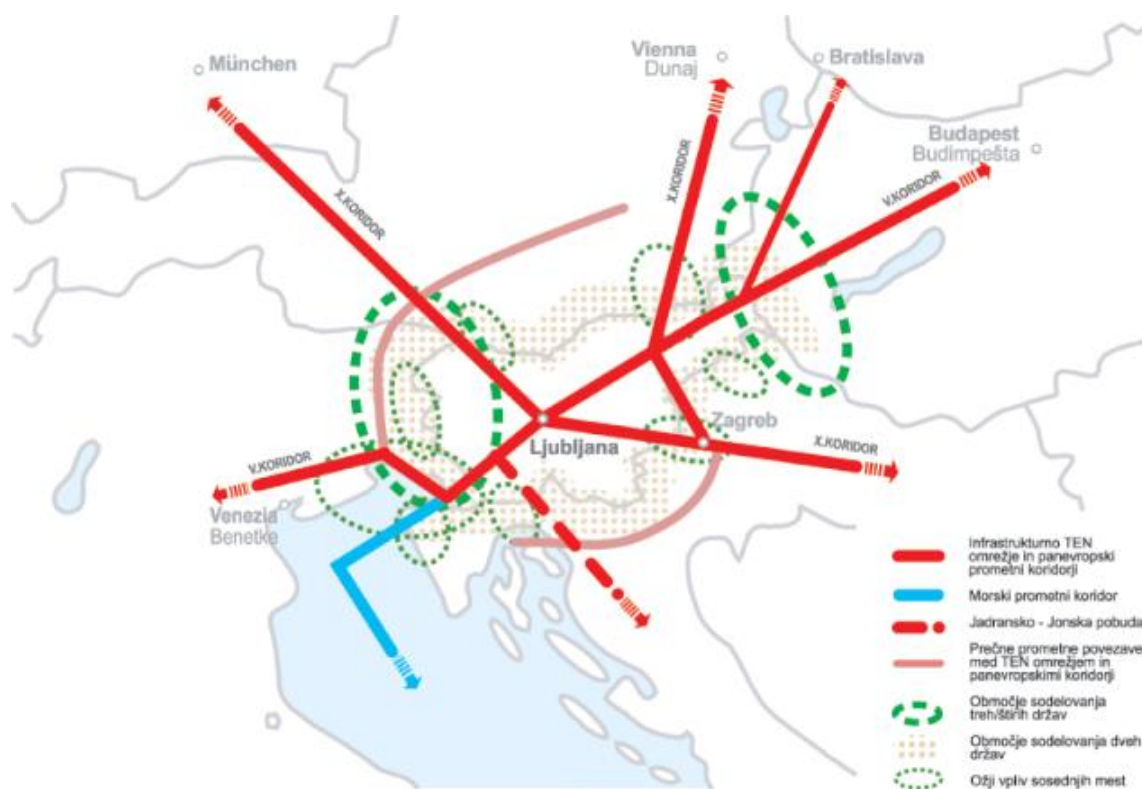
Cestno, železniško, letalsko in pristaniško omrežje se načrtuje v funkciji povezanosti slovenskega prostora in medsebojne povezanosti posameznih regij, kakor tudi povezanosti

Slovenije z mednarodnim prostorom. Razvija se učinkovite prometne povezave med mesti in njihovimi zaledji ter mesti in obrobni, manj razvitimi regijami, kar je eden od pomembnih dejavnikov policentričnega razvoja, ki prispeva h krepitvi konkurenčnega položaja teh regij ter s tem k socialni, ekonomski in prostorski koheziji. Pri načrtovanju visoko kakovostne infrastrukture se mora s sektorskimi politikami zagotoviti, da bo infrastruktura spodbujala razvoj in integriranost virov šibkejših in obmejnih regij z območjem osrednje Slovenije.

Slovenija podpira razvoj tistih prometnih sistemov, ki neposredno služijo slovenskemu prostoru, sledijo temeljnim prostorskim usmeritvam Slovenije in jih je možno uresničevati ob upoštevanju zahtev za varstvo okolja.

Za povečevanje učinkovitosti prometnega pretoka se spodbuja intermodalne prometne povezave in razvoj železniškega omrežja, ki v prihodnosti prevzema večino daljinskega tovornega prometa.

Z daljinskim prometnim omrežjem se povezuje slovenska središča mednarodnega pomena (Ljubljano, Maribor in Koper) z Evropo in središča nacionalnega pomena med seboj. *Primerno dostopnost in povezanost z mednarodnimi tokovi vseh območij se zagotavlja z razvojem sekundarnih (prečnih) prometnih povezav, ki se navezujejo na TEN evropsko infrastrukturno omrežje, V. in X. panevropski prometni koridor ter na Jadransko – Jonsko prometno os (slika 2.2).*



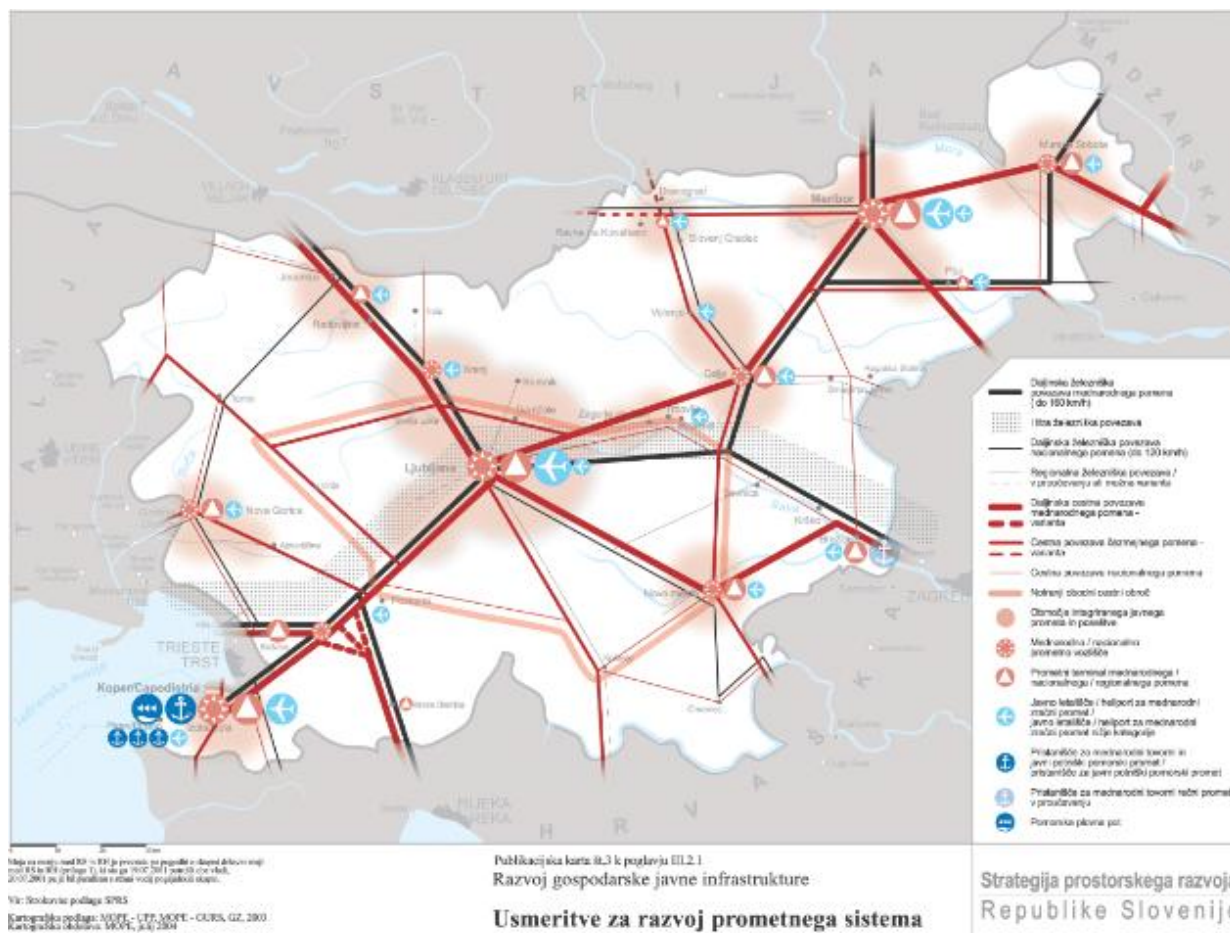
Karta št.2

SLOVENSKI INTERESI V MEDNARODNEM POVEZOVANJU

Slika 2.2: Pomen slovenskega cestnega omrežja v mednarodnem prostoru^[1]

Osnovno državno cestno omrežje tvori omrežje daljinskih cestnih povezav mednarodnega pomena, omrežje cestnih povezav čezmejnega pomena in omrežje cestnih povezav nacionalnega pomena. Cestno omrežje med seboj prometno povezuje slovenska središča

mednarodnega pomena, slovenska središča nacionalnega pomena in regionalna središča ter jih povezuje z mednarodnim evropskim in čezmejnim prostorom (slika 2.3).



Slika 2.3: Usmeritve za razvoj prometnega sistema v SPRS^[1]

Nacionalna središča mednarodnega pomena je treba na daljinsko cestno omrežje mednarodnega pomena priključiti z daljinskimi cestnimi povezavami nacionalnega pomena. Potrebno je tudi zagotoviti ustrezno priključevanje cestnega omrežja nižjih kategorij na omrežje daljinskih cest mednarodnega in nacionalnega pomena. Osnovno hrbtenico cestne infrastrukture predstavlja cestni križ z visoko zmogljivimi daljinskimi cestami (avtoceste in hitre ceste), ki bodo omogočale kvalitetne in hitre povezave znotraj države ter navzven. V Sloveniji se sočasno z izgradnjo slovenskega avtocestnega križa razvija obodni sistem prometnic glede na potrebe na regionalni ravni.^[1]

Notranji obodni cestni prometni obroč zagotavlja povezanost regionalnih in medobčinskih središč (Idrija, Cerklje, Škofja Loka, Kranj, somestje Kamnik – Domžale, somestje Trbovlje – Hrastnik – Zagorje ob Savi, Novo mesto, Kočevje, Ribnica, Cerklje, Postojna, Logatec, Idrija), s katerim se zagotavlja povezanost posameznih regij mimo Ljubljane in se s tem izboljšuje možnosti za njihov prostorski razvoj.

Obmejni obodni cestni prometni obroč omogoča dostopnost slabše razvitih predelov ob meji in omogoča povezovanje obmejnih območij z osrednjim območjem države.

Na osnovno državno cestno omrežje se navezuje cestne povezave regionalnega pomena, s katerimi se prometno povezuje medobčinska in pomembnejša lokalna središča ter za državo pomembna turistična in obmejna območja.

Naselja v občini se z naselji v sosednjih občinah ali z naselji in deli naselij v sami občini povezuje s cestnimi povezavami lokalnega pomena.

Osnovno železniško omrežje tvori omrežje daljinskih železniških povezav mednarodnega pomena, omrežje daljinskih železniških povezav nacionalnega pomena in omrežje regionalnih železniških povezav (slika 2.3). Za navezovanje na evropsko TEN infrastrukturno omrežje ter V. in X. panevropski prometni koridor, se rekonstruira in dogradi daljinske železniške povezave mednarodnega pomena, ki bodo omogočale hitrosti do 160 km/h v smereh:

- od Sežane do Ljubljane in Maribora in naprej proti Gradcu (II. tir Maribor – Šentilj),
- od Zidanega mosta proti Zagrebu,
- Ljubljane do Jesenic in naprej proti Avstriji (II. tir Ljubljana – Jesenice – Podrožca),
- od Pivke prek Ilirske Bistrice naprej proti Reki in
- od Pragerskega skozi Ormož in Mursko Soboto proti Budimpešti.

Omogoči se gradnjo nove učinkovitejše daljinske povezave mednarodnega pomena od Kopra do Divače – II. železniški tir. Na te proge, ki so neposredno vezane na evropske prometne tokove, se navezuje državna in regionalna prometna vozlišča za tovorni in potniški promet, s katerimi se omogoči konkurenčne pogoje za razvoj dejavnosti v evropskem prostoru.

Transevropska daljinska hitra železniška povezava v okviru V. panevropskega prometnega koridorja, ki povezuje Benetke preko Ljubljane in Zagreba z Budimpešto se proti severu povezuje z zmogljivimi daljinskimi železniškimi povezavami v smereh od Ljubljane proti Münchenu in od Zidanega mostu do Maribora in naprej proti Dunaju.

Na daljinsko hitro železniško povezavo se naveže prometna vozlišča:

- na območju Divače s povezavo proti Kopru in Novi Gorici,
- na območju Pivke s povezavo proti Istri,
- na območju Ljubljane s povezavo proti Avstriji,
- na območju Zidanega mostu s povezavo proti Mariboru in
- druge prometne podsisteme z ustrežno posodobitvijo obstoječih železniških prog v koridorjih obstoječih železnic, kadar to omogočajo tehnične in tehnološke rešitve in je prostorsko racionalno.

Ostala nacionalna in nekatera regionalna središča Slovenije se navezuje na daljinske železniške povezave mednarodnega pomena z daljinskimi železniškimi povezavami nacionalnega pomena. Obstoječo železniško infrastrukturo se rekonstruira, posodablja in tam, kjer je potrebno, dogradi ter zagotovi učinkovitejše železniške povezave v smereh od Ljubljane proti Novemu mestu in naprej proti Karlovcu na Hrvaškem, od Nove Gorice do priključka na železniško progo (V. koridor) na italijanski strani in od Nove Gorice do Sežane kot tudi od Nove Gorice prek Tolmina do Jesenic, od Maribora preko Dravograda in naprej proti Celovcu v Avstriji, od Celja proti Dravogradu ter od Ormoža proti Čakovcu na Hrvaškem, od Ljubljane proti Kočevju ter od Murske Sobote proti Lendavi.

Prometne terminale za kombinirani promet se na mednarodni ravni razvija v Kopru, Ljubljani in Mariboru, prometne terminale nacionalnega pomena pa ob nacionalnih prometnih vozliščih v Novem mestu, Celju, Murski Soboti, Divači (Sežani), Novi Gorici in v Kranju (Jesenicah). Zaradi obstoječih kapacitet in pričakovanih prometno logističnih potreb se na enaki ravni razvija tudi prometni terminal v Brežicah.

Prometne terminale regionalnega pomena ali distribucijske centre se razvija tudi v okviru drugih prometnih vozlišč – v Brežicah, Dravogradu, Ptuj, Ilirski Bistrici ter drugih, če za to obstajajo prometno logistične potrebe in so zagotovljene prostorske možnosti.

Prometne terminale se razvija v neposredni povezavi z gospodarskimi conami, ki se jih načrtuje kot njihov sestavni del ali pa kot samostojne prostorske enote v njihovi bližini.

2.1.3 Prostorski red Slovenije

Uredbo o prostorskem redu Slovenije^[4] je izdala Vlada RS (objavljena v UL RS, št. 122/2004) na podlagi tretjega odstavka 38. člena Zakona o urejanju prostora. S to uredbo se sprejema Prostorski red Slovenije, ki določa pravila za urejanje prostora.

Uredba v 42. členu določa pogoje načrtovanja prometne infrastrukture in v prvem odstavku tega člena določa, da je treba poteke nove prometne infrastrukture načrtovati usklajeno z načrtovanjem razvoja poselitve, pri čemer je načrtovani razvoj poselitve osnova za prometne študije, na podlagi katerih se načrtuje nova prometna infrastruktura. Med drugim ta člen določa, da je potrebno zagotoviti ustrezno hierarhično strukturo prometne infrastrukture glede na hitrost prometnih povezav, pri čemer hitrejše in bolj zmogljive povezave služijo povezavi večjih enot poselitve, počasnejše in manj zmogljive pa povezavi manjših enot in neposredni dostopnosti osnovnih enot poselitve. Pri načrtovanju se prometne infrastrukture se spodbuja gospodarsko, socialno, okoljsko in prostorsko najbolj smotrne in učinkovite oblike prometa, zlasti pa vse oblike javnega potniškega prometa.

Posebej je določeno načrtovanje cestne (43. člen) in železniške infrastrukture (46. člen).

2.1.4 Politika urejanja prostora RS

Politika urejanja prostora Slovenije^[5] je skupaj z Oceno stanja in teženj v prostoru Slovenije^[6] prvi prostorski dokument, s katerim Vlada Republike Slovenije v novem sistemu demokratične ureditve in tržnega gospodarstva določa smeri nadaljnjega urejanja prostora. Politiko je oblikoval Urad RS za prostorsko planiranje, organ v sestavi Ministrstva za okolje, prostor in energijo, sprejela pa jo je Vlada RS decembra 2001.

S Politiko urejanja prostora se je oblikovalo temeljno vodilo za dolgoročno, stalno in usklajeno usmerjanje prostorskega razvoja ob spoštovanju pravnega reda države, kulturne samobitnosti naroda in življenjskih interesov vseh državljanov.

S tem dokumentom bo Slovenija zagotavljala vzdržni razvoj in postopoma odpravljala slabosti dosedanjega spontanega in enostranskega razvoja v prostorskem, gospodarskem, socialnem in okoljskem pogledu. V procesu evropskega povezovanja pa bo omogočala suvereno odločanje o slovenskem prostoru.

Politika urejanja prostora temelji na mednarodno opredeljenih načelih prostorskega razvoja in suverenega odločanja Slovenije o razvoju in varovanju potencialov in vrednot prostora po načelih vzdržnega razvoja.

Pogoj za izvajanje politike urejanja prostora je pravno in odgovorno ravnanje državne uprave, lokalne samouprave in vseh drugih javnih in zasebnih uporabnikov prostora. Pri tem se bodo upoštevala načela prednostnega uveljavljanja javnega interesa, decentralizacije in smotrne organizacije upravljanja, vključevanja javnosti v urejanje prostora ter smotrnega gospodarjenja s prostorom, časom, energijo in denarnimi sredstvi. Pri upravljanju prostora je treba upoštevati lokalne, regionalne, državne in mednarodne dejavnike, ki vplivajo na urejanje prostora.

Cilji politike urejanja prostora so:

- v evropskih povezovalnih procesih uveljaviti primerjalne prednosti in zavarovati nacionalno identiteto ob upoštevanju regionalnih značilnosti in prostorske raznolikosti Slovenije,
- pospešiti enakovreden razvoj regij in posameznih interesnih, zlasti obmejnih in strukturno šibkejših območij ter spodbujati medregionalno in čezmejno sodelovanje,
- ponovno opredeliti in uveljaviti policentrični koncept razvoja omrežja mest in drugih naselij kot nosilcev razvoja v povezavi z njihovim zaledjem ter zagotavljati enakovredno vključevanje v evropske sisteme,
- spodbujati razvoj regionalnih središč kot žarišč razvoja regij,
- z učinkovito prometno in drugo infrastrukturo omogočiti dostopnost do dobrin skupnega pomena, sprejeti izzive novih tehnologij,
- zagotoviti učinkovito upravljanje prostora in okolja ter naravnih vrednot in kulturne dediščine Slovenije, omogočiti enake možnosti dostopa do fizičnih struktur v prostoru ter do informacij in pravnih sredstev v zvezi z urejanjem prostora.

Za doseganje zastavljenih ciljev urejanja prostora je treba na vseh ravneh celovito obravnavati poselitev, infrastrukturo in krajino. Pri tem je treba načrtno in smotrno usmerjati policentrični razvoj omrežja mest in drugih naselij ter preprečevati nadaljnjo stihijsko in razpršeno gradnjo ob hkratni skrbi za razvoj podeželja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti, naravnih vrednot in kulturne dediščine.

Skladen razvoj omrežja mest vpliva na celoten razvoj države, zato ga bo treba učinkovito usmerjati in pri tem upoštevati tudi razmere v EU, kjer se že oblikujejo čezmejne prostorske funkcionalne celote (evroregije) s poudarjeno vlogo vodilnih mest. Zato se bo treba tudi v Sloveniji čim prej opredeliti do formalne organizacije regij, skladne s policentrično zasnovo omrežja mest.

Pri usmerjanju nadaljnjega razvoja prometa in prometne infrastrukture je treba preseči ločeno načrtovanje in upravljanje posameznih podsistemov cestnega, železniškega, pomorskega, letalskega in logističnih sistemov ter oblikovati in sprejeti celovito prometno politiko, usklajeno s prostorskim razvojem omrežja naselij, razvojem gospodarskih in drugih dejavnosti, prostorskim povezovanjem slovenskega omrežja z evropskimi prometnimi sistemi ter z upoštevanjem meril varstva okolja. Ob upoštevanju negativnih posledic obremenjevanja slovenskega prostora zaradi tranzitnega prometa, ki se bo v prihodnje še povečeval, je treba izkoristiti tudi pozitivne spodbude za učinkovitejšo organizacijo prometnega omrežja države ter za razvoj dopolnilnih dejavnosti. Ustrezno pozornost je treba nameniti tudi večjim prometnim vozliščem različnih vrst prometa s posebnim poudarkom na tranzitni legi Slovenije. Na teh točkah je treba pospeševati razvoj žarišč urbanizacije oziroma umeščanje urbanih dejavnosti, ki morajo biti dobro prometno dostopne s širšega vplivnega območja.

2.1.5 Ocena stanja in teženj v prostoru RS

Oceno stanja in teženj v prostoru RS^[6] je izdelal Urad RS za prostorsko planiranje, ki je organ v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Dokument je decembra 2001 sprejela tudi Vlada RS.

Ocena stanja in teženj v prostoru Slovenije v skladu z dejavnostjo Ministrstva za okolje in prostor poudarja glavne značilnosti slovenskega prostora ter opozarja na najbolj pereča vprašanja prostorskega razvoja in sedanjega sistema prostorskega načrtovanja. Pri tem je v Sloveniji tako kot drugod v Evropi poglobljena naloga urejanja prostora zagotavljanje vzdržnega razvoja ob varčni rabi prostora in naravnih dobrin ter ob upoštevanju zahtev varovanja okolja in narave.

Ocena stanja je nujna podlaga in utemeljitev Politike urejanja prostora Republike Slovenije in iz nje izhajajoče vrste dokumentov, ki bodo povezani v enoten sistem urejanja prostora (Zakon o urejanju prostora, Prostorska zasnova Slovenije idr.). Pomeni izhodišče za temeljne cilje in usmeritve prostorskega razvoja ter podlago za uveljavitev učinkovitega sistema urejanja prostora. Hkrati pomeni tudi izhodišče za pripravo enotne metodologije z merili in kazalniki za stalno spremljanje stanja in teženj v prostoru (monitornig), ki bo podlaga za pripravo rednih poročil o stanju in težnjah na področju urejanja prostora. Vzpostavljen sistem meril in kazalnikov bo omogočil pregled in nadzor nad izvajanjem zastavljenih ciljev ter hitro in učinkovito ukrepanje ob ugotovljenih odstopanjih ali spremenjenih pogojih.

Temeljni cilji urejanja prostora so:

- zagotavljanje kakovostnega okolja, ki bo omogočalo zdravo in humano življenje, upoštevajoč značilnosti slovenske dežele, njenih krajinskih območij in drugih kakovosti,
- razvoj policentričnega urbanega sistema, ki bo kot zavestna odločitev za bolj uravnoteženo prostorsko porazdelitev stanovanj in delovnih mest s posebnim poudarkom na porazdelitvi centralnih funkcij (terciarnih in kvartarnih dejavnosti) omogočal enakovredni razvoj za vse prebivalce,
- usklajena namenska raba vseh površin in takšna porazdelitev gospodarskih dejavnosti, ki bo omogočala najugodnejši gospodarski razvoj, upoštevajoč naravne vire in primerjalne prednosti prostora, zavarovanje potrebnega manevrskega prostora za pobude prihodnjih rodov ter širše povezovanje Slovenije z mednarodnim prostorom.

Trenutno je na področju prostorskega razvoja največja pomanjkljivost odsotnost enotnih meril in prostorskih evidenc, ki bi že v tem trenutku omogočili vzpostavitev sistema kazalnikov za stalno spremljanje in vrednotenje prostorskega razvoja.

Pri izdelavi Ocene stanja so bile upoštevane številne študije, ki so bile podlaga za pripravo podobnih in primerljivih gradiv ob vključevanju Slovenije v mednarodne procese urejanja prostora na svetovni (npr. Slovensko nacionalno poročilo o izvajanju Agende Habitat) in evropski ravni (Evropske prostorske razvojne perspektive, Perspektive in strategije prostorske razvojne politike držav Srednje Evrope, Podonavja in Sredozemlja idr.).

Slovenijo lahko razmeroma natančno umestimo v shemi evropskih prometnih, gospodarskih in kulturnih tokov. Leži v pomembnem razvojnem loku, ki poteka po južni strani Alp in ob osi od Barcelone do Kijeva. Zametke razvojnega loka že vidimo v obsežnih, gospodarsko vitalnih urbanih strukturah (na primer: Milano, Verona, Vincenca, Padova, Benetke, Pordenone ...), ki postopoma prodirajo proti vzhodu in iščejo povezave z velikimi vzhodnoevropskimi gospodarskimi in prebivalstvenimi zmogljivostmi. Slovenija je v tej osi pomembna orientacijska točka kot mesto prehoda med kulturnima sistemoma oziroma kot vrata med vzhodno in zahodno kulturo, predvsem pa iz Italije proti vzhodnoevropskim državam oziroma prehodno območje iz Evrope s končnim ciljem v koprskem pristanišču. Prepoznavnost Slovenije kot makrogravitacijskega zaledja koprškega pristanišča se dopolnjuje na srednjeevropski ravni kot makrogravitacijsko zaledje Ljubljane.

Zaradi nedvomno pomembnega geopolitičnega in strateškega položaja bo v Sloveniji potrebna obsežna in dolgoročna razvojna preobrazba, ob kateri je treba izkoristiti primerjalne prednosti Slovenije. V ta namen je smiselno še bolj pospešeno načrtovati in uresničevati priključitev slovenskega gospodarstva na smeri trans evropskih razvojnih koridorjev, ki potekajo čez njeno ozemlje, in ob njih izoblikovati omrežje učinkovitih razvojnih žarišč z neposrednim dostopom do mednarodnega gospodarskega prostora na eni in regionalnega oziroma lokalnega zaledja na drugi strani.

Daleč največ sredstev se v Sloveniji usmerja v gradnjo in izboljšave cestnega omrežja, predvsem avtocestnega križa v smeri V. in X. trans evropskega prometnega koridorja. Razvoj

železniške infrastrukture, prometnih vozlišč, javnega potniškega in nemotoriziranega prometa je močno zapostavljen, nekoliko večji pomen imata pomorski in letalski promet.

Za Slovenijo so pomembne tudi regionalne in lokalne prometne povezave, ki so temelj skladnega regionalnega razvoja. Gradnja in vzdrževanje prečnih povezav med posameznimi regijami sta tudi zaradi gradnje osnovne avtocestne infrastrukture v časovnem zaostanku.

Mestne strukture se bodo zaradi širjenja obmestij ter povezovanja in delitve funkcij pospešeno oblikovale v mestne regije. Zaradi prostorskega razraščanja mest in množenja njihovih dejavnosti se sosednja mesta postopoma združujejo. V Sloveniji nastajajo somestja ali aglomeracije v okolici Ljubljane (predvsem v smeri proti Domžalam in Kamniku, Vrhniki, pa tudi proti Škofji Loki in proti Grosuplju), ob obali (Koper - Piran - Izola), na Koroškem (Ravne - Prevalje), v Savinjski regiji in okolici Nove Gorice, na Dravskem in Krško-brežiškem polju.

Prebivalstvo nadpovprečno narašča samo v naseljih, ki so razmeščena v koridorju ob slovenskem avtocestnem križu. Več kot polovica prebivalstva živi na suburbaniziranih območjih, ki pretežno ležijo ob najpomembnejših cestah.

S primerno vlogo slovenskih mest in drugih naselij bo v Sloveniji možno zagotavljati učinkovito vzdržno naravnano urbano omrežje tudi s socialnega in gospodarskega vidika. Z opredelitvijo mest bo možno zagotavljati tudi čim bolj enakovredno dostopnost do storitev za vse prebivalce, pa tudi gradnjo okolju prijazne infrastrukture.

Slovenija mora ustvariti uravnoteženo omrežje mest in drugih naselij, ki bo delovalo usklajeno na vseh ravneh ter bo sposobno sodelovati s sosednjimi državami in državami Evropske unije ter z njimi tekmovali. Pri tem je pomembna predvsem vloga Ljubljane v omrežju evropskih mest, Ljubljane in Maribora v omrežju srednjeevropskih mest, somestja Piran-Izola-Koper v omrežju sredozemskih mest, Kopra v omrežju severno-jadranskih pristanišč ter drugih, predvsem obmejnih regionalnih središč, v smislu evropskega povezovanja nacionalnih in regionalnih omrežij naselij.

2.1.6 Resolucija o prometni politiki

Državni zbor je junija 2006 sprejel Resolucijo o prometni politiki Slovenije (RePPRS) (Intermodalnost: Čas za sinergijo)^[11]. Dokument opredeljuje izhodišča, cilje, ukrepe za doseganje ciljev in ključne nosilce prometne politike. Izvajanje te prometne politike bo učinkovito v povezavi z izvajanjem Strategije prostorskega razvoja Slovenije v smislu racionalnega in učinkovitega prostorskega razvoja.

Lizbonska strategija je kot osrednji cilj razvoja EU do leta 2010 postavila povečanje konkurenčnosti gospodarstva ter razvoj znanosti in tehnologije, kar povzemajo tudi strateški dokumenti, ki cilje ovrednotijo tudi z vidika blaginje prebivalstva Slovenije.^[11]

Splošni cilji prometne politike na nacionalni ravni so naslednji:

- internalizacija zunanjih stroškov, ki jih povzroča promet;
- doseganje družbenega optimuma v delu, ki se nanaša na prometni sektor;
- povečanje prometne varnosti in varovanja;
- učinkovita poraba energije in čisto okolje;
- povečanje obsega in kakovosti javnega potniškega cestnega in železniškega prometa;
- prenos blaga v tranzitu na železnico;
- usklajeno delovanje celotnega transportnega sistema;
- vzpostavljanje arhitekture inteligentnih transportnih sistemov z uveljavljanjem regionalnih, nacionalnih in evropskih specifičnosti, usmeritev ter interesov;

- ozaveščanje in informiranje prebivalstva o trajnostni mobilnosti;
- zagotovitev potrebne prometne infrastrukture tako za kopenski kot tudi pomorski in zračni transport, ki bo sledil načelom trajnostnega in skladnega regionalnega razvoja;
- zagotovitev zanesljivega, varnega, cenovno konkurenčnega in okolju prijaznega transporta v tovornem in potniškem prometu;
- optimalno izkoriščanje razpoložljivih virov;
- vzpostavitev delovanja učinkov tržnega gospodarstva;
- deregulacija posameznih podsistemov prometa in prodaja državnih lastniških deležev, skladno z obstoječo zakonodajo, kjer ni ogrožen javni interes, zasebni ponudniki pa z načelom tržnega gospodarstva lahko zagotovijo bolj konkurenčno in kakovostnejšo storitev, pri čemer se stopnja varnosti ne sme znižati;
- natančno usmerjanje fiskalnih ukrepov za zagotavljanje tistih storitev, ki jih z načeli tržnega gospodarjenja ni mogoče zagotoviti samih po sebi.

Ključni ukrep prometne politike bo uvedba sistema plačevanja uporabe prometne infrastrukture po načelu mejnih družbenih stroškov (to je stroškov, ki jih uporabnik infrastrukture povzroči sebi, drugim uporabnikom infrastrukture in družbi kot celoti).^[11]

Splošni ukrepi prometne politike so naslednji:

- izdelava celovitega prometnega modela z ustreznim izračunom virov in intermodalnosti povezav in virov;
- izdelava državnega razvojnega načrta o optimalni usklajenosti prometnega sistema ob spoštovanju mednarodnih obveznosti Slovenije;
- razvoj prometne infrastrukture, ki je pogoj za enotno in sinhrono delovanje sistema;
- vključevanje zasebnega kapitala v razvoj prometne infrastrukture in prevoznih storitev povsod tam, kjer je z zasebno pobudo mogoče doseči želene rezultate in tako razbremeniti javne finance;
- razvoj novih transportnih tehnik in tehnologij, ki bodo za okolje manj obremenjujoče;
- vzgoja in izobraževanje, obveščanje in trženje, s čimer bi pri ljudeh vzbudili zavest o pomenu transportnega sistema, njegovem delovanju in optimalni uporabi transportne infrastrukture;
- fiskalni ukrepi, s katerimi bo država spodbujala nastajanje celovitih logističnih rešitev in enotnega sistema javnega potniškega prometa;
- predpisi in drugi akti, s katerimi je potrebno urediti predvsem pogoje za razvoj kakovostne tržne strukture ter podpreti celovite logistične storitve in enotno delovanje javnega potniškega prometa;
- spodbujanje uporabe varčnejših in ekološko sprejemljivejših vozil.

Pomemben ukrep na področju cestne infrastrukture predstavlja dograjevanje in vzdrževanje avtocestnega sistema in drugih državnih cest kot razvojnih osi, s katerimi bodo slovenska razvojna središča ustrezno medsebojno povezana in navezana na avtocestni sistem. Poleg vzdrževanja in posodobitev obstoječe cestne mreže je kot ukrep predviden tudi razvoj novih prometnih povezav.

Za našo nalogo so pomembna predvsem dejstva iz RePPRS, ki navajajo, da je razvoj državne cestne infrastrukture omogočil predvsem pospešen razvoj območij ob avtocestnem križu, medtem ko se navezanost in dostopnost ostalih območij na avtocestni sistem v tem obdobju ni izboljšala. Splošno stanje obstoječega omrežja državnih cest, kategorij glavnih in regionalnih cest, se je v tem obdobju celo poslabšalo; trenutne razmere namreč kažejo, da je 42% omrežja teh cest v slabem oziroma zelo slabem stanju. Opisano stanje je omejitveni dejavnik skladnega regionalnega razvoja območij Slovenije, ki ne ležijo ob avtocestnem križu. Območja zaradi slabe dostopnosti in s tem višjih transportnih stroškov postajajo lokacijsko nekonkurenčna, četudi imajo druge, za razvoj potrebne dejavnike (cenejša zemljišča, usposobljeno delovno silo,...).^[11]

Resolucija poudarja tudi potrebo po razvoju intermodalnih potniških terminalov v regionalnih središčih.

V sklopu SWOT analize uvršča Resolucija med 'priložnosti' tudi razvoj tretje (3.), tretje a (3.a), tretje b (3.b) in četrte (4.) prometne osi, ki bodo povezovale regije v Sloveniji, Avstriji, Italiji in na Hrvaškem in ki bodo omogočile navezavo cestnega prometa teh regij na glavne prometne evropske smeri.

2.1.7 Državni razvojni program RS za obdobje 2007 – 2013 (osnutek)

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je za namene javne razprave maja 2006 pripravila osnutek Državnega razvojnega programa 2007 – 2013 (DRP)^[12]. Državni razvojni program je izvedbeni dokument Strategije razvoja Slovenije na področju razvojno-investicijskih programov in projektov. Ker je DRP podlaga za pogajanja o vsebini strukturne pomoči EU Sloveniji v obdobju 2007 – 2013, vključuje vsebine, ki jih je potrebno predložiti Evropski komisiji kot t.i. Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO). DRP je sicer širši dokument kot NSRO; saj zajema tudi razvojno investicijske programe in projekte, financirane iz državnega in občinskih proračunov, ki ne bodo sofinancirani iz proračuna EU.

V sklopu DRP je potrebno posebej izpostaviti prostorsko načrtovanje in urejanje prostora. Najbolj se namreč razvojno in prostorsko načrtovanje stikata prav pri srednjeročnih načrtih na državni in regionalni ravni, zato je tudi Strategija prostorskega razvoja Slovenije eno ključnih izhodišč DRP. Na tem področju obstajajo tudi elementi skupne politike EU (European Spatial Development Perspective).

Ključna področja, na katera se nanašajo osrednji razvojni projekti, so naslednja:

- razvojna mreža Slovenije;
- povezovanje naravnih in kulturnih potencialov;
- učinkovito upravljanje z okoljem;
- mobilnost za podporo gospodarskemu razvoju;
- institucionalna in administrativna usposobljenost.

Področje "mobilnosti za podporo gospodarskemu razvoju" obsega investicijske aktivnosti različnih resorjev, katerih namen je Sloveniji zagotoviti učinkovito prometno infrastrukturo. Velika naložbena aktivnost Slovenije v tem okviru je tudi tretja razvojna os, ki predstavlja prečno povezavo Slovenije med avtocestnim križem.

Razvojno-investicijske prioritete DRP so strukturirane enako kot razvojne prioritete Strategije razvoja Slovenije, in sicer:

- konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast;
- učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta;
- učinkovita in cenejša država;
- moderna socialna država in večja zaposlenost;
- povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

Razvoj tretje razvojne osi je kot aktivnost opredeljen v sklopu razvojne prioritete "konkurenčno gospodarstvo in hitrejša rast".

V okviru operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture so za državne ceste predvidena sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). Glede na omejene

finančne vire bo prednost dana t.i. razvojnim osem, med njimi še posebej tretji razvojni osi, ki bo omogočila razvoj in razvojno integracijo virov šibkejših in obmejnih regij Koroške in Bele Krajine z območjem osrednje Slovenije ter zagotovila primerno dostopnost in povezanost z mednarodnimi tokovi. Izgradnja nove prečne razvojne prometne osi pomeni povezavo regionalnih središč v Avstriji, Sloveniji in na Hrvaškem ter omogoča navezovanje tovornega in osebnega cestnega prometa vseh regij na tej osi na glavne prometne evropske smeri. Pri tretji razvojni osi gre sicer v širšem smislu za dostopnost storitev ob tej povezavi, razvoj urbanih centrov ter podeželja, povezovanje naravnih in kulturnih potencialov na tem območju, vendar pa se slednje ne bo financiralo iz tega operativnega programa.^[12]

2.1.8 Nacionalni strateški referenčni okvir – Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007 – 2013

Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO) predstavlja poglobitev DRP na specifičnem področju kohezijske politike EU. Vključuje tiste programe in projekte iz DRP, ki bodo sofinancirani s sredstvi evropskega proračuna in ki bodo izpolnjevali kriterije novih uredb EU s področja kohezijske politike za obdobje 2007 – 2013. NSRO predstavlja podlago za izvajanje operativnih programov kohezijske politike EU v Sloveniji.

Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007 – 2013^[13] (OP ROPI) je Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko kot delovno gradivo pripravila junija 2006. OP ROPI predstavlja izvajalski dokument Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013, ki določa neposredno izhajajoče pravne obveznosti in pravice izvajanja kohezijske politike Evropske unije v Sloveniji.

Cilj OP ROPI je zagotoviti infrastrukturo na področju okolja in prometa, kar je povezano tako s spodbujanjem gospodarskega razvoja in ustvarjanjem delovnih mest, kakor tudi s spodbujanjem trajnostnega razvoja in zagotavljanjem visoke kvalitete življenja za prebivalce RS. OP obravnava področje prometne infrastrukture in prometa za področja javnega potniškega prometa, železniške infrastrukture, letalske infrastrukture, pomorske infrastrukture, osnovnega in dodatnega avtocestnega programa, področje državnih cest in kolesarskih poti.

Prva razvojna prioriteta s področja prometne infrastrukture je opredeljena v okviru Kohezijskega sklada, druga razvojna prioriteta s področja prometne infrastrukture pa je opredeljena v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR). V okviru Kohezijskega sklada so predlagane razvojne prioritete z vseh podpodročij prometa, in sicer cestne infrastrukture, železniške infrastrukture, pomorske infrastrukture in letalske infrastrukture. V okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj pa so predlagani projekti le s področja državnih cest, razvoja javnega potniškega prometa in kolesarskih stez.

V okviru razvojne prioritete prometne infrastrukture v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj je opredeljen tudi pomen razvoja sekundarnih prometnih povezav. Predvidena je izgradnja tretje razvojne osi, ki predstavlja povečanje dostopnosti in povezanosti ter s tem razvoja šibkejših in obmejnih regij Slovenije z območjem osrednje Slovenije ter z mednarodnimi tokovi.

Izgradnja cestne povezave na tretji razvojni osi je tako strateško utemeljena v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije kot povezava čezmejnega pomena. Izgradnja cestne povezave tretje razvojne osi je v svojem severnem delu, meja z Republiko Avstrijo – A1 (Šentilj – Koper), že uvrščena v dodatni program Nacionalnega programa izgradnje avtocest, katerega realizacija je ustrezno utemeljena z Resolucijo o NPIA. Za izgradnjo te povezave govorijo številni razlogi, kot so:

- izboljšanje zmogljivosti na tej osi z odpravo ozkih grl na obstoječi državni cestni mreži, kar bo imelo direktne ekonomske učinke pri uporabnikih (znižanje stroškov transporta);

- posredno bo omogočila izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva na tem območju ter bo imela ugoden vpliv na regionalni razvoj;
- omogočila bo izkoriščanje potencialov prostora za poselitev, infrastrukturo, proizvodne in oskrbne dejavnosti, rekreacijo in turizem ter funkcionalno zaokrožanje naselij in območij drugih dejavnosti.

Cestna povezava tretje razvojne osi "Avstrija do A1 Šentilj – Koper in A1 Šentilj – Koper do Novega mesta in do Hrvaške" (začetek 2008 – konec 2017) je umeščena tudi na indikativni seznam ključnih projektov. Ocenjena je vrednost investicije, vrednost investicije v obdobju 2007 – 2013 ter višina sofinanciranja s strani ESRR.

2.1.9 Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji

Resolucijo o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji (NPIA)^[14] je Državni zbor RS sprejel dne 27.02.2004. Z izgradnjo avtocestnega omrežja v Sloveniji želimo uresničiti naslednje zastavljene osnovne cilje:

- navznoter medsebojno povezati vse slovenske regije ter najpomembnejše gospodarske centre v državi, navzven pa Slovenijo navezati na evropsko avtocestno omrežje in jo tako povezati s širšim evropskim prostorom,
- približati in povezati slovenski gospodarski prostor z evropskim gospodarskim prostorom in s tem povečati konkurenčno sposobnost slovenskega gospodarstva v primerjavi z evropskim,
- približati in povezati slovenski kulturni prostor ter omogočiti njegovo prepoznavnost in povezanost s širšim evropskim prostorom,
- spodbujati nadaljnji gospodarski razvoj slovenskega gospodarstva preko investicij v izgradnjo gospodarske infrastrukture (avtocestnega omrežja), ki imajo dokazano pozitivne multiplikativne in akceleratorne učinke na večino makroekonomskih agregatov in ostale sektorje slovenskega gospodarstva,
- izboljšati in povečati nivo prometne varnosti udeležencev v cestnem prometu,
- zmanjšati prekomerne negativne prometne vplive na okolje v območju obstoječih glavnih in regionalnih cest zaradi njihove razbremenitve z zgrajenim avtocestnim omrežjem, predvsem z ukrepi preusmerjanja težkega tovornega prometa na že zgrajeno avtocestno omrežje.

Nacionalni program izgradnje avtocest v RS na področju graditve cestnega omrežja v dodatnem programu (D) navaja pomen zagotavljanja ustrezne notranje in zunanje povezanosti države, in sicer v funkciji priključevanja in navezovanja posameznih regij in večjih urbanih območij na avtocestno omrežje. Poudarja tudi izpolnjevanje obveznosti, ki jih je Slovenija prevzela z mednarodnimi sporazumi in pobudami v zvezi z izgradnjo mednarodnih cestnih koridorjev (Phyrnska avtocesta, Jadransko – Jonska avtocestna povezava).

2.1.10 Nacionalni program razvoja in vzdrževanja državnih cest

Nacionalni program razvoja in vzdrževanja državnih cest je trenutno še v fazi osnutka. V zvezi z državnimi cestami se ugotavlja, da kakovost in obseg ponudbe infrastrukturnih storitev ne odgovarjata več današnjim potrebam. Po eni strani so obstoječe ceste v relativno slabem stanju, kar je posledica premajhnih vlaganj v ohranjanje in obnovo državnih cest v preteklih desetletjih. Po drugi strani pa se srečujemo z ozkimi grli, ki so se pojavila zaradi stalne in dokaj visoke stopnje rasti prometa, ki je na približno isti ravni kot tista na avtocestah. Na državnem cestnem omrežju se tako kažejo velike potrebe po obnovi državnih cest in novih investicijah za

povečanje kapacitet državne cestne mreže. Opisano stanje se je že pokazalo kot omejitveni dejavnik skladnega regionalnega razvoja. Območja Slovenije, ki ne ležijo ob glavnem cestnem križu, postajajo lokacijsko nekonkurenčna kljub temu, da imajo druge, za razvoj potrebne dejavnike (npr. usposobljeno delovno silo, komunalno opremljena poceni zemljišča, turistično ponudbo, ipd).

Cilji programa so naslednji:

- ohranjanje dosežene ravni konkurenčnosti države z zmanjšanjem potovalnih časov in znižanjem stroškov transporta,
- ohranjanje omrežja z ukrepi obnov in preplastitev cest,
- boljša dostopnost do posameznih regij ter boljša medregijska povezava, navezava delov Slovenije, ki sedaj niso ustrezno navezani, na glavne evropske cestne koridorje, kar bo omogočilo enakomernejšo porazdelitev ekonomskih koristi razvoja Slovenije,
- izboljševanje dosežene ravni prometne varnosti s tehničnimi ukrepi za izboljšanje prometne varnosti.

V program je zajeto državno cestno omrežje v upravljanju Direkcije Republike Slovenije za ceste, v skupni dolžini 5.884 km. Razdeljen je v dve fazi in obsega investicije, obnove omrežja in redno vzdrževanje. V program so vključene tudi kolesarske poti.

Aktivna faza programa, ki obsega investiranje, obnove in redno vzdrževanje, poteka v obdobju med leti 2006 in 2016. Pričakuje se, da bo v tem obdobju državno omrežje v celoti obnovljeno, posodobljeno in dograjeno, nivo kvalitete pa ustrezen. Tej fazi sledi obdobje pasivnega investiranja, tj. obdobje rednega vzdrževanja državnega cestnega omrežja in nujnih obnov v okviru vzdrževanja zelene oz. dosežene kvalitete državnega cestnega omrežja, kot je bila vzpostavljena ob zaključku predhodne faze. Pasivno obdobje traja do leta 2025.^[15]

2.1.11 Nacionalni program razvoja javne železniške infrastrukture

Nacionalni programu razvoja javne železniške infrastrukture (NPRJŽI) je v pripravi. Delež mednarodnega prometa po slovenskem železniškem omrežju že presega 80%, kar pomeni, da gre za visoko soodvisnost železnic v Evropi. Usmeritve v prometni politiki Unije tako narekujejo prilagoditev prometnih gospodarstev, tudi slovenskega, novim razmeram, kar je po eni strani pogoj za najugodnejše ovrednotenje slovenskega zemljepisnega položaja, hkrati pa tudi pogoj za enakopravno vključitev slovenskega prometnega sistema v evropskega. Proge, ki ležijo v smeri V. in X. koridorja, imajo zato prevladujočo vlogo v razvoju slovenske železniške infrastrukture.

Čeprav je prioriteta strategija vključevanje javne železniške infrastrukture (JŽI) v evropsko transportno mrežo na V. in X. vse-evropskem transportnem koridorju, kar pomembno vpliva na določanje prioritet projektov, strategija ne ogroža prioritet projektov v okviru rekonstrukcije in obnove obstoječe JŽI in projektov dopolnitve le-te z novimi potrebnimi programi in drugo na to vezano infrastrukturo.^[15]

2.2 NIVO REGIJ

Po Zakonu o urejanju prostora^[2] je regionalna zasnova prostorskega razvoja (RZPR) dokument usmerjanja prostorskega razvoja, ki ob upoštevanju usmeritev Strategije prostorskega razvoja Slovenije in v povezavi z drugimi razvojnimi dokumenti določa zasnove z državo in občinami usklajenih prostorskih ureditev. Pri pripravi regionalne zasnove prostorskega razvoja je poleg veljavnih zakonskih izhodišč smiselno upoštevati že pripravljena strokovna gradiva, obstoječe planske akte občin, strategije in regionalne razvojne programe ter Strategijo prostorskega razvoja RS. V praksi se je pokazalo, da je za prostorsko umestitev projektov iz izvedbenega dela regionalnega razvojnega programa sprejetje tega prostorskega akta nujno in da mora biti v njem prostor obravnavan kot bistveni omejitveni, hkrati pa tudi razvojni dejavnik gospodarske in družbene aktivnosti regije.

Če je pobuda za pripravo regionalne zasnove prostorskega razvoja vezana na pripravo regionalnega razvojnega programa, se regionalni razvojni program in regionalna zasnova prostorskega razvoja pripravljata sočasno. Regionalni razvojni program in regionalna zasnova prostorskega razvoja morata biti med seboj usklajena.^[2]

Regionalni razvojni programi so temeljni programski dokumenti na regionalni ravni, s katerimi se uskladijo razvojni cilji na področju gospodarskega, socialnega, izobraževalnega, javno-zdravstvenega, prostorskega in okoljskega ter kulturnega razvoja v razvojni regiji, določijo pa se tudi instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Regionalni razvojni programi morajo biti usklajeni z državnim razvojnim programom, saj le-ta predstavlja dogovor med regijami in državo o regionalnem razvoju. Regionalni razvojni program je sestavljen iz strateškega in programskega dela, uresničuje pa se z izvedbenimi načrti regionalnega razvojnega programa.^[17] V tem letu se izteka programsko obdobje prve generacije regionalnih razvojnih programov (2002 – 2006). Nova generacija RRP se pripravlja za obdobje Državnega razvojnega programa (DRP) za obdobje 2007 – 2013, ki sovпада z novim programskim obdobjem kohezijske politike EU.

V nadaljevanju poglavja so opredeljeni razvojni cilji in temeljne razvojne usmeritve regij na območju tretje razvojne osi, ki so povzeti po osnutkih regionalnih razvojnih programov regij Koroške^[18], Savinjske^[19], Zasavske^[20], Spodnjeposavske^[21] in Jugovzhodne Slovenije^[22] za obdobje 2007 - 2013. V osnutkih programov so natančno opredeljene tudi prioritete, programi in ukrepi za novo finančno perspektivo.

Za posamezno regijo so predstavljeni strateški cilji regije za vsa področja in temeljne razvojne usmeritve za naslednja področja:

- gospodarstvo in človeški viri;
- prostor in prometna infrastruktura;
- turizem in razvoj podeželja;
- okolje.

Poleg vsebin iz osnutkov regionalnih razvojnih programov, so za posamezno regijo predstavljeni tudi predvideni razvojni projekti, ki jih navaja predlog Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023^[16], in so pomembni z vidika tretje razvojne osi. Resolucija v sklopu predstavitve projektov, ki podpirajo doseganje ciljev pete prioritete Strategije razvoja Slovenije (Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja), med drugim navaja modernizacijo državnega omrežja na prioritetnih razvojnih oseh (tretja, tretja a in četrta razvojna os).

V zadnjem delu poglavja so najprej opredeljeni nekateri kvantitativni kazalniki za regije, ki so te kazalnike definirale v svojih osnutkih regionalnih razvojnih programov, v nadaljevanju pa je podan splošen pomen tretje razvojne osi za analizirane regije.

2.2.1 Koroška regija

Strateški cilji

Strateški cilji Koroške regije do leta 2013 so naslednji:

- Cilj 1: ustvariti tehnološko-razvojno platformo za konkurenčno gospodarstvo regije, ki bo omogočalo razvoj novih produktov z višjo dodano vrednostjo in odprtje novih zahtevnejših delovnih mest;
- Cilj 2: vzpostaviti regijsko prepoznavno turistično destinacijo Koroške (razviti turistične potenciale kulture in narave) in povečati zaposlitvene možnosti podeželja;
- Cilj 3: vzpostaviti izobraževalno platformo za pridobivanje visoko usposobljenih in kreativnih ljudi tako znotraj kot izven regije, ki bodo podpirali razvoj inovativnega gospodarstva ter ustvarjanja novih visokokakovostnih delovnih mest in samozaposlitve;
- Cilj 4: izboljšati prometno dostopnost, ohraniti poseljenost podeželja in čisto okolje ter povečati kakovost bivalnega okolja.

Temeljne razvojne usmeritve za izbrana področja

Gospodarstvo in človeški viri:

- vzpostaviti konkurenčno gospodarstvo in nova delovna mesta v tehnološko razvitem okolju;
- **izboljšati prometno infrastrukturo** in razviti podporno okolje za zagotavljanje priložnosti za naložbe v nove proizvodne obrate izdelkov z višjo dodano vrednostjo;
- vzpostaviti lastne zmogljivosti za raziskave in razvoj;
- oživiti šibko podjetniško klimo;
- kreativni, zaposljivi ljudje, zdrava in strpna regija (ustvarjanje znanja, ki je prilagojeno potrebam regionalnega gospodarstva; spodbujanje kulture vseživljenjskega učenja in osebnega razvoja za vse generacije; kakovost življenja za vse generacije);
- permanentno prilagajanje izobraževalnega sistema potrebam trga dela v regiji – izobraževanje tehničnega kadra;
- vzpostaviti učinkovit trg dela.

Prostor in prometna infrastruktura:

- vzpostaviti kakovostno življenjsko okolje (vzpostavitev boljše cestne povezave z osrednjo regijo; trajnostni razvoj brez poslabšanja okolja; uravnotežen razvoj komunalne infrastrukture na celotnem območju regije; razvoj podeželja in ohranitev poseljenosti);
- **hitra cesta na Koroško** pogoj za hitrejši gospodarski in turistični razvoj Koroške regije;
- obsežna lokalna omrežja terjajo selektiven in povezan pristop pri obnovi, prioriteto naj ima **obnova lokalnih cest regionalnega pomena** – pomembnih za razvoj turističnih destinacij v regiji, skupno povezovanje je potrebno tudi pri razvoju regionalnega kolesarskega omrežja.

Turizem in razvoj podeželja:

- komplementarni turizem treh dolin (razvoj turističnih destinacij zahodnega Pohorja in Mežiške doline; obnova in povezovanje kulturnih potencialov; razvoj podporne turistične infrastrukture);
- vzpodbuditi in povezati lokalno in regionalno raven organiziranja turizma, ki je trenutno razdrobljena in neučinkovita;
- vzpostaviti in posodobiti turistično infrastrukturo;
- v turistični razvoj vključiti naravno in kulturno dediščino;
- projektno povezati nosilce turistične dejavnosti in občine;
- regionalni visoko kakovostni in eko produkti – priložnost za koroško kmetijstvo in turizem na podeželju;
- spodbujati prenovu podeželja.

Okolje:

- spodbujati celovito ravnanje z odpadki in čiščenje odpadnih voda;
- zagotoviti trajno oskrbo prebivalstva z zdravno pitno vodo;
- zagotoviti okoljsko sprejemljive vire energije in učinkovito rabo energije;
- spodbujati sanacijo degradiranih območij (zgornja Mežiška dolina);
- spodbujati naravovarstvene projekte, ki prispevajo k ohranjanju biodiverzitete in naravnih virov na celotnem območju regije.

Predvideni razvojni projekti

Predlog Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 opredeljuje projekt izgradnje gospodarskega središča NOORDUNG na Koroškem, ki vključuje:

- veliko poslovno-razvojno logistično cono Noordung s centri v Slovenj Gradcu, Dravogradu, Ravnah na Koroškem in Radljah ob Dravi;
- mrežne regionalne podjetniške inkubatorje in nadaljevanje projekta v tehnološki park Noordung;
- visokošolsko središče v Slovenj Gradcu;
- tehnološki center v poslovni coni Otiški vrh II.

V sklopu razširjenih poslovno-razvojno logističnih con predvidevajo v regiji cca. 250 ha na območjih občin Slovenj Gradec, Ravne na Koroškem, Dravograd ter Radlje ob Dravi. Logistična povezava bo idealno urejena, saj bo cona v svoji celotni dolžini umeščena v neposredni bližini nove hitre ceste oziroma tretje razvojne osi. S spodbujanjem izgradnje in razvoja podjetniškega in inovativnega okolja bo ustvarjenih najmanj 1.000 novih delovnih mest z visoko dodano vrednostjo.

2.2.2 Savinjska regija**Strateški cilji**

Strateški cilji Savinjske regije do leta 2013 so naslednji:

- Cilj 1: sprememba strukture gospodarstva - spodbujanje razvoja dejavnosti z višjo dodano vrednostjo;
- Cilj 2: povečanje števila poslovnih subjektov in zaposlenih;

- Cilj 3: zmanjšanje razvojnega deficita z ustvarjanjem okolja za kreiranje kvalitetnih delovnih mest in dvig kvalitete življenja za vse kategorije prebivalstva, predvsem pa za mlade in starejše;
- Cilj 4: postavitve temeljev za aktiviranje lastnih razvojnih potencialov regije in kreiranje multikulturno prepoznavne regije v evropskem prostoru;
- Cilj 5: izboljšanje stanja okolja in smotrne rabe prostora.

Temeljne razvojne usmeritve za izbrana področja

Gospodarstvo in človeški viri:

- izkoristiti ugodno geografsko lego osrednjega dela regije in dela regije ob X. koridorju;
- **ugodna geografska lega ob dokončani tretji razvojni osi;**
- izkoristiti relativno bogato ponudbo prostora za poslovne cone v planskih dokumentih lokalnih skupnosti znotraj regije – vzpostaviti infrastrukturno opremljene gospodarske cone (tehnološki parki, poslovne in obrtne cone);
- izkušnje v čezmejnem, medregionalnem in transnacionalnem sodelovanju - ohranjati ustaljene izvozne poti večjih gospodarskih subjektov (predvsem JV Evropa);
- internacionalizacija gospodarstva, širitev poslovanja na tuje trge, odpiranje proti EU in proti jugovzhodni Evropi in intenzivnejše gospodarsko sodelovanje; Slovenija kot odskočna deska za JV Evropo;
- povezovanje podjetij v grozde in tehnološke mreže;
- formiranje centrov za raziskave in razvoj in univerzitetnih institucij v regiji – v povezavi z gospodarstvom regije;
- uporaba strukturnih skladov za spodbujanje regionalnega razvoja in notranjega razvojnega potenciala v regijah;
- vzpostaviti mehanizme in institucije za promocijo in izvajanje vseživljenjskega učenja;
- visoka motiviranost za ustanovitev univerzitetnih izobraževalnih programov.

Prostor in prometna infrastruktura:

- Savinjska regija ima zelo ugodno prometno lego, ki jo vzpostavlja izgrajena avtocesta kot del V. vseevropskega prometnega koridorja, ki krepi njeno prometno dostopnost in ji s tem izboljšuje privlačnost za njeno globalno povezovanje in pospeševanje razvoja na področju gospodarstva;
- razvoj integriranega prometnega sistema, v katerem regionalna središča opravljajo ustrezne prometne vozliščne funkcije;
- **za regijo bi bila izjemnega pomena izgradnja nove hitre ceste Celje – Velenje – Slovenj Gradec – Otiški vrh v skupnem prometno-infrastrukturnem koridorju z novo železniško progo G1 v istem poteku;**
- izboljšanje kakovosti lokalnega cestnega omrežja v nekaterih najbolj odročnih delih regije;
- posodobitev regionalne železniške proge Grobelno – Rogatec in Grobelno – Imeno; bolje izkoristiti regijsko železniško omrežje (Celje – Velenje, Celje – Rogatec, Celje – Kumrovec);
- v Celju bi bilo potrebno posodobiti terminal javnega potniškega prometa;
- razvoj terminala kombiniranega tovornega prometa regionalnega pomena v Celju;
- ugodna geografska lega znotraj Slovenije in Srednje Evrope, most med Sredozemsko in Srednjo Evropo in JV Evropo (Balkan);
- ugodna lega v mednarodnih cestnih in železniških mrežah – koridorjih;
- izgradnja in ureditev kolesarskih poti in stez in formiranje regijske mreže s povezavami s sosednjimi regijami;
- slaba dostopnost perifernih območij regije - neugodna geografska lega in prometna infrastruktura Kozjanskega z Obsoteljem in Zgornje Savinjsko Šaleške doline.

Turizem in razvoj podeželja:

- naravni viri omogočajo razvoj različnih oblik turizma (naravna zdravilišča in zdravilišča v naravi (vezano na varovanje narave in kulturno dediščino);
- območje omogoča razvoj kompleksnega turističnega produkta za vse letne čase in ciljne populacije: zimski turizem, kolesarske steze, pešpoti, vinske ceste;
- razvoj turizma v obmejnem območju s Hrvaško, ustanovitev turističnih con z namenom vzpodbuditi razvoj v območjih, kjer je državna meja omejujoč dejavnik;
- izboljšati prometno infrastrukturo do nekaterih turistično zanimivih predelov regije ter razviti infrastrukturo za dodatno turistično ponudbo (kolesarske steze, pešpoti, vinske ceste);
- športne in rekreacijske prireditve državnega in mednarodnega pomena;
- priprava regijskih (kompleksnih) projektov celovite prenove, programskega oživljanja (nove atraktivne vsebine) izbranih objektov kulturne dediščine;
- sodelovanje s sosednjimi turističnimi destinacijami v Sloveniji, Avstriji in na Hrvaškem.

Okolje:

- zmanjšati in odpraviti posledice škodljivega delovanja voda;
- zagotavljati poplavno varnost;
- zagotavljati oskrbo s čisto pitno vodo;
- posodobiti vodovodne sisteme za zmanjšanje vodnih izgub;
- odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda.

Predvideni razvojni projekti

Predlog Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 opredeljuje projekt izgradnje gospodarskega središča TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji, ki vključuje:

- tehnološki park;
- univerzitetni inkubator;
- regijski mrežni inkubator;
- regijsko mrežo tehnoloških centrov;
- mrežo regijskih poslovnih centrov;
- vzpostavitev velike poslovno-industrijsko-logistične cone nacionalnega pomena.

Predlog Resolucije vsebuje tudi predvideni projekt vzpostavitve mreže centrov za urgentno medicino po Sloveniji. Enega izmed predvidenih petih urgentnih centrov predstavlja urgentni center v Celju, ki naj bi bil lociran v regionalni bolnišnici.

Projekt bo zagotovil ustanovitev 230 podjetij in institucij v Tehnološkem mestu z 2.000 novimi delovnimi mesti. Poleg tega bo ustvarjenih dodatnih 1.800 novih delovnih mest v poslovnih conah na 110 ha površin.

2.2.3 Zasavska regija

Strateški cilji

Strateški cilji Zasavske regije do leta 2013 so naslednji:

- Cilj 1: Zasavje bo odprta, prijazna in v širšem okolju razpoznavna regija, z visoko kvaliteto življenja za vse prebivalce;

- Cilj 2: gospodarski razvoj regije bo temeljil na podpori razvoju obstoječih zdravih podjetniških jeder in vzpostavitvi razvojne infrastrukture za podporo razvoju novih dejavnosti, na pospeševanju podjetništva, tehnoloških in inovacijskih jeder in izobraževalnih ter razvojnih organizacijah;
- Cilj 3: osredotočenje na maksimalno izrabo ustvarjalnih potencialov posameznikov, njihovih znanj, veščin in zmogljivosti;
- Cilj 4: izboljšanje stanja okolja in smotrne rabe prostora;
- Cilj 5: zmanjšanje razvojnega zaostanka regije;
- Cilj 6: izboljšanje kakovosti življenja;
- Cilj 7: ohraniti naravne danosti in biotsko pestrost skozi okolju prijazno kmetovanje;
- Cilj 8: povečanje podjetniške aktivnosti in inovativnosti na podežlju in s tem povečanje števila delovnih mest.

Temeljne razvojne usmeritve za izbrana področja

Gospodarstvo in človeški viri:

- izkoristiti dobro delujoča hrbtenična podjetja s potencialom rasti podjetja oziroma možnostjo ustanavljanja novih podjetij;
- nadalje razvijati instrumente vzpodbujanja malih in srednje velikih podjetij;
- izkoristiti pripravljene nove obrtne površine za razvoj podjetništva;
- z večjim vlaganjem v razvojno raziskovalni kader in tehnološki razvoj okrepiti gospodarsko moč regije;
- zagotavljati višja vlaganja v raziskave in razvoj;
- preprečevati odliv visoko izobraženih kadrov; zagotoviti kvalitetna, visoko zahtevna in ustrezno plačana delovna mesta;
- vzdrževati obstoječe dobre odnose s partnerji na bivšem jugoslovanskem trgu;
- učinkovito koristiti evropska sredstva za razvojne namene;
- pospeševati izvozno usmerjenost in internacionalizacijo podjetij;
- ustanovitev novih razvojnih podpornih ustanov v regiji.

Prostor in prometna infrastruktura:

- izkoristiti prednosti železnice na ozemlju vseh zasavskih občin;
- izkoristiti relativno bližino avtoceste;
- **vključitev regije v tretjo razvojno os;**
- izboljšati cestne povezave in kakovost lokalnih cest;
- preprečevati ogrožanje prometne infrastrukture zaradi zunanjih sil;
- uvajati projekte spodbujanja uporabe javnega potniškega prometa.

Turizem in razvoj podeželja:

- izkoriščanje naravnih potencialov, kulturne in zgodovinske dediščine;
- spodbujanje dejavnosti za zagotavljanje prepoznavnosti regije;
- pestrost in razgibanost terena daje možnosti za razvoj mnogih rekreativnih dejavnosti;
- izpeljati projekt zasnovane tematske poti, namenjene rekreaciji – kolesarske, konjeniške, pohodniške;
- razvoj in trženje območij Natura 2000 in krajinskih parkov Kum in Mrzlica;
- razvoj podeželskega turizma s predhodno ureditvijo vaških jeder, spodbujanjem tradicionalnih veščin in ozaveščanjem prebivalstva;
- razvoj sadne ceste.

Okolje:

- pospeševati ekološko sanacijo največjih zasavskih onesnaževalcev (zagotoviti delovanje v dovoljenih mejnih okvirih);
- ohraniti naravne vrednote in življenjski prostor;
- zagotoviti pripravo načrta upravljanja obstoječih in predlaganih krajinskih parkov ter območij zaščitene pod programom Natura 2000;
- ustanovitev krajinskega parka Čemšeniška planina;
- zagotoviti kakovostno oskrbo s pitno vodo;
- urediti problem odvajanja in čiščenja odpadnih voda;
- sanacija vodovarstvenih območij;
- spodbujati učinkovito predelavo odpadnih frakcij in poiskati novo lokacijo za regijsko deponijo;
- ohraniti naravne danosti, biotsko pestrost in tradicionalno kulturno krajino;
- razvijanje okolju prijaznega kmetovanja in produktov višje kakovosti.

2.2.4 Spodnjeposavska regija

Strateški cilji

Strateški cilji Spodnjeposavske regije do leta 2013 so naslednji:

- Cilj 1: ustvariti dinamično gospodarstvo, katerega rast bo temeljila na endogenih razvojnih potencialih in neposrednih tujih investicijah, ki bo globalno konkurenčno zaradi javnih in zasebnih vlaganj v raziskave in razvoj ter v nove produkte in storitve z visoko dodano vrednostjo;
- Cilj 2: ustvariti nova delovna mesta s poudarkom na delovnih mestih z visoko dodano vrednostjo, ki bodo ustvarila pogoje za zaposlovanje aktivnih domačih kadrov ter priliv visoko izobraženih kadrov iz drugih okolij;
- Cilj 3: vzpostaviti povezavo med gospodarstvom in izobraževanjem;
- Cilj 4: zagotoviti visoko kvaliteto bivanja v regiji Posavje na osnovi uravnoteženega razvoja v regiji, varnosti, racionalnega gospodarjenja s prostorom, trajne mobilnosti in izboljšanja kakovosti okolja ter ustrezne komunalne infrastrukture;
- Cilj 5: pomladiti in povečati prebivalstvo v regiji s posebnim poudarkom na ohranjanju poseljenosti podeželja;
- Cilj 6: zagotoviti kvalitetno socialno, zdravstveno in strpno družbeno okolje;
- Cilj 7: zagotoviti vsem nosilcem projektov podporo za uspešno pripravo in vodenje projektov ter učinkovito črpanje sredstev EU na vseh programskih nivojih.

Temeljne razvojne usmeritve za izbrana področja

Gospodarstvo in človeški viri:

- spodbujati tehnološki razvoj in konkurenčnost posavskega gospodarstva;
- spodbuditi vlaganja v gospodarsko razvojno infrastrukturo;
- razvoj podjetništva;
- spodbujanje izobraževanja;
- reševanje problema odliva kadrov in mladih iz regije.

Prostor in prometna infrastruktura:

- razvojne priložnosti z vidika prostorskega razvoja;

- razvojne priložnosti na področju prometne infrastrukture – izboljšanje dostopnosti regije **z navezavo na tretjo razvojno os**;
- geostrateška lega regije Posavje kot celote omogoča dobre povezave z evropskimi centri (Posavje leži na stoletja starem stičišču srednje in južno evropskih prometnih poti).

Turizem in razvoj podeželja:

- menedžment turistične destinacije Posavje;
- vključitev naravnih in kulturnih danosti v turizem;
- večja podpora manjšim in srednje velikim podjetjem v turistični dejavnosti;
- potenciali za razvoj s temeljnimi področji prihodnjega razvoja turizma v Posavju.

Okolje:

- izboljšati infrastrukturo na podeželju;
- zagotavljati varno oskrbo s pitno vodo;
- izgradnja sistema za odvajanje in čiščenje odpadnih voda;
- vzpostaviti celovit in učinkovit sistem ravnanja z odpadki;
- zagotoviti večjo rabo javnega potniškega prometa in zmanjšati emisije izpušnih plinov;
- proizvodnja in prodaja električne energije iz virov brez oz. nizkimi izpusti emisij CO₂;
- povečati učinkovitost pri gospodarjenju z gozdovi in povečati gospodarsko vrednost gozdov (pogozdovanje kmetijskih in nekmetijskih zemljišč), s poudarkom na izkoriščanju neizkoriščenih potencialov gozdov in povezovanju lastnikov gozdov;
- ohraniti kulturno krajino s spodbujanjem okolju prijaznih kmetijskih praks.

Predvideni razvojni projekti

Predlog Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 opredeljuje projekt izgradnje gospodarskega središča PHOENIX v Posavju, ki vključuje:

- razvoj letališča Cerklje ob Krki z izgradnjo civilnega letališča;
- razvoj poslovno-industrijsko-logističnih območij v neposredni bližini letališča Cerklje.

Center Gospodarsko-razvojno-logističnega središča v Posavju bo umeščen na področju letališča Cerklje ob Krki. Zanj je predvidenih več kot 400 ha opremljenih površin. Na tem območju so avtocesta (X. koridor), železnica in letališče, kar omogoča optimalno izvajanje logističnih aktivnosti. Neposredna bližina meje s sosednjo Hrvaško, ki je hkrati tudi Schengenska meja, predstavlja še dodatno priložnost. Z izvedbo projekta bo pridobljenih 2.000 novih, kakovostnih delovnih mest v regiji.

2.2.5 Jugovzhodna Slovenija

Strateški cilji

Strateški cilji regije JV Slovenija do leta 2013 so naslednji:

- Cilj 1: povečevanje gospodarske učinkovitosti in uspešnosti;
- Cilj 2: nova kvalitetna delovna mesta;
- Cilj 3: izboljšanje dostopnosti in povezanosti;
- Cilj 4: razvoj z vključevanjem območij, ki zaostajajo v razvoju;
- Cilj 5: izobraževanje za potrebe gospodarstva;

- Cilj 6: krepitev podjetniškega sektorja s spodbujanjem malih podjetij k rasti in vzpostavitvev podjetniške infrastrukture;
- Cilj 7: trajnostni razvoj.

Temeljne razvojne usmeritve za izbrana področja

Gospodarstvo in človeški viri:

- močno razvit industrijski sektor – skoraj v celoti izvozno usmerjen;
- omogočiti večjo fleksibilnost gospodarstva regije;
- vzpodbuditi vlaganja v raziskave in razvoj;
- vzpodbuditi pospešeno rast novih tehnoloških podjetij – ustanovitev inkubatorja in predinkubatorja;
- spodbujati razvoj tudi na drugih območjih regije, ne le v Novem mestu;
- osamosvojitev manjših in srednje velikih podjetij – preusmeritev podjetij na tuje trge;
- vzpodbuditi razvoj storitvenega sektorja;
- ohranjati nizko stopnjo brezposelnosti;
- konsenz o potrebi po razvoju visokega šolstva;
- izobraževalne programe uskladiti s potrebami gospodarstva;
- izboljšati slab socialni položaj in integracijo romske populacije.

Prostor in prometna infrastruktura:

- velik delež naravno ohranjenih območij in drugih naravnih vrednot ter objektov in območij ter kulturne dediščine;
- izkoristiti potek avtoceste skozi regijo in v neposredni bližini regijskega središča;
- izboljšati pomanjkljivo in dotrajano infrastrukturno opremljenost – izboljšati dostopnost nekaterih delov regije;
- urediti slabe povezave javnega potniškega prometa;
- že skoraj dograjena avtocesta in **načrtovana tretja razvojna os kot območje novih in bolje povezanih cestnih povezav, gospodarskih con in družbenih dejavnosti;**
- **v okviru aktivnosti za umeščanje tretje razvojne osi se bo načrtovala tudi 3a. razvojna os;**
- **z ustrezno opremljenimi površinami za gospodarske in družbene dejavnosti ter z navezavo na tretjo razvojno os bo Novo mesto lahko pridobilo nacionalni pomen.**

Turizem in razvoj podeželja:

- bogata kulturno-zgodovinska dediščina s krepkim turističnim potencialom;
- izkoristiti ugodne naravne danosti za turistične namene;
- obnoviti kulturno-zgodovinsko dediščino;
- razvoj naravoslovnega turizma in rekreacije v naravnem okolju;
- obmejna lega – možnost mednarodnega sodelovanja na področju varstva narave in urejanja obkolpskega prostora in Gorjancev;
- ustanovitev krovne institucije za destinacijski menedžment.

Okolje:

- izboljšati dostopnost objektov naravne in kulturne dediščine;
- izboljšati komunalno opremljenost (oskrba s pitno vodo ter sistemi za odvajanje in čiščenje odpadnih voda);
- zagotoviti ekološko sprejemljivejše vire zagotavljanja energije;



- spodbujati trajnostno rabo kmetijskih zemljišč in gozda;
- zagotavljati razvojne možnosti in kakovost bivanja na območjih varstva narave;
- ohranjati kakovost območij varstva narave.

Predvideni razvojni projekti

Predlog Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 opredeljuje projekt izgradnje gospodarskega središča Jugovzhodne Slovenije, ki vključuje:

- razvoj visokega šolstva na področju naravoslovja in tehniških ved in izgradnjo univerzitetnega kampusa;
- izgradnjo znanstveno-tehnološkega parka;
- regijski mrežni podjetniški inkubator;
- poslovno-industrijsko cono v Novem mestu.

Razvoj znanstveno-tehnološkega parka in mrežnega podjetniškega inkubatorja bo ob postopnem razvoju visokotehnoloških podjetij in ob izgradnji ustreznih poslovnih con pripomogel k večji dodani vrednosti in prispeval k tehnološkemu preboju ter globalni konkurenčnosti regije. Posledično bo to prispevalo k razvoju do 1.300 novih delovnih mest.

2.2.6 Prikaz pomembnejših kvantitativnih kazalnikov za regije

V poglavju so po osnutkih regionalnih razvojnih programov povzeti pomembnejši kvantitativni kazalniki za področja gospodarstva in človeških virov, prostora in prometne infrastrukture ter turizma. Kazalniki so prikazani za tiste regije, ki so kazalnike v svojih razvojnih programih opredelile v kvantitativni obliki.

V tabeli 2.2 so za regije Koroško, Savinjsko, Spodnjeposavsko in JV Slovenijo prikazani nekateri kazalniki za področje gospodarstva. Prikazane so izhodiščne in ciljne vrednosti za obdobje do leta 2013.

Prikazani kvantitativni kazalniki so neposredno uporabljeni pri izdelavi napovedi ekonomskega razvoja in prometne ponudbe in povpraševanja. Pri ocenjevanju prihodnjega razvoja območja tretje razvojne osi so bili uporabljeni tudi kvalitativni kazalniki zajeti v razvojnih programih.

Tabela 2.2: Pomembnejši kazalniki za področje gospodarstva vključenih v posamezen RRP [18, 19, 20, 21, 22]

Regija	Kazalnik rezultatov	Izhodiščna vrednost (leto / vir)	Ciljna vrednost leta 2013
Koroška	BDP Koroške / SLO	78%; leto 2003; SURS	90%
	BDP Koroške / EU	60%; leto 2003; SURS	80%
	št. novih delovnih mest	0	1.050
	povprečno št. let šolanja	10,3; Popis 2002; SURS	11,8
	stopnja brezposelnosti	11,8%; leto 2003; SURS	7%
	delež mladih med brezposelnimi	22,7%; leto 2003; SURS	12%
Savinjska	št. gospodarskih družb	3.926; leto 2005	5.051
	število zaposlenih pri GD	61.575; leto 2005	85.679
	samostojni podjetniki	7.141; leto 2005	8.061
	število zaposlenih pri SP	8.554; leto 2005	7.530
	dodana vrednost na zaposlenega - Slovenija	24.087€; leto 2004	40.000 €
	dodana vrednost EU-25	39.775€; leto 2004	
Spodnjeposavska	BDP na prebivalca regije glede na povprečje v Sloveniji	80%; leto 2003	90%
	dodana vrednost na zaposlenega v regiji glede na povprečje EU-15	51%; leto 2003	70%
	delovna mesta na delovno aktivno prebivalstvo - indeks	85 – indeks; leto 2004	95 – indeks
	delež sredstev v BDP regije vloženih v R&R v javnem in zasebnem sektorju	0,04; leto 2003	1
JV Slovenija	dodana vrednost na enoto proizvoda	6.675.000 na zaposlenega; SURS; leto 2004	realno povečanje za 40%
	delež BDP regije, ki se namenja za R&R	2% BDP; SURS	3% BDP

V tabeli 2.3 so prikazani v RRP zajeti kazalniki za področje prometne infrastrukture za regijo JV Slovenija, ki ima cilje razvoja prometne infrastrukture tudi kvantificirane. Prikazane so izhodiščne in ciljne vrednosti za obdobje do leta 2013.

Tabela 2.3: Pomembnejši kazalniki vključeni v RRP za področje prometne infrastrukture za JV Slovenijo [22]

Regija	Kazalnik rezultatov	Izhodiščna vrednost (leto / vir)	Ciljna vrednost leta 2013
JV Slovenija	dolžina novozgrajenih in posodobljenih državnih in občinskih cest	0 km, MP DRSC in občine 2006	150 km
	dolžina posodobljenega železniškega omrežja	0 km, Agencija za železniški promet, 2006	50 km
	dolžina novozgrajenih kolesarskih, peš in drugih (turističnih) poti	0 km, občine, 2006	300 km

V tabeli 2.4 so prikazani v RRP zajeti kazalniki za področje turizma za regiji Koroška in JV Slovenija, ki imata cilje razvoja prometne infrastrukture tudi kvantificirane. Prikazane so izhodiščne in ciljne vrednosti za obdobje do leta 2013.

Tabela 2.4: Pomembnejši kazalniki vključeni v RRP za področje turizma ^[18, 22]

Regija	Kazalnik rezultatov	Izhodiščna vrednost (leto 2006 / vir)	Ciljna vrednost leta 2013
Koroška	št. novih delovnih mest	0	350
	število novih postelj	0	650
	letno število prenočitev na območju zahodnega Pohorja	24.094, statistični podatki	50.000
JV Slovenija	število nočitev in delež v JV Sloveniji (domači - D, tuji - T)	D – 175.150; T – 89.180, Zavod za stat. RS, 2004	D – 200.000 T – 100.000
	število novih turističnih programov	0, izvedbeni nacrt RRP, 2006	50
	struktura turistov po izvoru (domači, tuji)	D – 47%; T – 53 % izvedbeni nacrt RRP, 2004	D – 45 % T – 55 %
	povprečna doba bivanja turistov (zdravilišča -Z, ostali -O)	Z – 6,5 O – 2,1 izvedbeni nacrt RRP, 2004	Z – 7 O – 3

2.2.7 Pomen tretje razvojne osi za posamezne regije

Na podlagi analize osnutkov regionalnih razvojnih programov in predloga Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 je mogoče zaključiti, da regije Koroška, Savinjska, Zasavska, Spodnjeposavska in Jugovzhodna Slovenija vidijo projekt tretje razvojne osi kot priložnost za razvoj regije kot celote.

Tretja razvojna os regijam predstavlja strukturni projekt, ki med seboj povezuje sekundarna središča in njihove razvojne potenciale ter jih pripenja na omrežje mednarodnih prometnih povezav. Poleg tega pomeni tretja razvojna os tudi povečanje konkurenčnosti tega geografsko zelo širokega območja skozi povečano dostopnost ter posledično okrepitev institucionalnih in gospodarskih povezav ob sami razvojni osi.

2.3 OBČINSKI NIVO

Po Zakonu o urejanju prostora^[2] so občinski prostorski akti strategija prostorskega razvoja občine, prostorski red občine in občinski lokacijski načrt. Strategija prostorskega razvoja občine določa usmeritve za razvoj dejavnosti v prostoru in njegove rabe tako, da so zagotovljeni pogoji za vzdržen in usklajen razvoj na območju občine. Strategija ne sme biti v nasprotju s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije in Prostorskim redom Slovenije. Če je regionalna zasnova prostorskega razvoja pripravljena z vsebino in podrobnostjo kot jo ta zakon določa za strategijo prostorskega razvoja občine, lahko regionalna zasnova prostorskega razvoja nadomesti strategijo prostorskega razvoja občine v njenih posameznih delih, kar z odlokom ugotovi občinski svet hkrati s sprejetjem regionalne zasnove prostorskega razvoja.

Občine naj bi s pripravo strategije prostorskega razvoja občine pričele po uveljavitvi Strategije prostorskega razvoja Slovenije, s pripravo prostorskega reda občine pa po uveljavitvi Prostorskega reda Slovenije, sprejeti pa ju morajo najkasneje v treh letih po sprejemu Strategije prostorskega razvoja Slovenije. To pomeni, da morajo občine Prostorske sestavine občinskega dolgoročnega plana za obdobje od leta 1986 do leta 2000 in prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana nadomestiti s strategijo prostorskega razvoja občine

najkasneje do julija 2007. V tem vmesnem obdobju imajo nekatere občine svoje prostorske plane izdelane in sprejete, večina planov pa je trenutno v fazi sprememb in dopolnitev oziroma so v pripravi strategije prostorskega razvoja občin.

Namen prostorskega reda občine je v skladu s Strategijo prostorskega razvoja občine ter ob upoštevanju pravil iz prostorskega reda Slovenije določiti območja namenske rabe prostora, določiti pogoje in merila ter ukrepe za načrtovanje v prostoru in pripravo lokacijskih načrtov občine ter pogoje za pripravo projektov po določbah zakona, ki ureja graditev objektov. Prostorski red občine je temeljni izvedbeni prostorski akt občine.

Z občinskim lokacijskim načrtom se v skladu s strategijo prostorskega razvoja občine in prostorskim redom občine podrobneje načrtujejo posamezne prostorske ureditve. Z občinskim lokacijskim načrtom se določijo lokacijski pogoji za pripravo projektov za pridobitev gradbenega dovoljenja po zakonu, ki ureja graditev objektov, zlasti glede namena, lege, funkcije, velikosti in oblikovanja objektov ter določijo prostorski ukrepi po tem zakonu.

Razvojne prioritete občin so opredeljene v razvojnih programih posameznih občin.

2.4 OSTALE STROKOVNE PODLAGE IN OMEJITVE RABE PROSTORA

2.4.1 Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti

Ministrstvo za gospodarstvo je pripravilo operativni načrt izvajanja politike razvoja podjetniškega sektorja in konkurenčnosti z vidika sistemskih in finančnih spodbud, ki je vsebovan v Programu ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti za obdobje 2001 – 2002 in 2002 – 2006. Osnovo predstavljajo cilji razvojne politike, zastavljeni v Strategiji gospodarskega razvoja Slovenije in Državnem razvojnem programu za obdobje 2001- 2006.

Politika podjetništva in konkurenčnosti je osnovno orodje za doseganje razvojnih ciljev. Osredotočena je na ustvarjanje spodbudnega okolja za inovativnost in podjetništvo in zagotavlja, da ostale politike, ki s svojimi ukrepi pomembno vplivajo na podjetniško okolje prispevajo k konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Konkurenčnost gospodarstva bo odvisna od koordiniranega in sočasnega izvajanja ukrepov za:

- doseganje najvišje ravni znanja in usposobljenosti zaposlenih;
- večja vlaganja v raziskave in razvoj ter hitrejši prenos znanja v gospodarstvo;
- povečanje stroškovne učinkovitosti javnega sektorja;
- povečanje odzivnosti trga dela na potrebe gospodarstva;
- povečanje stroškovne učinkovitosti finančnega sektorja;
- ustvarjanje spodbud za podjetniška vlaganja v razvoj;
- hitrejše odpravljanje administrativnih ovir za naložbe, zlasti pri urejanju prostora in pridobivanju lokacij;
- zagotavljanje stabilnega makroekonomskega okolja.

Tabela 2.5: Dodeljena razpisna sredstva po regijah za obdobje 2001 – 2003

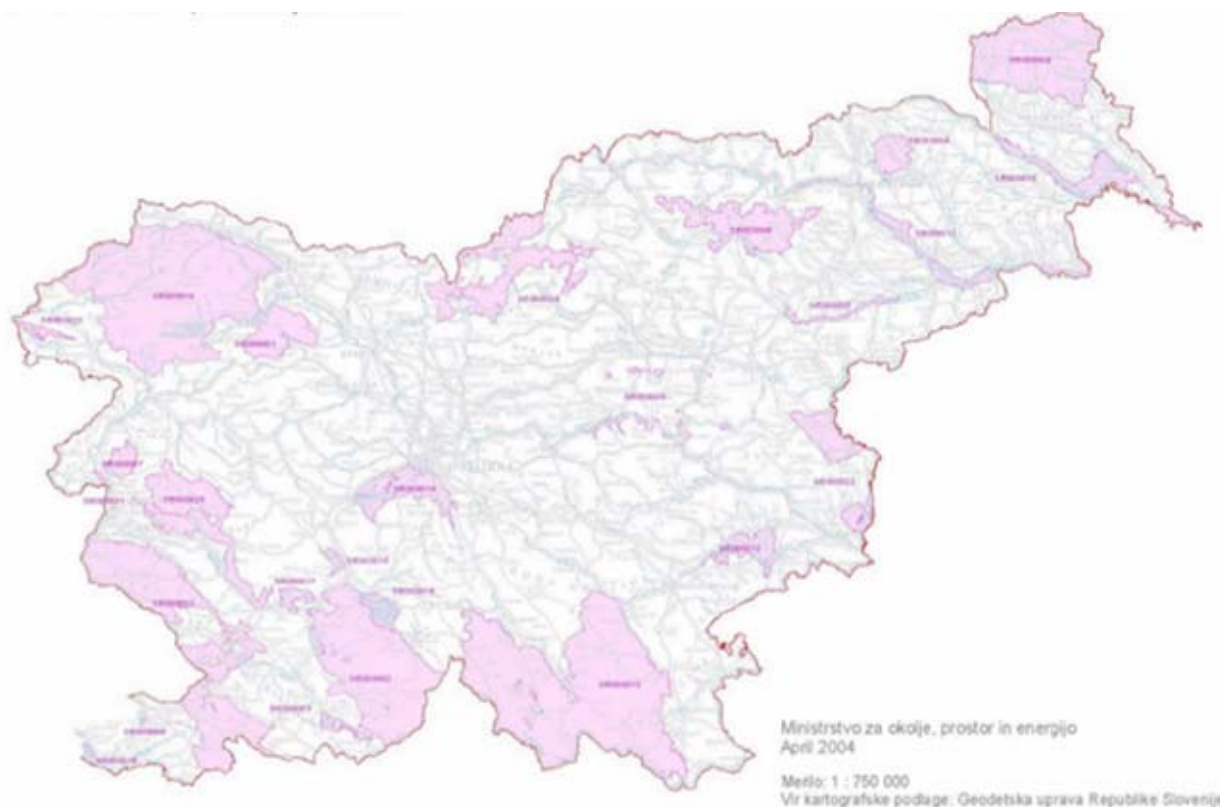
	2001	2002	2003
Koroška	309.678.780	261.349.123	239.551.813
Savinjska	960.091.640	675.512.649	727.255.180
Zasavska	109.247.840	44.934.192	109.518.049
Spodnjeposavska	166.763.671	115.956.744	208.568.893
Jugovzhodna Slovenija	549.956.547	127.276.900	450.113.271

2.4.2 Območja Natura 2000

NATURA 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, razglašanih v državah članicah Evropske unije z osnovnim ciljem ohraniti biotsko raznovrstnost. Posebna varstvena območja so torej namenjena ohranjanju živalskih in rastlinskih vrst ter habitatov, ki so redki ali na evropski ravni ogroženi zaradi dejavnosti človeka. To najpogosteje pomeni, da je na teh območjih treba vzdrževati ugodno stanje z različnimi ukrepi, bodisi zgolj nadaljevati z obstoječimi dejavnostmi, bodisi nekatere dejavnosti opuščati ali njihovo uvajanje preprečiti. Evropska unija je to omrežje uvedla kot enega od mehanizmov za izvajanje t.i. direktive o pticah iz leta 1979 in direktive o habitatih iz leta 1992.

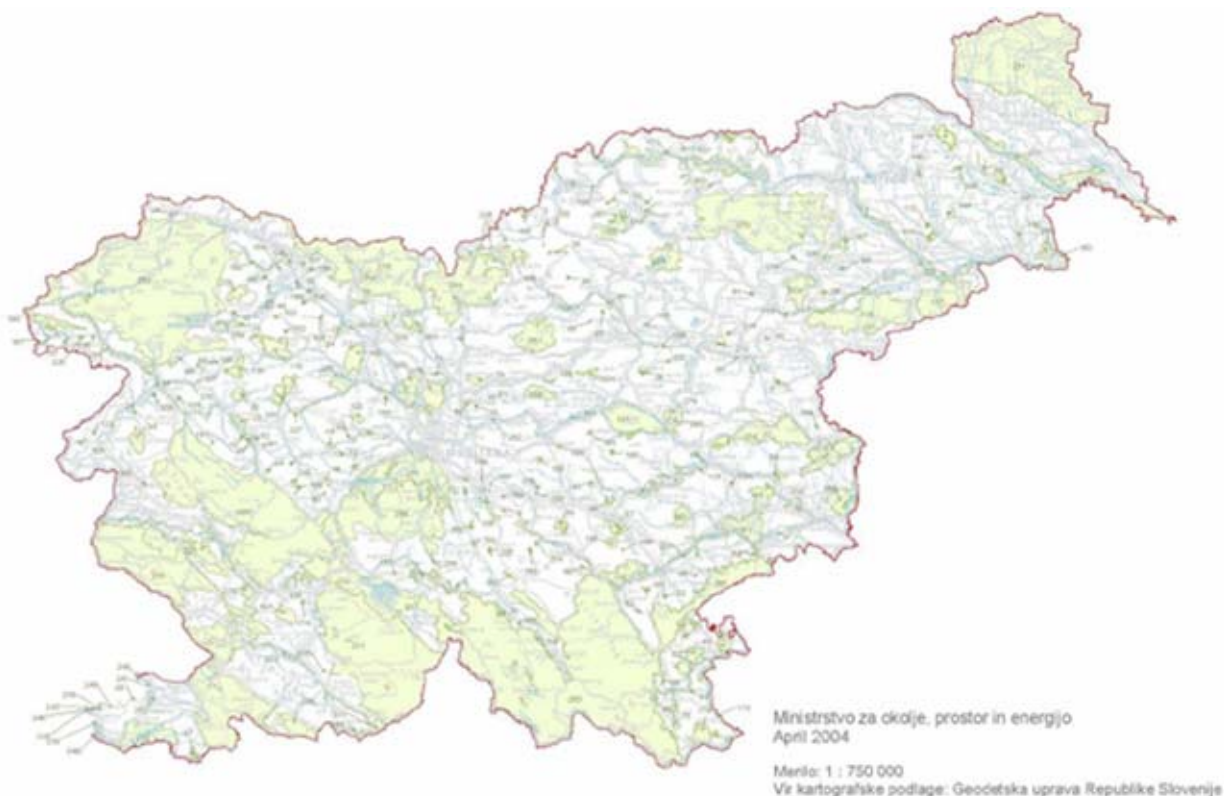
Vlada Republike Slovenije je aprila 2004 določila območja NATURA 2000 v Sloveniji z Uredbo o posebnih varstvenih območjih (NATURA 2000)^[23]. Na sliki 2.4 so prikazana območja NATURA 2000. Določenih je 286 območij, od tega jih je 260 določenih na podlagi direktive o habitatih in 26 na podlagi direktive o pticah. Območja zajemajo 36 odstotkov površine Slovenije. Večji del območij porašča gozd, velik je delež brez vegetacije (pretežno stene), pomemben je tudi delež travnišč. V zavarovanih območjih (Triglavskem narodnem parku, regijskih in krajinskih parkih ter rezervatih in naravnih spomenikih) je 25 odstotkov skupne površine NATURA 2000 območij. Območja se pretežno prekrivajo, saj je 60 odstotkov površin, predlaganih na podlagi direktive o habitatih, znotraj predlaganih posebnih varstvenih območij po direktivi o pticah.

Območja NATURA 2000 so (po abecedi) Banjšice, Breginjski Stol in Planja, Cerčniško jezero, Drava, Dravinjska dolina, Goričko, Jelovica, Julijske Alpe, Kamniško – Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke, Kočevsko – Kolpa, Kozjansko – Dobrava – Jovski, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Kras, Ljubljansko barje, Mura, Nanoštica – porečje, Planinsko polje, Pohorje, Posavsko hribovje – ostenje, Reka – dolina, Sečoveljske soline, Slovenske Gorice – doli, Snežnik – Pivka, Škocjanski zatok, Trnovski gozd, Trnovski gozd – južni rob in Nanos.



Slika 2.4: Območja NATURA 2000 – publikacijska karta^[23]

Na sliki 2.5 pa so prikazana potencialna posebna ohranitvena območja NATURE 2000. To so območja, ki izpolnjujejo strokovne kriterije, določene s predpisi EU, za določitev posebnih ohranitvenih območij.^[24]



Slika 2.5: Potencialna območja NATURA 2000 – publikacijska karta^[23]

2.4.3 Varovanje kulturne dediščine

Splošna programska izhodišča za oblikovanje projekta celovitega razvoja tretje razvojne osi je oblikovalo tudi Ministrstvo za kulturo.

Prvo izhodišče se nanaša na zagotavljanje usklajenosti gospodarskih, družbenih in okoljskih vidikov razvoja v prostoru ter pripravo izhodišč za koordinacijo razvojnih interesov ob upoštevanju varstvenih zahtev:

- celostno ohranjanje dediščine mora postati pomembna sestavina politik tudi na drugih področjih (promet, poselitev, kmetijstvo) in skupaj z varstvom okolja ena glavnih priložnosti za trajnostni razvoj;
- ob pripravi in izvajanju načrtov je potrebno zagotoviti tudi trajnostno rabo dediščine;
- projekt celovitega razvoja tretje razvojne osi ima velik pomen za trajnostno rabo dediščine ter lahko prispeva k varstvu, ohranjanju, boljšemu upravljanju in izboljševanju kulturne dediščine;
- pomen kulturne dediščine kot razvojnega dejavnika (kulturna dediščina je pomembna gospodarska priložnost).

Drugo programsko izhodišče se nanaša na povezanost posameznih območij in njihovo vključevanje na območju države:

- omogočiti je potrebno celostno prepoznavanje raznovrstnih kulturnih značilnosti na nacionalni, regionalni in lokalni ravni in v ta namen ohranjati posamezna kulturna oziroma zgodovinska okolja s posebno gosto, pomembno in raznoliko dediščino v tradicionalnem arhitekturnem in krajinskem okolju, z dodatnimi učinki zaradi varstva večjih območij;
- skupaj z drugimi državami razvijati ter prostorsko in razvojno uveljavljati t.i. velike kulturne poti, jih dopolniti z manjšimi, kar bo prispevalo k uveljavljanju načela o dostopnosti dediščine ter uveljavljanju 'enotnosti in raznovrstnosti', ki se razvija v evropskem merilu;
- upoštevati konvencije, ki urejajo področje načrtovanja infrastrukture, predvsem konvencije o varstvu arheološke dediščine in tisti del krajinske konvencije, ki se nanaša na varstvo (dediščinske) kulturne krajine.

Splošno programsko izhodišče je tudi spodbujanje kvalitetnega regionalnega razvoja:

- na regionalni ravni tesno povezati prostorsko in razvojno načrtovanje ter obravnavati vprašanja varstva in ohranjanja območij dediščine že na tej ravni, ob hkratnem upoštevanju celostnih programov kulture in lokalne pobude;
- razvijati urbano – ruralno partnerstvo z razvojem varovanih območij dediščine za prostočasne aktivnosti mestnih prebivalcev, ki ga predstavljajo tudi varovana kulturna in zgodovinska okolja, posebno v bližini mest in v razvojno zapostavljenih območjih.

Naslednje pomembno izhodišče je povezovanje z evropskim prostorom:

- upoštevati je potrebno sodobno evropsko pojmovanje kulturne dediščine in se vključiti v skupna prizadevanja za ohranjanje dediščine;
- implementacija skupnih evropskih programov v slovenski prostor (tematske mreže, evropske kulturne poti);
- v obmejnih območjih zagotoviti prostorsko in socialno povezovanje zaradi manjšin, posebno v varovanih območjih.

Peto programsko izhodišče se nanaša na doseganje kakovosti in humanega razvoja naselij:

- povezati cilje varstva dediščine (trajnostna raba) s cilji usmerjanja poselitve z upoštevanjem kulturne dediščine kot dejavnika kakovosti bivalnega okolja;
- sočasna obravnava varstva dediščine v prostorskem in drugem razvojnem načrtovanju;
- posebno pozornost je potrebno nameniti ohranjanju naselbinske dediščine in kulturne krajine na podeželju.

Šesto programsko izhodišče opredeljuje doseganje trajnostnega razvoja v varovanih območjih kulturne dediščine:

- varovana območja z vidika dediščine predstavljajo kulturna in zgodovinska okolja, ki povezujejo različno dediščino in druge vredne prvine ter ima njihovo celostno varstvo lahko večje učinke;
- upoštevati različne vrste območij in vlogo kulture v obravnavi urbanih območij, kulturne krajine, podeželja, gorskih, obmejnih in obalnih območij;
- potrebo je programiranje in zagotavljanje ustreznih prostorskih ureditev ob upoštevanju širšega vplivnega prostora, uveljavljanje posebnih postopkov priprave načrtov s sodelovanjem obstoječih prebivalcev, nevladnih skupin in javne službe za varstvo dediščine.

Zadnje izhodišče se nanaša na krepitev prepoznavnih naravnih in kulturnih značilnosti in prednosti posameznih območij ter reševanje obstoječih problemov slovenskega prostora:

- varstvo dediščine je potrebno integrirati v predhodna programska izhodišča, s poudarkom na sočasni obravnavi z drugimi področji od strateške ravni naprej, upoštevanju ranljivosti in sprejemljivosti ter obravnavi dediščine v njenih širših kulturnih in zgodovinskih okoljih.

2.5 ALPSKA KONVENCIJA

2.5.1 Vsebina in območje Alpske konvencije

Na severnem delu območja ob tretji razvojni osi (Koroška) se potek koridorja tretje razvojne osi umešča v prostor, za katerega je v veljavi Alpska konvencija. Alpska konvencija je konvencija o varstvu Alp in predstavlja mednarodno pogodbo med Avstrijo, Francijo, Italijo, Monakom, Nemčijo, Lihtenštajnom, Slovenijo, Švico in Evropsko unijo. Njen glavni namen je zagotoviti varstvo in trajnostno-sonaravni razvoj alpskega prostora, obenem pa zaščititi gospodarske in kulturne interese prebivalcev, ki živijo na tem območju.

Zakonodajna izhodišča v Sloveniji, ki se nanašajo na Alpsko konvencijo, so določena z Zakonom o ratifikaciji Konvencije o varstvu Alp iz leta 1995^[25] in Zakonom o ratifikaciji Protokolov o izvajanju Alpske konvencije iz leta 2003.

Slika 2.6 prikazuje območja vključena v Alpsko konvencijo s predvidenim potekom koridorja tretje razvojne osi, ki poteka po tem območju.



Slika 2.6: Regije oz. območja vključena v izvajanje Alpske konvencije

Cilj Alpske konvencije je dolgoročno ohranjanje naravnega alpskega ekosistema in trajnostni razvoj ter varovanje gospodarskih interesov alpskega prebivalstva, pri čemer je treba določiti načela, na katera se bo moralo naslanjati čezmejno sodelovanje držav alpskega loka. Da bi

države dosegle ta cilj Alpske konvencije, predvidevajo oz. so pogodbenice sprejele ustrezne ukrepe na naslednjih področjih (* protokoli v obdelavi):

- prostorsko planiranje in trajnostni razvoj;
- varstvo narave in zaščita krajine;
- gorske kmetije;
- visokogorski gozdovi;
- varstvo tal;
- turizem in dejavnosti v prostem času;
- energetika;
- promet;
- reševanje sporov;
- ohranjanje kakovosti zraka *;
- vodno gospodarstvo *;
- prebivalstvo in kultura *;
- gospodarno ravnanje z odpadki *.

Za vsako od navedenih področij (ali področij delovanja) je predviden izvedbeni Protokol. Vsaka pogodbenica je dolžna v polnem obsegu izvajati protokole, ki jih je ratificirala. Za spremljanje procesa izvajanja je zadolžen Odbor za preverjanje Alpske konference.

2.5.2 Skladnost implementacije projekta tretje razvojne osi z Alpsko konvencijo

V tem poglavju ugotavljamo morebitna protislovja predvidenega projekta tretje razvojne osi glede na cilje in obveznosti, določene z Alpsko konvencijo.

Prometna problematika je bila že od samega začetka ena od osrednjih tem Alpske konvencije, saj so z njo neposredno povezani ljudje, ki živijo na območju Alp^[26]. Najživahnejše razprave so povzročile predvsem obremenitve posameznih koridorjev zaradi tranzitnega prometa^[26]. Severni del koridorja tretje razvojne osi na območju Koroške poteka po območju, za katerega veljajo določila konvencije. Spodaj so predstavljeni tisti deli besedila Alpske konvencije^[27], ki se konkretno nanašajo na umeščanje in razvoj cestne infrastrukture na območju Alp. V Protokolu Alpske konvencije, ki se nanaša na promet je v 1. členu, kjer so definirani cilji med drugim zapisano, da se pogodbenice zavezujejo k trajnostni prometni politiki, ki:

- a) zmanjšuje obremenitve in tveganja na področju znotrajalpskega in čezalpskega prometa na mero, ki je sprejemljiva za ljudi, živali in rastline kot tudi za njihove življenjske prostore, med drugim z večjo preusmeritvijo prometa, zlasti tovornega prometa, na železnico predvsem z vzpostavitvijo primernih infrastruktur in trgu prilagojenih stimulacij;
- b) prispeva z med seboj usklajeno prometno politiko pogodbenic, ki zaobsega vse nosilce prometa, k trajnostnemu razvoju življenjskega in gospodarskega prostora kot osnove za življenje v alpskem prostoru živečega prebivalstva;
- c) prispeva k temu, da se zmanjšajo in kolikor mogoče preprečijo vplivi, ki ogrožajo vlogo in vire alpskega prostora, katerega pomen seže prek njegovih meja, kot tudi varstvo njegovih kulturnih dobrin in sonaravnih krajin;
- d) zagotavlja znotrajalpski in čezalpski promet s povečanjem uspešnosti in učinkovitosti prometnih sistemov in s spodbujanjem okolju in virom prijaznih nosilcev prometa ob ekonomsko sprejemljivih stroških;
- e) zagotavlja ustrezne konkurenčne pogoje med posameznimi nosilci prometa.

V 11. členu istega Protokola pa je določeno naslednje:

1. Pogodbenice se odpovedujejo gradnji novih cest višjega reda za čezalpski promet.
2. Cestni projekt višjega reda za znotrajalpski promet se lahko udejanji le takrat, če:

- a) je moč z ustreznimi preventivnimi in kompenzacijskimi ukrepi na osnovi rezultata presoje vplivov na okolje doseči cilje zmanjševanja obremenitve in nevarnosti v prometu čez Alpe in znotraj njih do mere, ki je znosna človeku, živalim, rastlinam ter njihovim življenjskim prostorom. To se med drugim doseže s povečano prestavitvijo prometa, predvsem tovornega prometa na železnico ter z ustvarjanjem primernih infrastruktur in trgu prilagojenih spodbud brez narodnostne diskriminacije in
 - b) potrebo po prevoznih zmogljivostih ni moč zadovoljiti z boljšo izkoriščenostjo obstoječih cestnih in železniških zmogljivosti, z rekonstrukcijo ali novogradnjo železniških in plovniških infrastruktur ter z izboljšanjem kombiniranega prometa kot tudi z nadaljnjimi prometno-organizacijskimi ukrepi in
 - c) je presoja smotrnosti pokazala, da je projekt ekonomičen, da obvlada tveganja in da je rezultat presoje vplivov na okolje pozitiven in
 - d) se upoštevajo plani/programi urejanja prostora in trajnostni razvoj.
3. Zaradi geografskih razmer in poselitvene strukture alpskega prostora, ki vedno ne dovoljuje učinkovitih prometnih povezav s sredstvi javnega prometa, priznavajo pogodbenice v teh odročnih območjih vendarle potrebo po vzpostavitvi in vzdrževanju zadostnih prometnih infrastruktur za funkcionirajoč individualen promet.

V ciljih Protokola "Urejanje prostora in trajnostni razvoj" v okviru Alpske konvencije je med drugim zapisano, da so cilji alpskega prostora:

- priznavanje posebnih interesov alpskega prebivalstva s prizadevanji za trajno zagotavljanje podlage za njihov razvoj;
- pospeševanje gospodarskega razvoja ob hkratnem uravnoteženem demografskem razvoju v alpskem prostoru;
- pospeševanje enakih razvojnih možnosti za tamkajšnje prebivalstvo na družbenem, kulturnem in gospodarskem področju ob upoštevanju pristojnosti teritorialnih skupnosti.

V 9.členu so, ki govori o vsebini načrtov ter programov za urejanje prostora in trajnostni razvoj so za področje prometa predvideni naslednji ukrepi:

- ukrepi za izboljšanje regionalnih in med-regionalnih povezav;
- ukrepi za spodbujanje uporabe prometnih sredstev, sprejemljivih za okolje;
- ukrepi za okrepitev usklajevanja in sodelovanja med različnimi prometnimi sredstvi;
- ukrepi za umiritev prometa in po potrebi za omejitev prometa z motornimi vozili;
- ukrepi za izboljšanje ponudbe javnih prevoznih sredstev za tam živeče prebivalstvo in goste.

Cestna povezava v okviru koridorja tretje razvojne osi na območju Koroške glede na njen pomen ni v nasprotju z določili Alpske konvencije.

Po predvideni cestni povezavi ne bo potekal mednarodni tranzitni promet temveč čezmejni in notranji regionalni promet pomemben predvsem za spodbujanje čezmejnega regionalnega sodelovanja in družbeno-ekonomskega razvoja perifernih regij (glej slike 3.8 in 3.9)^[28]. Mednarodni tranzitni prometni tokovi med Avstrijo in Slovenijo so danes utečeni in usmerjeni izključno na V. in X. panevropski koridor preko mejnih prehodov Karavanke ter Šentilj. Umestitev predvidene cestne povezave na tretji razvojni osi glede na potek v prostoru ne konkurira omenjenima koridorjema, zato bo tranzitni promet tudi v prihodnosti potekal po teh dveh koridorjih.

Na tretji razvojni osi, ki poteka po območju veljavnosti Alpske konvencije se bo z novo cestno povezavo povečal medregionalni promet z navezavo na V. koridor in medregionalni promet z avstrijsko Koroško ter Koroško regijo kar je usklajeno z določilom Alpske konvencije, ki govori o izboljšanju regionalnih in nadregionalnih povezav. Predvidena cestna povezava v okviru tretje razvojne osi je opredeljena tudi kot ena izmed prioritet v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije. Za Koroško, Savinjsko, Zasavje, Spodnje Posavje in Jugovzhodno Slovenijo je predvidena kot pomembna medregijska povezava z navezavo na avstrijsko in hrvaško AC

omrežje, kar je skladno z določilom Alpske konvencije, ki govori o upoštevanju planov/programov o urejanju prostora in trajnostnega razvoja.

Z vidika predvidenih sinergetskih učinkov, kot so izboljšanje čezmejnega regionalnega omrežja, razvoja multimodalnega transporta in uskladitve transportne politike v Avstriji, Sloveniji in na Hrvaškem, izboljšanje povezav med centralnimi in perifernimi območji ter zmanjševanje razlik v razvoju med njimi, predstavlja projekt tretje razvojne osi po zgoraj navedenih določilih uresničevanje določenih ciljev v Alpski konvenciji.

Ob tem velja poudariti, da je Koroška s slabo prometno povezanostjo prometno najbolj izolirana regija Slovenije, kar dodatno stopnjuje negativne družbeno-gospodarske posledice kot odraz lokacijske perifernosti območja v primerjavi z ostalimi območji. Opazen je nadpovprečen primanjkljaj delovnih mest, ki se na eni strani kaže kot povečana stopnja brezposelnosti, na drugi strani pa v večji dnevni migraciji zaposlenih, in kar je še poseben problem, tudi v odseljevanju. Pri slednjem gre predvsem za mlade, usposobljene, ki po dokončanju študija praviloma ostanejo v mestih, v katerih so študirali.

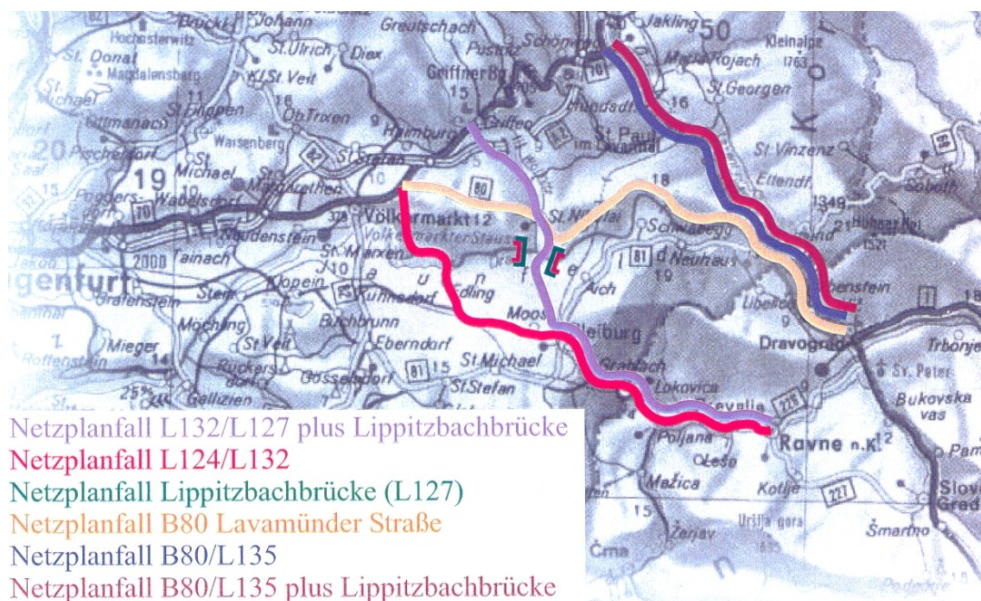
Glede na določila zapisana v Alpski konvenciji so cilji in predvideni sinergetski učinki implementacije projekta tretje razvojne osi na območju Koroške regije z njo usklajeni po v spodnji tabeli navedenih in pokomentiranih določilih.

Tabela 2.6: Skladnost projekta tretje razvojne osi z določili Alpske konvencije

Določila iz Alpske konvencije:	Komentar:
<ul style="list-style-type: none">- Priznavanja posebnih interesov alpskega prebivalstva s prizadevanji za trajno zagotavljanje podlage za njihov razvoj.	Interes prebivalcev Koroške regije izražen skozi nosilce tamkajšnjega družbeno-gospodarskega razvoja je za izvedbo koridorja tretje razvojne osi zelo velik.
<ul style="list-style-type: none">- Pospeševanje gospodarskega razvoja ob hkratnem uravnoteženem demografskem razvoju v alpskem prostoru.	Predvideni sinergetski učinki implementacije tretje razvojne osi bodo izpolnjevali te cilje.
<ul style="list-style-type: none">- pospeševanje enakih razvojnih možnosti za tamkajšnje prebivalstvo na družbenem, kulturnem in gospodarskem področju ob upoštevanju pristojnosti teritorialnih skupnosti.	Predvideni sinergetski učinki implementacije tretje razvojne osi bodo izpolnjevali te cilje.
<ul style="list-style-type: none">- Izboljšanje regionalnih in nadregionalnih povezav.	Izvedba projekta tretje razvojne osi bo izboljšala dostopnost med čezmejnimi regijami in regijami znotraj širšega območja ob tretji razvojni osi (glej sliko 3.9).
<ul style="list-style-type: none">- Okrepitev usklajevanja in sodelovanja med različnimi prometnimi sredstvi.	V okviru projekta je predvidena preverba vzpostavitve železniške povezave med Velenjem in Slovenj Gradcem ter spodbujanje intermodalnih vozlišč in nadgradnja javnega potniškega prometa.

<ul style="list-style-type: none"> - Usklajenost prometnih politik pogodbenic, ki zaobsega vse nosilce prometa, k trajnostnemu razvoju življenjskega in gospodarskega prostora kot osnove za življenje v alpskem prostoru živečega prebivalstva. 	<p>Avstrija po svojih prometnih in prostorskih planih predvideva uresničiti več ukrepov za navezavo izteka koridorja tretje razvojne osi na avstrijskem Koroškem do avtoceste Celovec – Gradec (glej sliko 3.7).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Prispevek k temu, da se zmanjšajo in kolikor mogoče preprečijo vplivi, ki ogrožajo vlogo in vire alpskega prostora, katerega pomen seže prek njegovih meja, kot tudi varstvo njegovih kulturnih dobrin in sonaravnih krajin. 	<p>Ob določevanju poteka in izvedbe nove prometne povezave se bo upoštevalo zahteve po čim manjših negativnih učinkih prometa na okolje in izvedlo presojo vplivov na okolje, regionalni in prostorski razvoj. Predviden potek koridorja bo potekal ob že degradiranih oz. obremenjenih območjih in izven Alpskega sveta glede na naravno-geografsko členitev (glej sliko 3.10).</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Zagotavljanje znotrajalpskega in čezalpskega prometa s povečanjem uspešnosti in učinkovitosti prometnih sistemov in s spodbujanjem okolju in virom prijaznih nosilcev prometa ob ekonomsko sprejemljivih stroških. 	<p>V okviru izvedbe projekta bo povečana uspešnost in učinkovitost prometnih sistemov</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Zagotavljanje ustreznih konkurenčnih pogojev med posameznimi nosilci prometa. 	<p>V okviru projekta predvideno spodbujanje intermodalnih vozlišč ter nadgradnja javnega potniškega prometa kar bo ustvarilo osnove za konkurenčne pogoje med posameznimi nosilci prometa.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Presoja smotrnosti, da je projekt ekonomičen, da obvlada tveganja in da je rezultat presoje vplivov na okolje pozitiven. 	<p>Predvidena je izvedba projekta v obliki prometne ponudbe, ki se bo izkazala za smotno z vidika ekonomičnosti in bo pozitivno vplivala na okolje.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Upoštevanje planov/programov urejanja prostora in trajnostnega razvoja. 	<p>Predvidena cestna povezava v okviru tretje razvojne osi je opredeljena kot ena izmed prioritet v Strategiji prostorskega razvoja Slovenije. Za Koroško, Savinjsko, Zasavje, Spodnje Posavje in Jugovzhodno Slovenijo je predvidena kot pomembna medregijska povezava z navezavo na avstrijsko in hrvaško AC omrežje.</p>

V naslednjih treh slikah so prikazani ukrepi in pomen cestnih povezav na koridorju, kakor izhajajo iz avstrijske prometne študije za območje južne Avstrije in Slovenije iz leta 2001. Slika 2.7 iz navedene študije prikazuje scenarije ukrepov za območje Podjune od slovensko-avstrijske meje do avtocestne trase Celovec – Gradec.

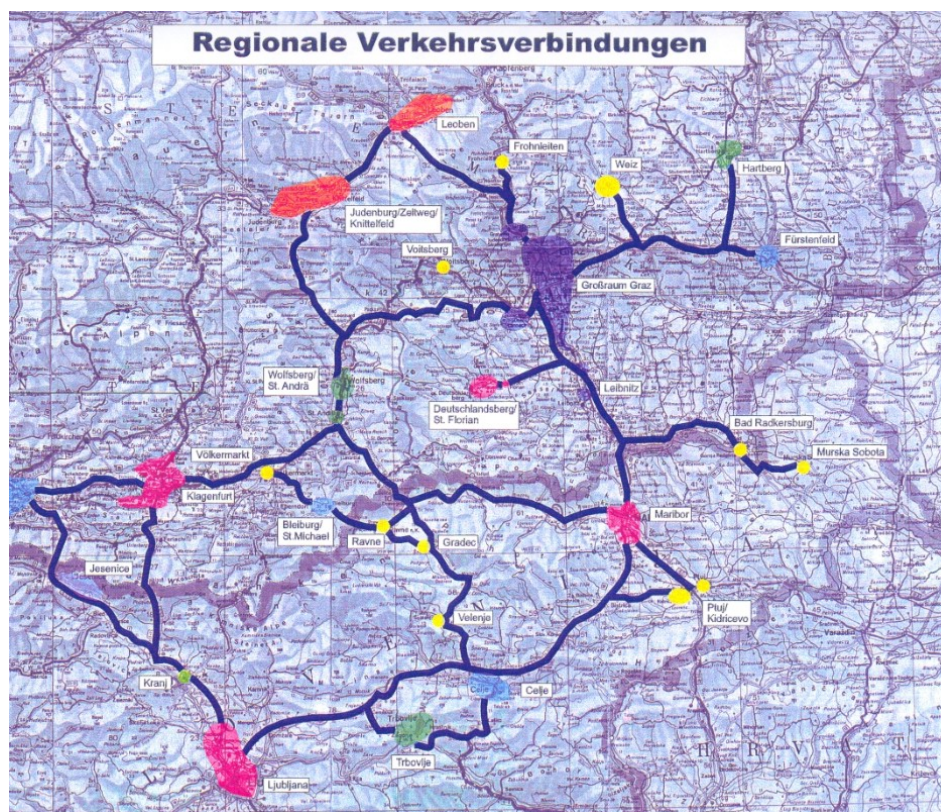


Slika 2.7: Scenariji ukrepov za navezavo koridorja tretje razvojne osi na avtocesto Celovec – Gradec^[28]

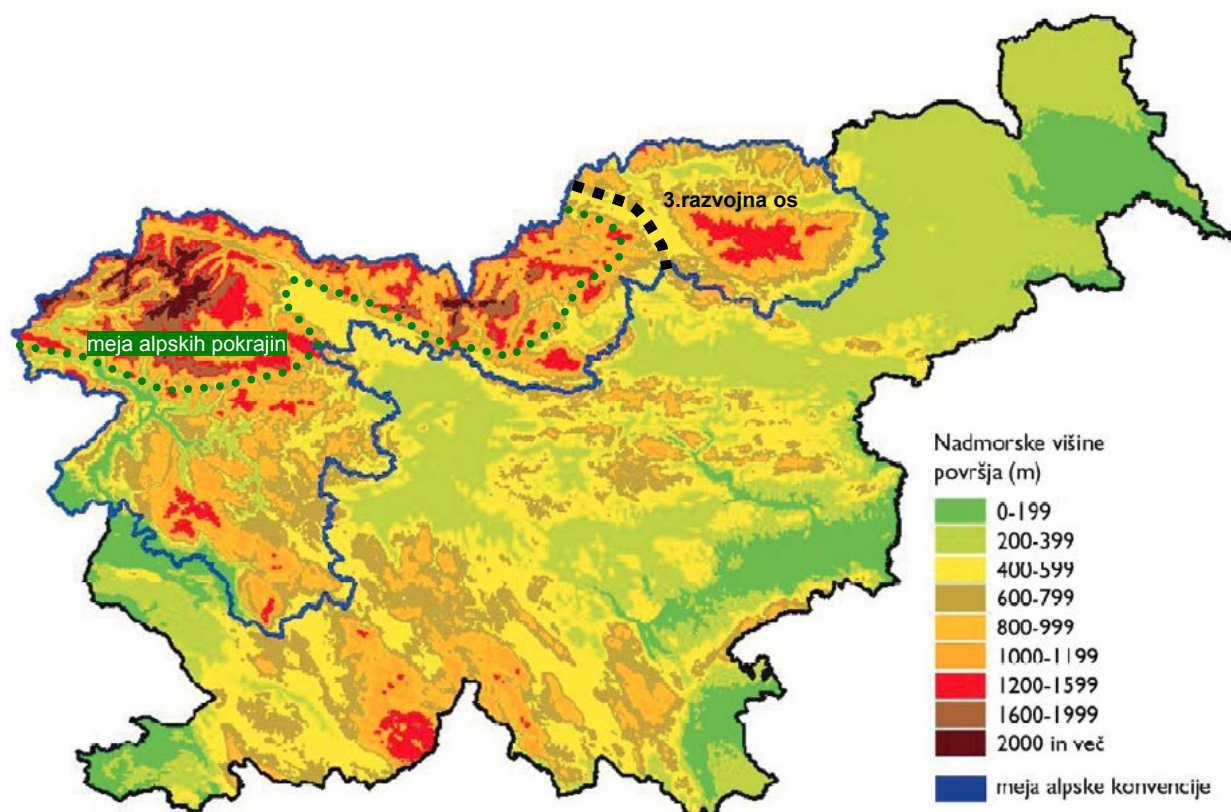
Iz te študije povzemamo tudi sliki 2.8 in 2.9. Prva prikazuje prostorske možnosti poteka tranzitnih prometnih tokov med avstrijsko Koroško, avstrijsko Štajersko ter Slovenijo, druga pa med drugim regionalne čezmejne povezave s prevladujočim regionalnim prometom med naštetimi območji. Možnosti poteka tranzitnih prometnih tokov vidijo Avstrijci predvsem po dolini reke Drave do Maribora ter že obstoječe avtocestne prometne povezave. Na poteku tretje razvojne osi pa predvidevajo le regionalne prometne tokove med avstrijsko Koroško in Štajersko ter Slovenijo do Celja.



Slika 2.8: Prikaz možnosti poteka tranzitnih prometnih tokov med južno Avstrijo in Slovenijo^[28]



Slika 2.9: Prikaz poteka predvidenih regionalnih prometnih tokov med južno Avstrijo in Slovenijo^[28]



Slika 2.10: Območje Alpske konvencije v Sloveniji in alpske pokrajine po naravnogeografski členitvi^[29]

Zgornja slika prikazuje območje v Sloveniji za katerega veljajo določila iz Alpske konvencije in potek dela koridorja tretje razvojne osi po tem območju (Koroška regija). Prikazana je tudi naravno-geografska meja Alpskih pokrajin glede na Atlas Slovenije, kateri se koridor izogne.

3 DEMOGRAFSKI IN EKONOMSKI RAZVOJ PROSTORA

Področje tretje razvojne osi je v nadaljevanju predstavljeno z demografskega, ekonomskega in socialnega vidika. Predstavljeni so osnovni kazalniki na nivoju SKTE-3 regij. Posamezni kazalniki so predstavljeni tudi za sosednje regije v Avstriji in na Hrvaškem.

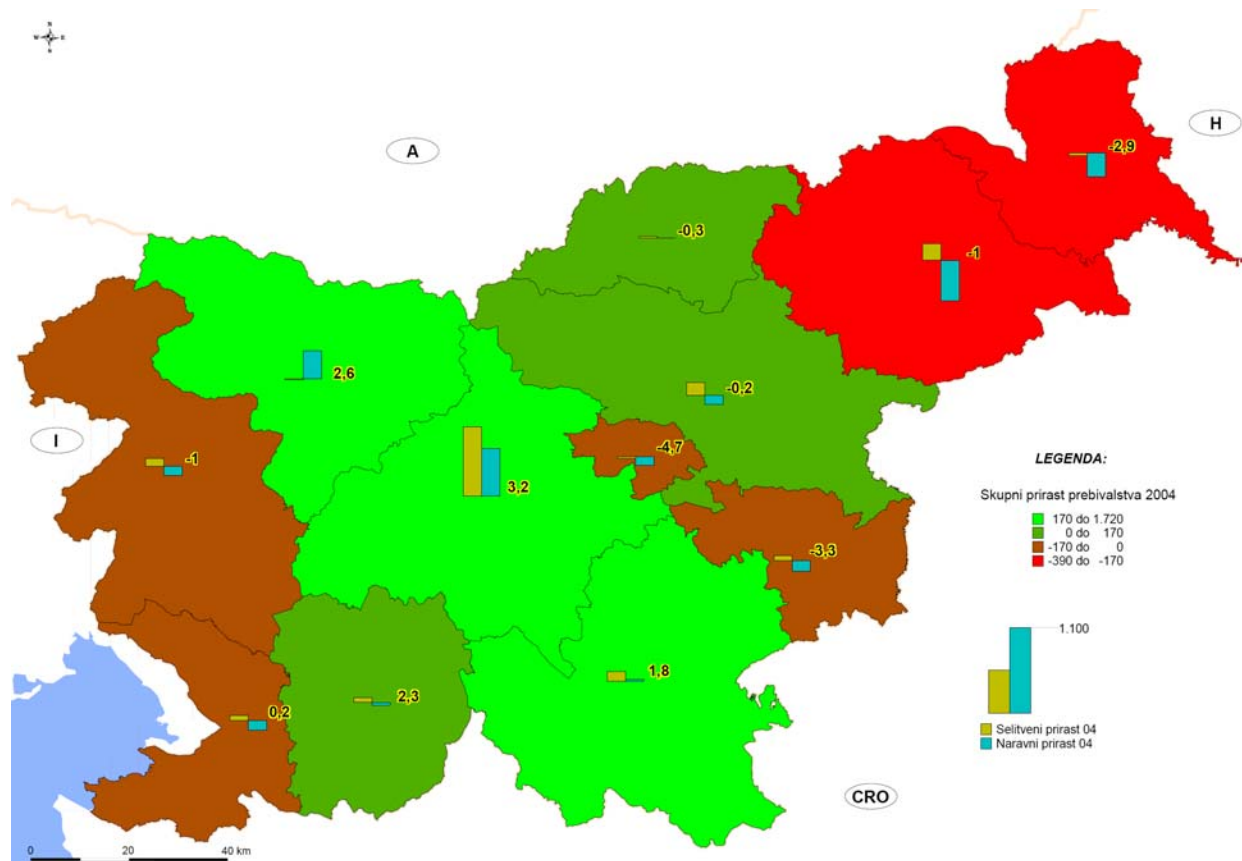
3.1 DEMOGRAFSKI KAZALNIKI

Na področju demografije so predstavljeni kazalniki števila, gostote in gibanja prebivalstva, starostne strukture in staranja prebivalstva ter izobrazbene strukture prebivalstva. Regije tretje razvojne osi so glede na Slovenijo podpovprečno goste poseljene razen zasavske regije, ki je druga najgostejše poseljena regija v Sloveniji (tabela 3.1). Letna stopnja rasti prebivalstva do leta 2004 je v zasavski in spodnjeposavski regiji močno negativna, kar kaže na trend praznjenja območja. Glede na kazalnik letne stopnje rasti prebivalstvo v koroški in savinjski regiji stagnira, v Jugovzhodni Sloveniji pa narašča.

Tabela 3.1: Število prebivalcev, letna stopnja rasti in gostota poselitve v regijah tretje razvojne osi in v sosednjih regijah v letu 2004 ^[30]

Regija	Število prebivalcev	Gostota prebivalstva na km ²	Letna stopnja rasti ‰	Skupni prirast prebivalstva 2004
SLOVENIJA	1.998	99,2	0,6	1340
Pomurska	123	92,5	-2,9	-390
Podravska	319	148,9	-1,0	-358
<i>Koroška</i>	<i>74</i>	<i>71,5</i>	<i>-0,3</i>	<i>29</i>
<i>Savinjska</i>	<i>257</i>	<i>108,3</i>	<i>-0,2</i>	<i>65</i>
<i>Zasavska</i>	<i>46</i>	<i>173,6</i>	<i>-4,7</i>	<i>-161</i>
<i>Spodnjeposavska</i>	<i>70</i>	<i>79,7</i>	<i>-3,3</i>	<i>-80</i>
<i>Jugovzhodna Slovenija</i>	<i>139</i>	<i>52,1</i>	<i>1,8</i>	<i>172</i>
Osrednjeslovenska	497	194,7	3,2	1718
Gorenjska	198	93,3	2,6	401
Notranjsko-kraška	51	35,6	2,3	36
Goriška	120	51,7	-1,0	-28
Obalno-kraška	105	101,3	0,2	-64
Koroška (A)	560	59,7	1,5	/
Štajerska (A)	1.198	73,5	4,6	/
Karlovačka županija (CRO)	138	38,1	-7,8	/
Primorsko-goranska županija (CRO)	305	85,1	0,0	/
Zagrebačka regija (CRO)	1.101	297,5	4,4	/

Kazalnik prirasta prebivalstva je sestavljen iz selitvenega prirasta, ki kaže migracijske trende, in naravnega prirasta, ki kaže naravno gibanje prebivalstva. Jugovzhodna Slovenija je v letu 2004 spadala med slovenske regije z največjim prirastom prebivalstva; tako selitveni, kot naravni prirast sta bila pozitivna (slika 3.1). V savinjski regiji je skupni prirast pozitiven zaradi povečanega priseljevanja v regijo, kar je nadomestilo negativni naravni prirast. V koroški regiji je opazen majhen prirast prebivalstva. Prirast prebivalstva v spodnjeposavski regiji je negativen predvsem zaradi velikega negativnega naravnega prirasta. V zasavski regiji pa sta bila tako naravni kot tudi selitveni prirast v letu 2004 negativna.



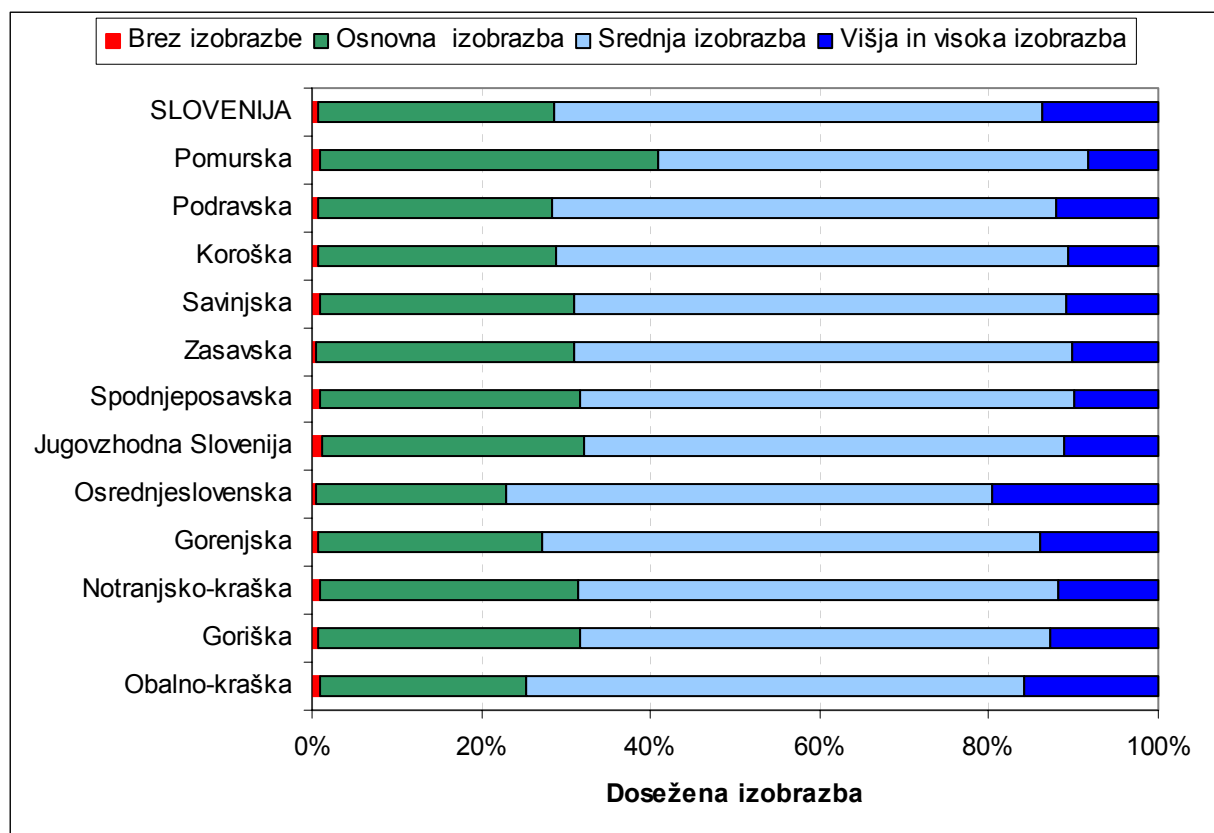
Slika 3.1: Skupni, selitveni in naravni prirast prebivalstva 2004 in povprečna letna stopnja rasti prebivalstva ^[31]

Prebivalstvo v Jugovzhodni Sloveniji, koroški in savinjski regiji je v povprečju nekoliko mlajše, kot to velja za celotno Slovenijo, v Zasavju pa je v povprečju prebivalstvo rahlo starejše (tabela 3.2). Koeficient starostne odvisnosti starih in mladih je znašal leta 2004 v Sloveniji 42, kar pomeni, da je bilo od 100 delovno sposobnih prebivalcev odvisno 42 mlajših od 15 let ter starih 65 let ali več (tabela 3.2). V koroški, savinjski in zasavski regiji je od 40 do 41 prebivalcev v odvisni skupini, kar je manj od vrednosti za Slovenijo. Starostna odvisnost v spodnjeposavski regiji in Jugovzhodni Slovenijo je višja in predstavlja 44 odvisnih prebivalcev mlajših od 15 let in starih 65 let ali več od 100 delovno sposobnih.

Tabela 3.2: Povprečna starost in koeficient starostne odvisnosti v regijah tretje razvojne osi in v sosednjih regijah ^[31]

Regija	Povprečna starost 2002	Koeficient starostne odvisnosti 2004
SLOVENIJA	39,5	42,2
Pomurska	40,0	41,2
Podravska	40,1	40,9
Koroška	38,4	40,1
Savinjska	38,7	41,0
Zasavska	40,3	40,8
Spodnjeposavska	39,7	43,9
Jugovzhodna Slovenija	38,2	44,1
Osrednjeslovenska	39,3	42,6
Gorenjska	38,8	44,0
Notranjsko-kraška	40,0	44,0
Goriška	40,5	44,8
Obalno-kraška	41,0	40,6

Izobrazbena struktura prebivalstva, kaže na potencial regije za nadaljnji razvoj, ki temelji na visokotehnoloških proizvodnih in storitvenih dejavnostih. Kazalnik izobrazbene strukture po regijah je dosežena stopnja prebivalstva, starega 15 let ali več (slika 3.2).



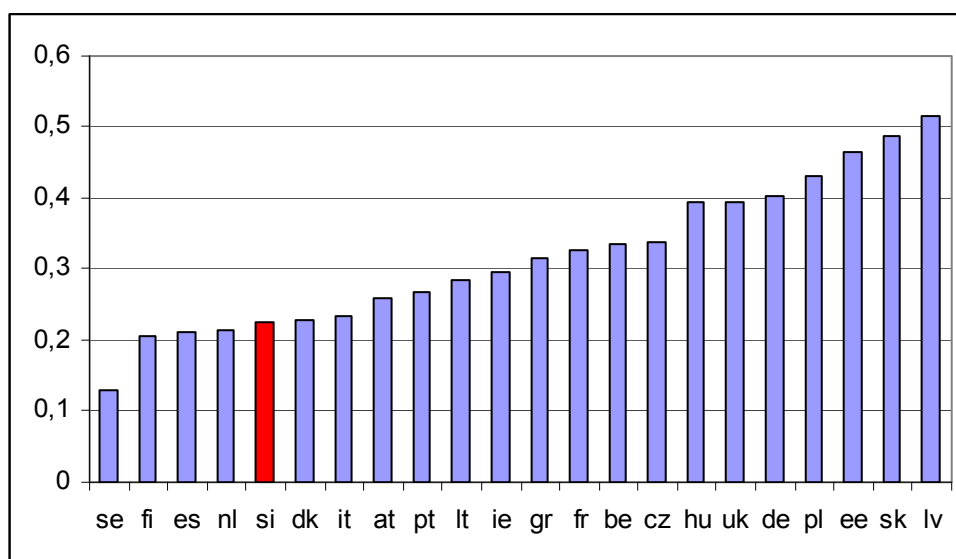
Slika 3.2: Prebivalstvo, staro 15 let ali več, po doseženi izobrazbi ^[31]

Delež prebivalstva brez izobrazbe v Sloveniji je 0,7 %. V regijah tretje razvojne osi se giblje od 0,6% v Zasavju do 1,2% v Jugovzhodni Sloveniji. Glede na delež prebivalcev z osnovnošolsko

izobrazbo, ki je v Sloveniji 27,8%, je le Koroška v slovenskem povprečju, v ostalih regijah pa je višji in se giblje med 30% in 31%. V koroški regiji ima 60% prebivalcev srednješolsko izobrazbo (57,7% v Sloveniji), v ostalih regijah se delež prebivalcev s srednješolsko izobrazbo giblje med 56% in 58%. Delež prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo se giblje med 10% in 11%, kar je pod vrednostjo za Slovenijo, ki je 13,8%. Regije tretje razvojne osi so glede na izobrazbeno strukturo prebivalstva slabše od slovenskega povprečja.

3.2 KAZALNIKI EKONOMSKE MOČI

Slovenija glede ekonomske razvitosti dosega okrog 75 % povprečja EU, vendar nas v tej nalogi bolj zanimajo razlike znotraj Slovenije. Koeficient variacije BDP na prebivalca po regijah ravni SKTE-3 v državah EU kot glavni kazalnik medregionalnih razlik kaže, da so medregionalne razlike v Sloveniji primerjalno gledano nizke. Slovenija se nahaja v skupini držav z nizkim kazalnikom medregionalnih razlik (Finska, Španija, Nizozemska, Slovenija, Danska in Italija), bistveno nižjega pa izkazuje le Švedska. V drugih državah EU je ta kazalnik bistveno višji. To je običajno posledica velikega odstopanja regije z glavnim mestom, ki praktično v vseh državah izkazujejo bistveno boljše ekonomske kazalnike od drugih regij v državi. Slovenija pri tem ni nobena izjema in primerjalno gledano lahko pričakujemo podoben razvoj tudi v Sloveniji.



Slika 3.3: Koeficient variacije BDP na prebivalca po regijah ravni SKTE-3 v državah EU v letu 2002 (Vir: lasten izračun po podatkih Eurostat)

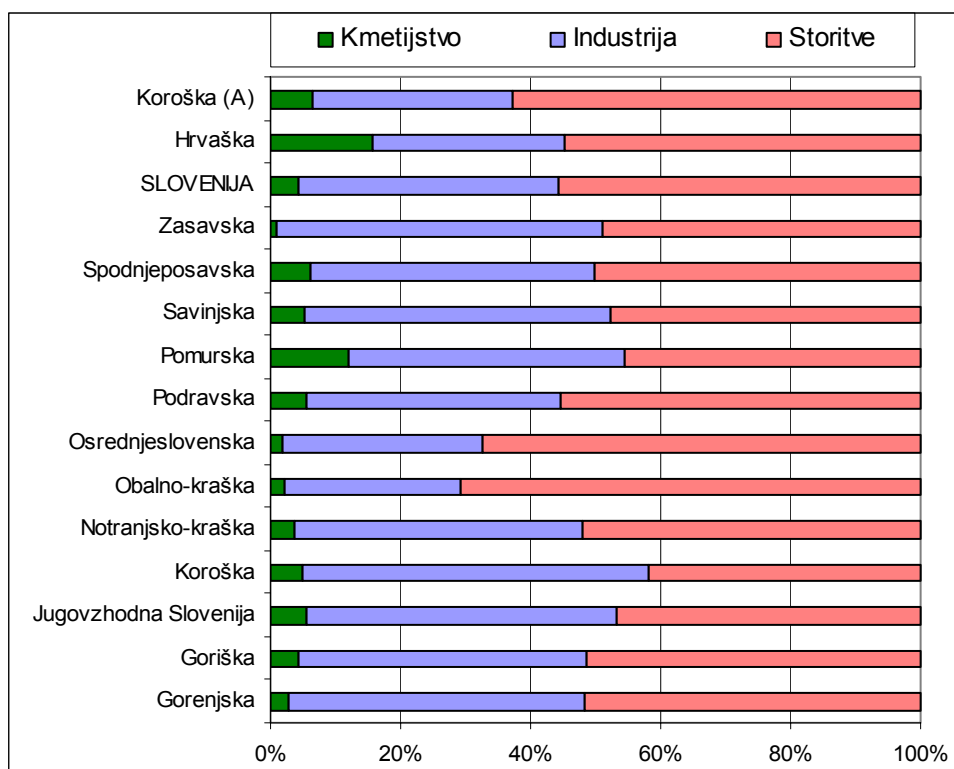
Primerjava BDP na prebivalca po statističnih regijah Slovenije kaže, da se razlike med najbolj in najmanj uspešnimi regijami dejansko povečujejo. Te razlike izhajajo iz strukturnih nesorazmerij. Zato so v tem podpoglavju prikazani glavni kazalniki stanja ekonomske oziroma teritorialne, v naslednjem pa tudi socialne kohezije za Slovenijo. Prikazane so tudi vrednosti za sosednji regiji na Hrvaškem in v Avstriji.

Relativna primerjava kaže, da Jugovzhodna Slovenija in koroška regija ohranjata razmerje do slovenskega povprečja, kar pomeni, da rasteta s približno enako stopnjo kot Slovenija, medtem ko savinjska in zasavska regija rasteta počasneje kot Slovenija v celoti.

Tabela 3.3: BDP na prebivalca v regijah SKTE-3 (v % glede na povprečje za Slovenijo) ^[30, 31]

Regija	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gorenjska	89%	89%	90%	89%	88%	87%	88%	88%	87%
Goriška	97%	98%	98%	97%	99%	98%	99%	97%	95%
Jugovzhodna Slovenija	90%	90%	92%	94%	91%	92%	92%	91%	90%
Koroška	79%	79%	79%	79%	80%	82%	82%	80%	78%
Notranjsko-kraška	76%	77%	79%	80%	78%	79%	78%	79%	76%
Obalno-kraška	108%	109%	108%	108%	106%	105%	104%	104%	103%
Osrednjeslovenska	137%	137%	136%	137%	140%	140%	141%	141%	144%
Podravska	82%	82%	81%	81%	82%	83%	83%	84%	83%
Pomurska	78%	78%	77%	77%	72%	71%	71%	70%	69%
Savinjska	94%	93%	94%	93%	91%	90%	89%	89%	89%
Spodnjeposavska	84%	83%	85%	89%	84%	85%	85%	84%	80%
Zasavska	84%	83%	82%	81%	82%	79%	75%	73%	72%
Karlovačka žup. (CRO)							38%	40%	37%
Spodnja Koroška (A)	175%	174%	162%	153%	151%	154%	154%	150%	150%

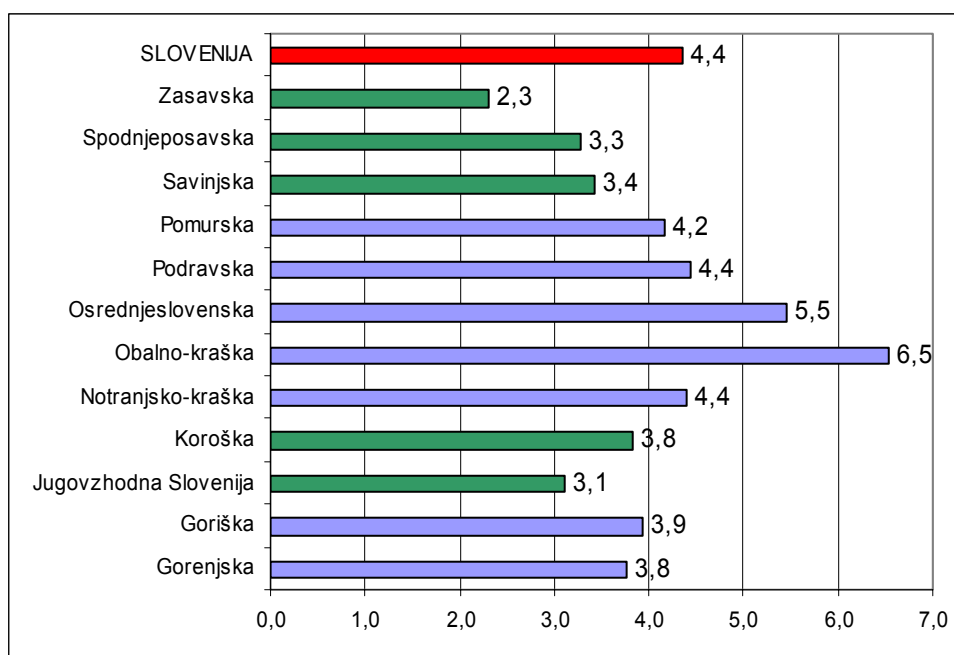
Ustvarjena dodana vrednost na zaposlenega v letu 2004 je bila v kmetijstvu okrog 13.900 EUR, v industriji 25.500 EUR in v storitvah 31.300 EUR. Struktura dejavnosti po posameznih regijah tako pojasnjuje velik del razlik v regionalnem BDP. Največji delež zaposlenih v kmetijstvu je v pomurski regiji, najuspešnejša osrednjeslovenska regija pa ima od vseh regij največji delež zaposlenih v storitvenem sektorju. Prikazane so tudi vrednosti za sosednji regiji na Hrvaškem (značilen je velik delež kmetijstva) in v Avstriji (značilen je velik delež storitev).



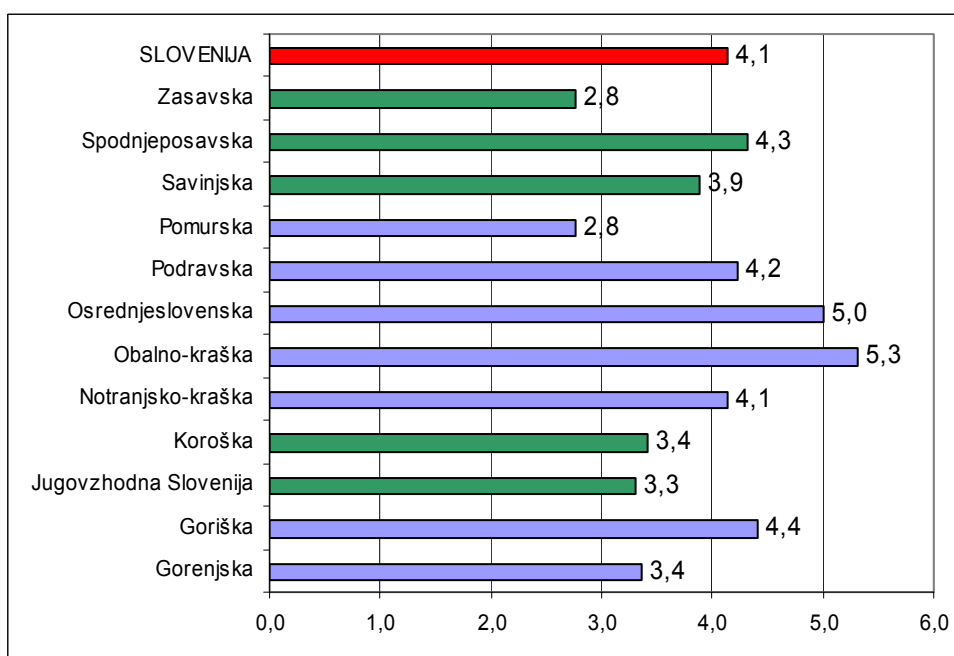
Slika 3.4: Delež zaposlenih po glavnih skupinah dejavnosti v regijah SKTE-3 in Sloveniji v letu 2002 ^[30, 31]

Eden od kazalnikov dinamike gospodarskega razvoja je nastajanje novih podjetij – število oseb, ki dela v novo nastalih podjetjih na 1000 prebivalcev oziroma število oseb, ki je delalo v

podjetjih, ki so prenehala s poslovanjem, na 1.000 prebivalcev. Pri tem kazalniku izrazito prednjačita obalno-kraška in osrednjeslovenska regija, medtem ko najmanj obetavno sliko kažejo zasavska, pomurska in koroška regija ter jugovzhodna Slovenija.

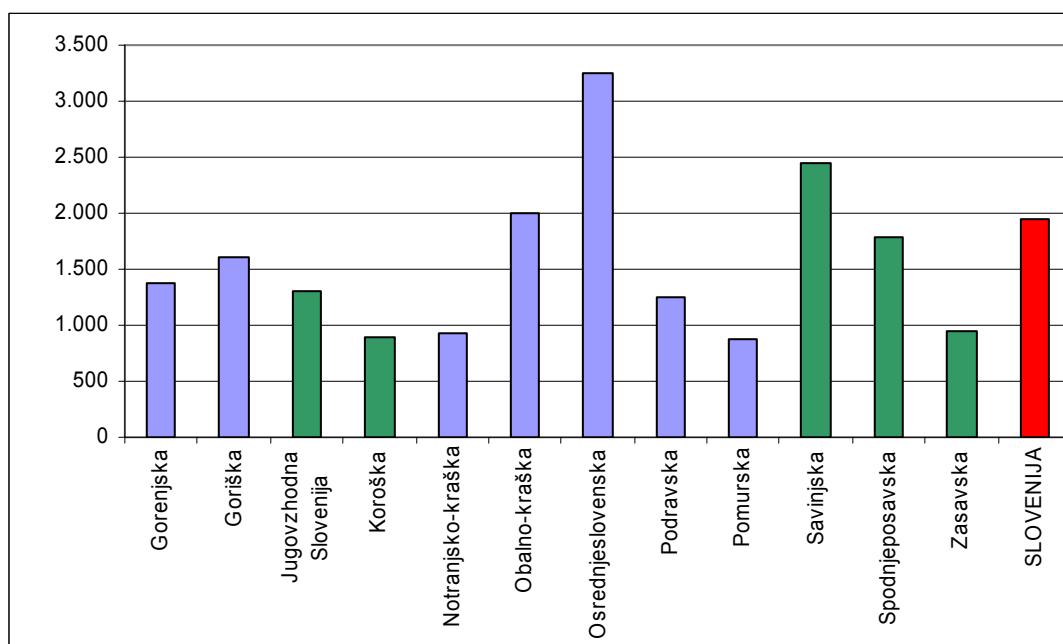


Slika 3.5: Število oseb, ki so delale v novo nastalih podjetjih na 1000 prebivalcev v letu 2002 (Vir: lastni izračun, po podatkih SURS)



Slika 3.6: Število oseb, ki so delale v podjetjih, ki so prenehala poslovati, na 1000 prebivalcev v letu 2002 (Vir: lastni izračun, po podatkih SURS)

Podatki o bruto investicijah iz javnih in zasebnih virov po posameznih regijah kažejo, da je obseg investiranih sredstev bistveno podpovprečen v Jugovzhodni Sloveniji, koroški in zasavski regiji, povprečen je v spodnjeposavski regiji, medtem ko je v savinjski regiji nadpovprečen.



Slika 3.7: Bruto investicije na prebivalca, povprečje 1999 – 2004 (v EUR) (Vir: lastni izračun, po podatkih SURS)

Med kazalnike ekonomske moči lahko vključimo tudi stopnjo motorizacije. V tabeli 3.4 so prikazani podatki o številu osebnih avtomobilov na gospodinjstvo in o številu prebivalcev na osebni avtomobil po slovenskih regijah. Podatki predstavljajo tudi vhod v prometni model in so povzeti po "Prometni študiji RS – obdelava in analiza podatkov po gospodinjstvih" ^[32].

Tabela 3.4: Stopnja motorizacije po regijah (2001) ^[32]

Regija	Število avtomobilov na gospodinjstvo	Število prebivalcev na avtomobil
Pomurska	1,39	2,53
Podravska	1,34	2,44
Koroška	1,27	2,50
Savinjska	1,36	2,50
Zasavska	1,23	2,52
Spodnjeposavska	1,32	2,41
Jugovzhodna Slovenija	1,35	2,40
Osrednjeslovenska	1,43	2,21
Gorenjska	1,39	2,25
Notranjsko-kraška	1,29	2,33
Goriška	1,51	2,15
Obalno-kraška	1,45	2,05

Zasavska in koroška regija imata najnižjo stopnjo motorizacije med slovenskimi regijami. Tudi ostale regije v območju tretje razvojne osi imajo podpovprečno stopnjo motorizacije.

3.3 KAZALNIKI SOCIALNE VKLJUČENOSTI

Kazalniki socialne vključenosti opisujejo strukturna neskladja med deli prebivalstva posamezne regije. Ponudba delovno aktivnega prebivalstva in ponudba delovnih mest (tabela 3.5) kažeta na skladnost v razvoju strukture trga dela. Predvsem je pomemben vidik nezaposlenosti (tabela 3.6) glede na izobrazbeno strukturo (tabela 3.7) in strukturo po spolu (tabela 3.8) ter starostno strukturo (tabela 3.9), ki kažejo ali obstajajo strukturne razlike v družbeni mobilnosti prebivalstva. Nezaposlenost posameznih družbenih skupin lahko pomeni pomembno oviro za socialno kohezijo.

Tabela 3.5: Indeks delovno aktivnega prebivalstva po regiji dela glede na delovno aktivno prebivalstvo po regiji bivanja in stopnja prostih delovnih mest v letu 2004 ^[31]

Regija	Indeks delovno aktivnega prebivalstva po regiji dela glede na del. akt. preb. po regiji bivanja	Stopnja prostih delovnih mest (%)
SLOVENIJA	100	1,5
Pomurska	93	1,2
Podravska	98	1,6
<i>Koroška</i>	<i>90</i>	<i>1,3</i>
<i>Savinjska</i>	<i>100</i>	<i>1,3</i>
<i>Zasavska</i>	<i>79</i>	<i>1,2</i>
<i>Spodnjeposavska</i>	<i>86</i>	<i>1,5</i>
<i>Jugovzhodna Slovenija</i>	<i>93</i>	<i>1,4</i>
Osrednjeslovenska	117	1,6
Gorenjska	90	1,2
Notranjsko-kraška	83	1,2
Goriška	96	1,2
Obalno-kraška	98	1,7

Tabela 3.6: Stopnja nezaposlenosti v regijah SKTE-3 in Sloveniji (v %) ^[30]

Regija	2000	2001	2002	2003	2004
SLOVENIJA	6,7	6,2	6,3	6,7	6,3
Pomurska	8,7	8,2	9,0	9,9	9,7
Podravska	10,7	9,7	9,7	9,7	8,6
<i>Koroška</i>	<i>5,4</i>	<i>5,4</i>	<i>6,3</i>	<i>7,7</i>	<i>7,0</i>
<i>Savinjska</i>	<i>7,6</i>	<i>7,3</i>	<i>7,9</i>	<i>8,4</i>	<i>8,0</i>
<i>Zasavska</i>	<i>9,1</i>	<i>8,3</i>	<i>8,8</i>	<i>10,2</i>	<i>9,5</i>
<i>Spodnjeposavska</i>	<i>7,4</i>	<i>7,6</i>	<i>7,8</i>	<i>8,8</i>	<i>7,7</i>
<i>Jugovzhodna Slovenija</i>	<i>7,5</i>	<i>6,1</i>	<i>5,8</i>	<i>5,1</i>	<i>4,9</i>
Osrednjeslovenska	4,9	4,4	4,3	4,7	4,7
Gorenjska	5,5	4,8	4,6	4,9	4,5
Notranjsko-kraška	6,1	5,1	4,9	5,3	5,0
Goriška	3,2	2,9	3,3	3,7	3,9
Obalno-kraška	4,9	4,7	4,7	5,0	4,7
Koroška (A)	3,1	3,2	2,7	3,3	4,6
Štajerska (A)	3,2	3,7	3,7	3,9	3,7
EU-25	-	8,6	8,9	9,2	9,2
EU-15	-	7,5	7,8	8,2	8,2

V Jugovzhodni Sloveniji je stopnja nezaposlenosti najnižja in v opazovanem obdobju upada (tabela 3.6). V ostalih regijah tretje razvojne osi je bila stopnja nezaposlenosti najvišja leta 2003,

v letu 2004 pa je padla, a je še vedno nad slovenskim povprečjem. Stopnja nezaposlenosti je največja v zasavski regiji.

Tabela 3.7: Brezposelne osebe in prejemniki denarnih socialnih pomoči v letu 2004 ^[31]

Regija	Registrirane brezposelne osebe OŠ (%)	Registrirane brezposelne osebe SŠ (%)	Registrirane brezposelne osebe VŠ (%)	Stopnja registrirane dogotrajne brezposelnosti	Prejemniki denarnih soc. pomoči na 1000 preb.
SLOVENIJA	41,0	51,7	7,3	8,4	50,5
Pomurska	51,4	44,6	4,0	6,9	93,4
Podravska	36,4	57,8	5,8	5,6	77,8
<i>Koroška</i>	<i>36,7</i>	<i>56,2</i>	<i>7,1</i>	<i>6,1</i>	<i>55,6</i>
<i>Savinjska</i>	<i>39,2</i>	<i>55,0</i>	<i>5,8</i>	<i>7,0</i>	<i>69,9</i>
<i>Zasavska</i>	<i>45,4</i>	<i>50,1</i>	<i>4,4</i>	<i>6,6</i>	<i>70,4</i>
<i>Spodnjeposavska</i>	<i>44,1</i>	<i>49,5</i>	<i>6,4</i>	<i>4,0</i>	<i>63,3</i>
<i>Jugovzhodna Slovenija</i>	<i>54,4</i>	<i>40,2</i>	<i>5,4</i>	<i>3,2</i>	<i>35,7</i>
Osrednjeslovenska	38,8	49,6	11,6	2,8	28,9
Gorenjska	40,3	50,9	8,8	3,4	31,5
Notranjsko-kraška	39,4	51,2	8,4	2,8	37,4
Goriška	38,3	51,0	10,7	3,1	27,7
Obalno-kraška	37,0	52,8	10,1	4,8	38,2

Nezaposlenost glede na izobrazbeno strukturo (tabela 3.7) je povezana s številom prebivalcev po doseženi izobrazbi in ponudbo dela. V koroški regiji je primerjalno gledano večji delež nezaposlenih s srednješolsko in višjo oziroma visokošolsko izobrazbo, v Jugovzhodni Sloveniji je večji delež nezaposlenih z osnovnošolsko izobrazbo. Poseben problem predstavljajo tudi osebe, nezaposlene več kot 1 leto (t.i. dolgotrajno nezaposleni). Stopnja dolgotrajne brezposelnosti je v regijah tretje razvojne osi pod slovenskim povprečjem. V zasavski in savinjski regiji je največ prejemnikov denarne pomoči na 1.000 prebivalcev na območju tretje razvojne osi, v Jugovzhodni Sloveniji pa ima ta kazalnik najnižjo vrednost.

Tabela 3.8: Stopnja nezaposlenosti žensk v regijah SKTE-3 in Sloveniji (v %) ^[30]

Regija	2000	2001	2002	2003	2004
SLOVENIJA	7,1	6,8	6,8	7,1	6,8
Pomurska	8,0	8,0	8,7	9,5	9,2
Podravska	11,4	11,0	10,8	10,7	9,8
<i>Koroška</i>	<i>5,9</i>	<i>5,7</i>	<i>7,0</i>	<i>8,0</i>	<i>7,7</i>
<i>Savinjska</i>	<i>8,0</i>	<i>8,1</i>	<i>8,7</i>	<i>9,2</i>	<i>9,0</i>
<i>Zasavska</i>	<i>9,8</i>	<i>9,5</i>	<i>10</i>	<i>11,7</i>	<i>11,6</i>
<i>Spodnjeposavska</i>	<i>7,4</i>	<i>7,8</i>	<i>8,1</i>	<i>10,3</i>	<i>9,0</i>
<i>Jugovzhodna Slovenija</i>	<i>7,6</i>	<i>6,7</i>	<i>6,1</i>	<i>5,6</i>	<i>5,4</i>
Osrednjeslovenska	4,9	4,6	4,4	4,7	4,8
Gorenjska	6,2	5,7	5,2	5,3	4,9
Notranjsko-kraška	7,1	6,4	6	6,1	5,8
Goriška	3,6	3,5	3,7	3,8	4,0
Obalno-kraška	5,7	5,4	5,3	5,3	4,9
Koroška (A)	3,8	4,0	3,3	3,9	5,4
Štajerska (A)	4,1	4,5	3,6	3,4	4,3
EU-25	-	9,8	9,9	10,1	10,1
EU-15	-	8,7	8,8	9,1	9,2

Med nezaposlenimi na tretji razvojni osi je več žensk kot moških (stopnja nezaposlenosti med ženskami v Sloveniji je za pol odstotne točke višja od skupne stopnje). Od povprečne stopnje nezaposlenosti pa bistveno odstopa zasavska regija, kjer znaša stopnja nezaposlenosti žensk 11,6 % (povprečna stopnja nezaposlenosti v tej regiji znaša 9,5 %).

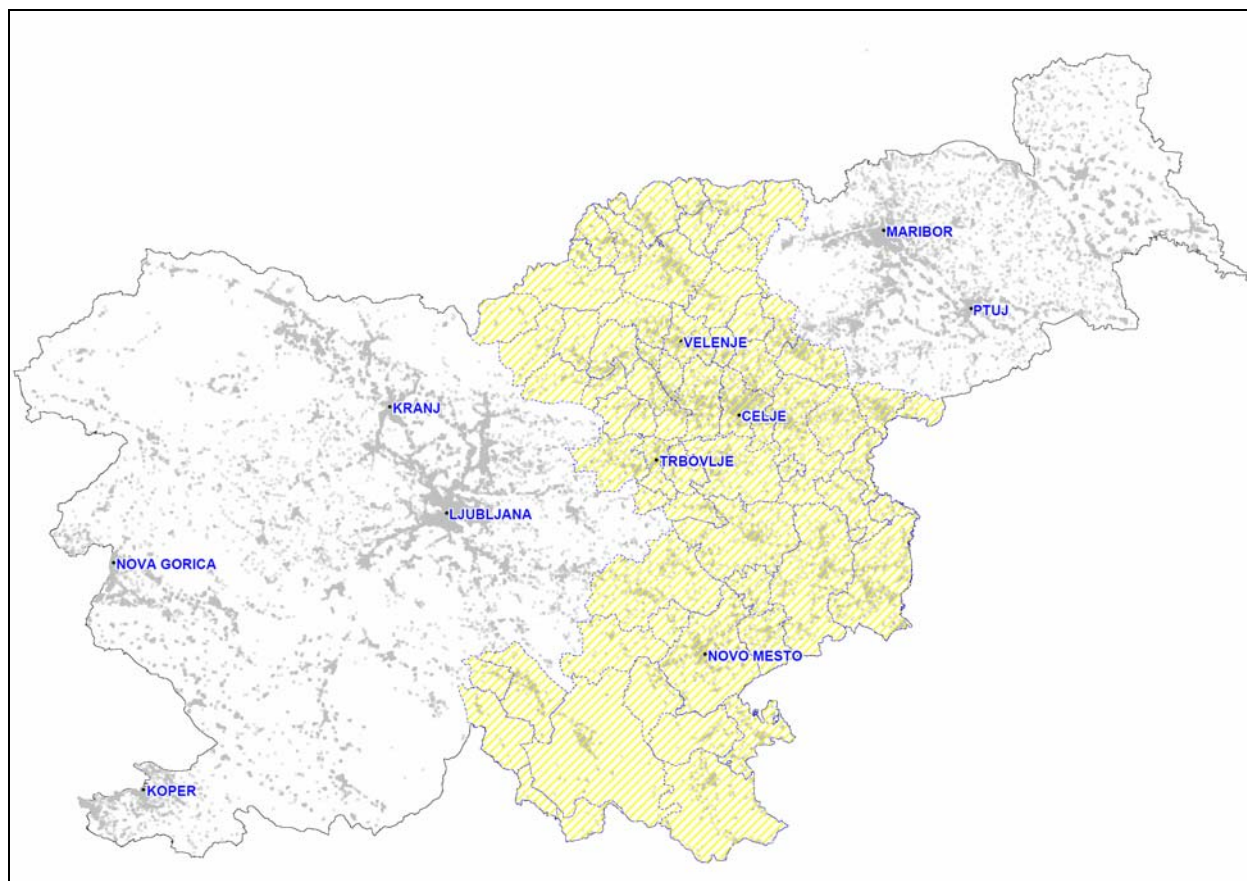
Tabela 3.9: Stopnja nezaposlenih v starostni skupini 15 do 24 let v regijah SKTE-3 in Sloveniji (v %) ^[30]

Regija	2000	2001	2002	2003	2004
SLOVENIJA	16,3	17,8	16,5	17,3	16,1
Pomurska	23,7	26,2	27,5	30,0	26,9
Podravska	24,3	26,8	24,9	25,4	24,0
<i>Koroška</i>	<i>11,1</i>	<i>13,6</i>	<i>17,6</i>	<i>18,8</i>	<i>17,6</i>
<i>Savinjska</i>	<i>19,4</i>	<i>22,7</i>	<i>22,6</i>	<i>23,9</i>	<i>22,0</i>
<i>Zasavska</i>	<i>24,7</i>	<i>26,5</i>	<i>36,8</i>	<i>36,5</i>	<i>33,4</i>
<i>Spodnjeposavska</i>	<i>17,5</i>	<i>22,3</i>	<i>14,6</i>	<i>17,6</i>	<i>14,4</i>
<i>Jugovzhodna Slovenija</i>	<i>15,0</i>	<i>14,9</i>	<i>12,4</i>	<i>12,2</i>	<i>10,4</i>
Osrednjeslovenska	12,0	11,5	10,1	10,8	10,7
Gorenjska	11,1	12,2	9,8	10,5	10,2
Notranjsko-kraška	17,4	17,6	13,7	13,4	13,1
Goriška	8,1	9,0	7,7	9,1	9,9
Obalno-kraška	14,4	15,4	14,1	13,2	12,8
Koroška (A)	-	-	-	7,6	9,1
Štajerska (A)	6,3	6,3	5,8	5,7	7,3
EU-25		17,5	18	18,6	18,5
EU-15		14,6	15,2	16,1	16,2

Stopnja nezaposlenosti med mladimi je bistveno višja od povprečne, največja pa je med mladimi v zasavski regiji, kjer je nezaposlen kar vsak tretji aktivni prebivalec te starostne skupine.

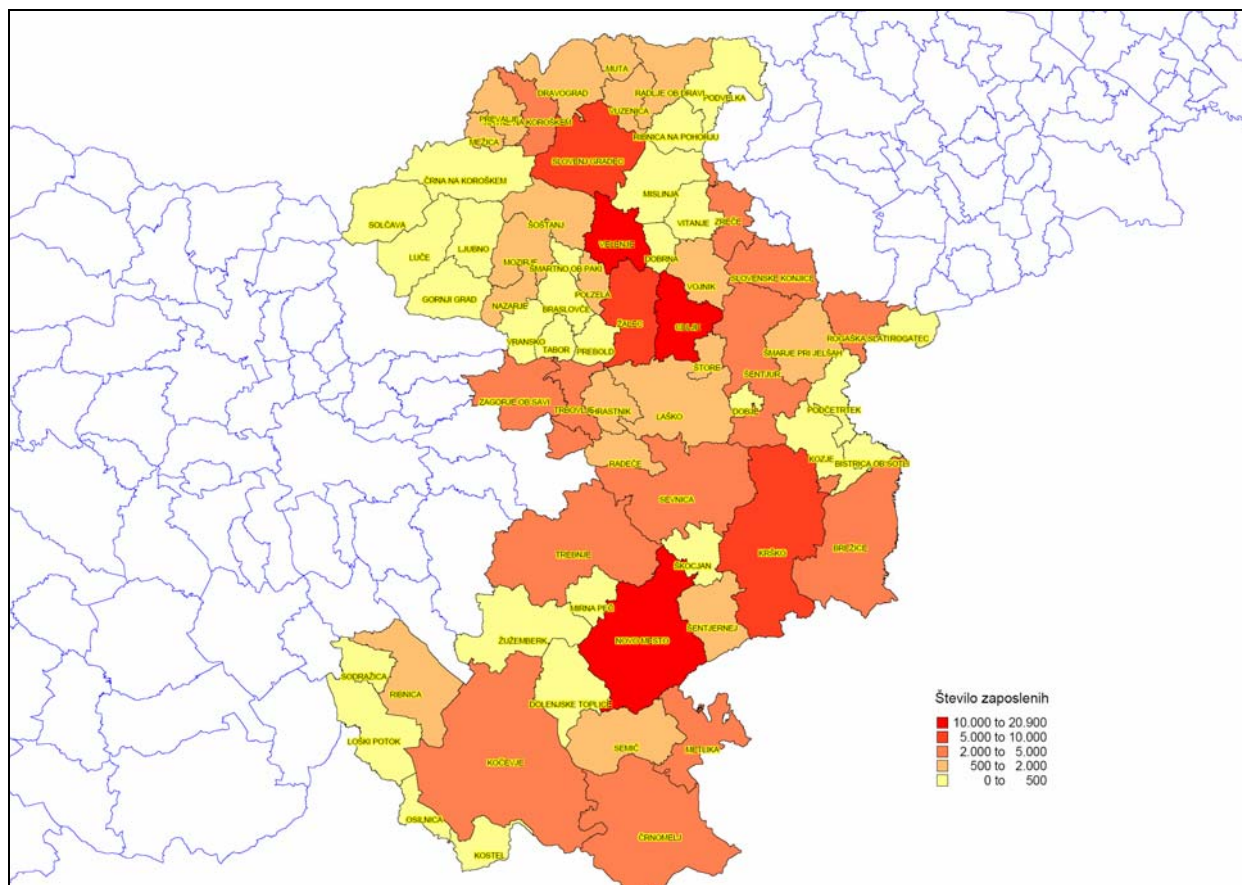
3.4 GOSPODARSKI TRENDI PO OBČINAH NA OBMOČJU TRETJE RAZVOJNE OSI

Na področju tretje razvojne osi je bilo v letu 2004 okrog 25 % poslovnih subjektov ^[33, 34]. Največji zaposlitveni centri so v Celju, Novem Mestu in Velenju. Na sliki so prikazana podjetja in samostojni podjetniki na celotnem področju Slovenije, oz. na področju tretje razvojne osi, področju, ki je obarvano z rumeno na sliki 3.8. Podjetja s pripisanimi ekonomskimi kazalniki kot je število zaposlenih, dodana vrednost in velikost podjetij, omogočajo določitev gospodarskih trendov na obravnavanem območju.



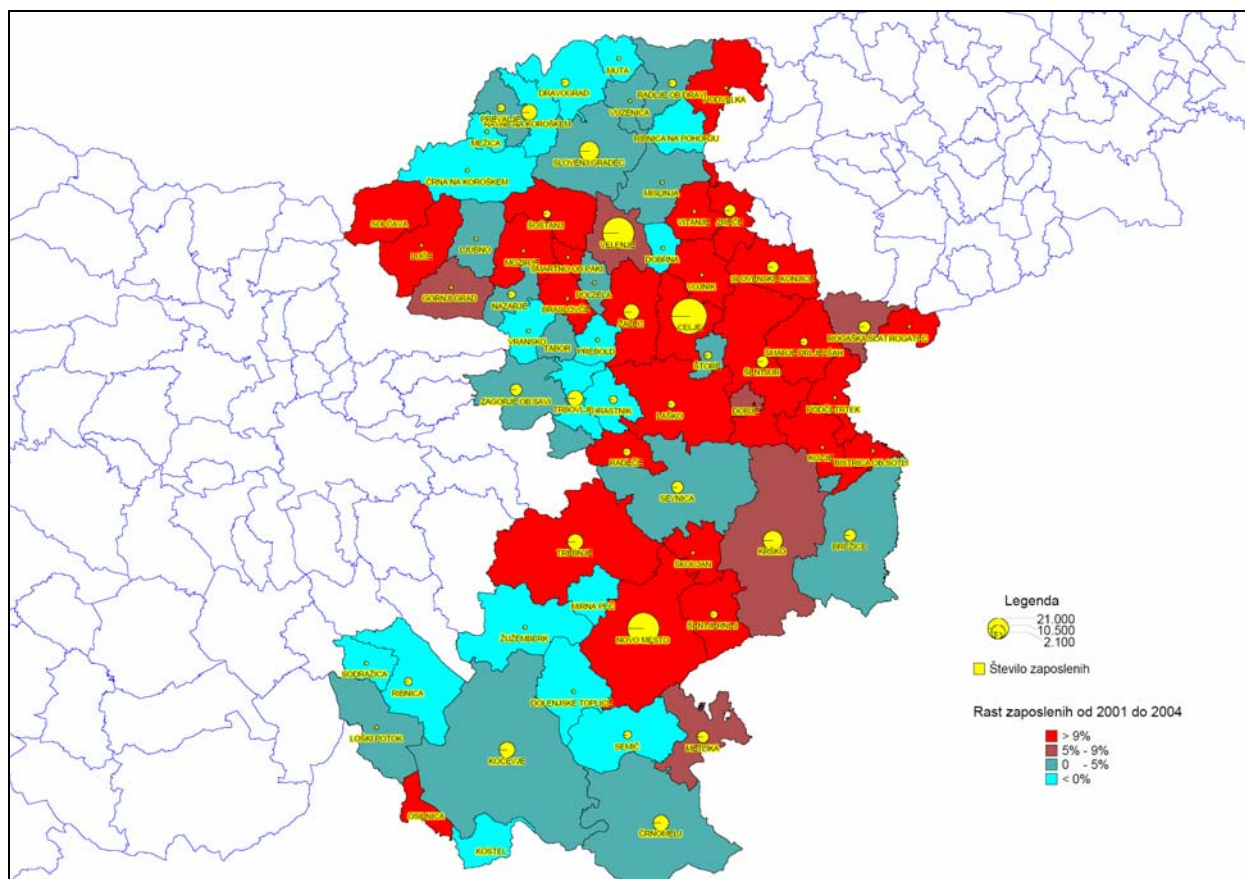
Slika 3.8: Poslovni subjekti v Sloveniji v letu 2004 (Vir: lastni izračun, po podatkih iBON 2006 in IPIS 2005)

Pomen novih cestnih povezav se odraža tudi v ekonomiki poslovanja podjetij. S krajšo in hitrejšo povezavo se zmanjšajo transportni stroški. Pomen posameznih področij je moč prikazati z različnimi kazalniki, kot na primer število podjetij na sliki 3.8 ali število zaposlenih na sliki 3.9. Na sliki 3.9 je prikazano število zaposlenih po občinah. Bližina nove cestne povezave področij z večjim številom zaposlenih favorizira upravičenost gradnje povezave z vidika ekonomike podjetij in dostopnosti delovne sile.



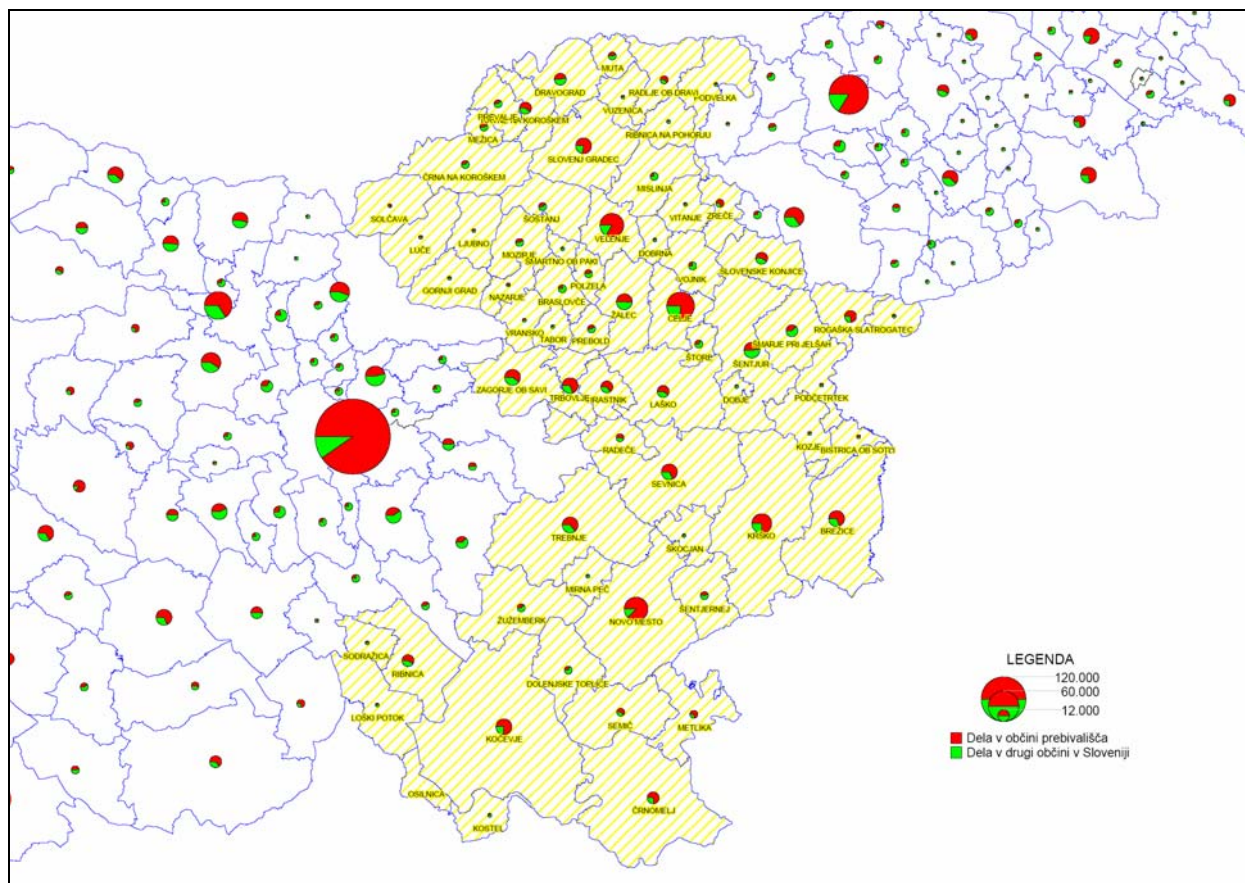
Slika 3.9: Število zaposlenih v posameznih občinah (Vir: lastni izračun, po podatkih iBON 2006 in IPIS 2005)

Rast zaposlenih po posameznih občinah je prikazan na sliki 3.10. Rast je prikazana med letoma 2001 in 2004. Pri tem kazalniku je razvidno katera področja se razvijajo oz. stagnirajo v obstoječi situaciji. Z razvojem prometnih poti lahko vplivamo na razvoj manj razvijajočih se območij oz. še bolj pospešimo razvoj razvijajočih se regij.



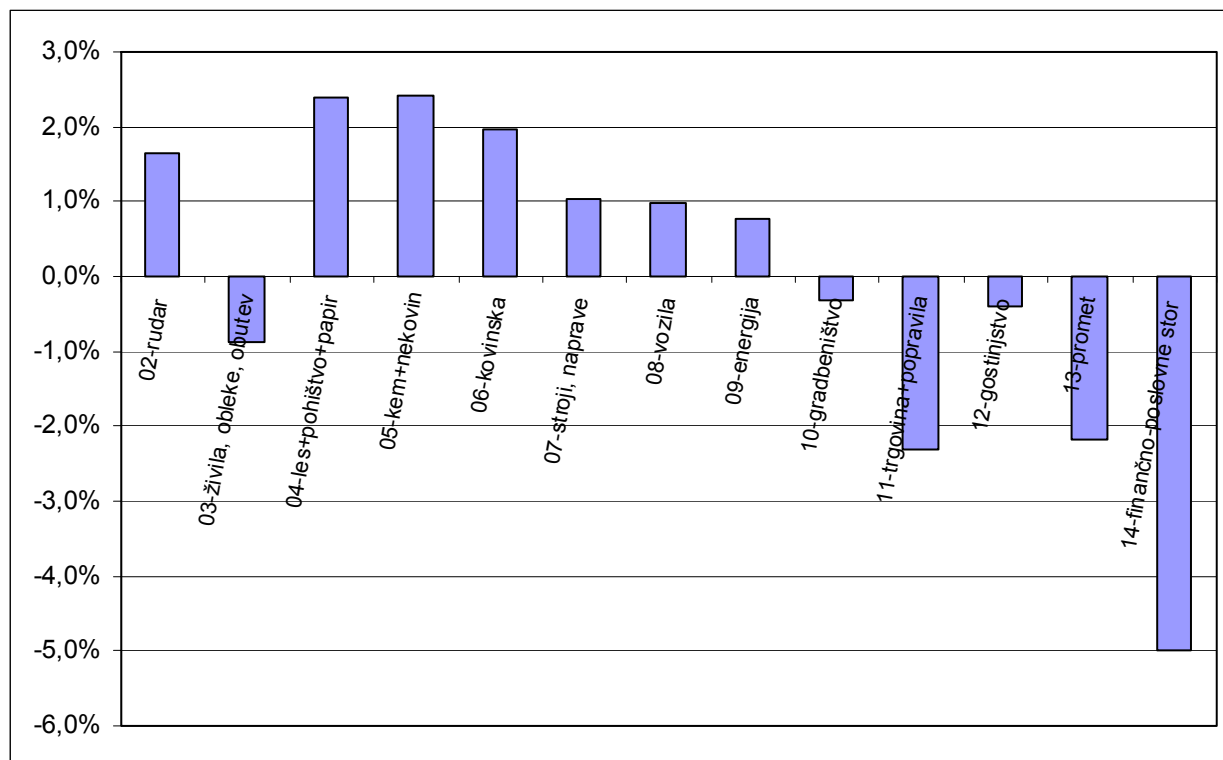
Slika 3.10: Rast zaposlenih med letom 2001-2004 (Vir: lastni izračun, po podatkih iBON 2006 in IPIS 2005)

Na sliki 3.11 so prikazani deleži prebivalcev v posameznih občinah, ki so zaposleni v občini bivanja oz. so zaposleni izven občine bivanja. Iz slike je razvidno, da v občine z velikim številom zaposlenih gravitira delovna sila iz okoliških občin. Ta informacija nam omogoča oceno gravitacije prebivalcev na delovna mesta.

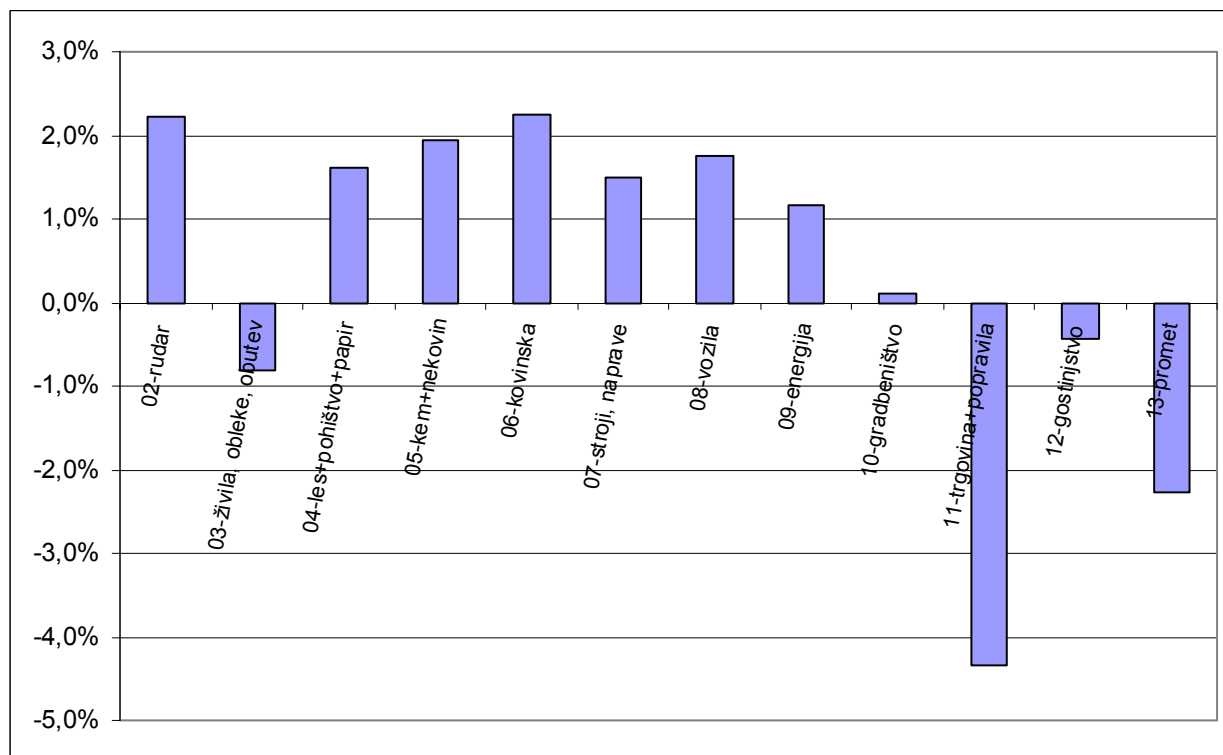


Slika 3.11: Delež prebivalcev, ki so zaposleni v občini prebivanja oz. izven občine prebivanja (Vir: lastni izračun, po podatkih SURS)

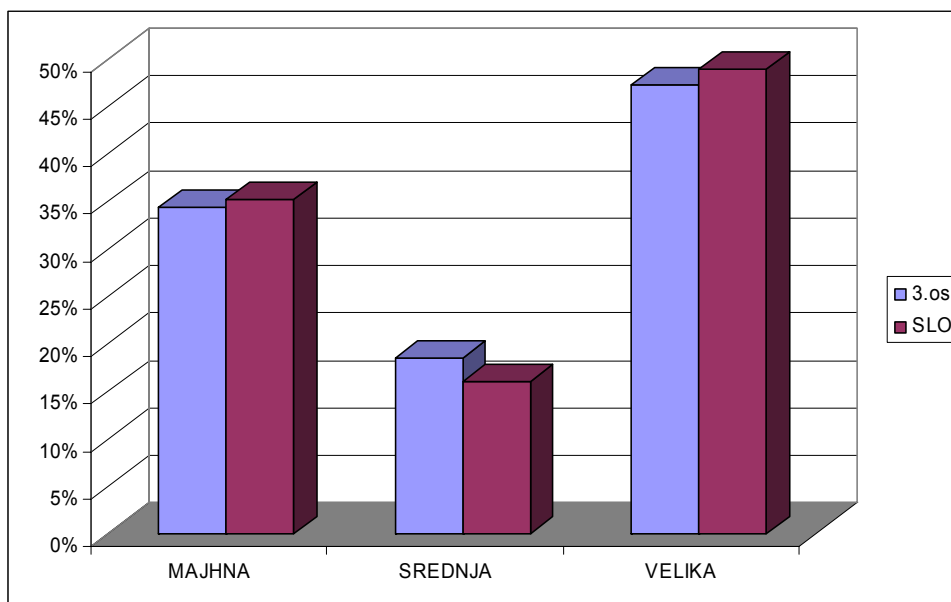
Na sliki 3.12 je prikazan delež zaposlenih po dejavnostih na področju tretje razvojne osi v primerjavi s celotno Slovenijo. Razvidno je da je v primerjavi s Slovenskim povprečjem na področju tretje razvojne osi več zaposlenih v rudarstvu in industriji, manj pa v storitvene sektorju. Na podobno situacijo (slika 3.13) pridemo pri primerjavi dodane vrednosti po posameznih dejavnostih.



Slika 3.12: Delež zaposlenih po dejavnostih v primerjavi s celo Slovenijo (Vir: lastni izračun, po podatkih iBON 2006 in IPIS 2005)



Slika 3.13: Delež dodane vrednosti po dejavnostih v primerjavi s celo Slovenijo (Vir: lastni izračun, po podatkih iBON 2006 in IPIS 2005)



Slika 3.14: Delež majhnih, srednjih in velikih podjetij na tretji razvojni osi in v Sloveniji
(Vir: lastni izračun, po podatkih IBON 2006 in IPIS 2005)

Delež velikih, srednjih in malih podjetij je prikazan na sliki 3.14. Iz slike je razvidno, da razmerja med velikostmi podjetij na področju tretje razvojne osi bistveno ne odstopajo od celotne Slovenije.

Pozitivni gospodarski trendi na nivoju občin na območju tretje razvojne osi so razvidni v občinah osrednje in vzhodne savinjske regije (predvsem Velenje, Žalec, Celje, Šentjur, Slovenske Konjice in Zreče), v občinah, ki ležijo ob avtocestni povezavi A2 (Trebnje, Novo mesto in Krško) in v Metliki. Osnova za izdelavo napovedi ekonomskega razvoja so bili upoštevani dosedanja razvojni trendi na nivoju Slovenije ter po dejavnostih, kar je podrobneje razdelano v nadaljevanju. Trendi na nivoju občin pa so nam služili kot dodatne kontrolne spremenljivke.

3.5 NAPOVED DEMOGRAFSKEGA RAZVOJA V PROSTORU

Demografske značilnosti raziskovanega prostora so skupaj z ekonomskimi značilnostmi osnova za postavitve štiristopenjskega prometnega modela. V prometnem modelu uporabimo družbeno-ekonomske značilnosti prostora za opredelitev lokacije in obsega generacije potovanj na eni strani in atrakcije potovanj na drugi strani. Za generacijo potovanj je pomembna predvsem demografska struktura za atrakcijo potovanj pa ekonomska struktura prostora. Napovedi družbeno-ekonomske strukture prostora so vhodni podatek za izdelavo modeliranja prihodnjega stanja prometnih tokov in obsega prometa.

3.5.1 Osnove za izdelavo napovedi

Napovedi demografskega razvoja so izdelane za celotno Slovenijo. Pred izdelavo napovedi je potrebno preveriti primerljivost med kazalniki na nižji prostorski ravni z vrednostmi za Slovenijo. Demografske značilnosti prostora tretje razvojne osi so predstavljene po demografskih kazalnikih za vključene razvojne regije.

Kazalnik prirasta prebivalstva je sestavljen iz selitvenega prirasta, ki kaže migracijske trende, in naravnega prirasta, ki kaže naravno gibanje prebivalstva. Jugovzhodna Slovenija je v letu 2004 spadala med slovenske regije z največjim prirastom prebivalstva. V savinjski regiji je skupni

prirast pozitiven zaradi povečanega priseljevanja v regijo, kar je nadomestilo negativni naravni prirast. V koroški regiji je opazen majhen prirast prebivalstva. Prirast prebivalstva v spodnjeposavski regiji je negativen predvsem zaradi velikega negativnega naravnega prirasta. V zasavski regiji pa sta bila tako naravni kot tudi selitveni prirast v letu 2004 negativna. Predvsem Zasavska in spodnjeposavska regija sta območji praznjenja. Starostna struktura prebivalstva v regijah tretje razvojne osi je primerljiva s starostno strukturo prebivalstva v Sloveniji.

Izhodiščna ocena prebivalstva na območju tretje razvojne osi je bila izdelana na podlagi osnovne različice Eurostatove projekcije prebivalstva Slovenije 2004 – 2050 ^[35]. Projekcije predstavljajo le možni bodoči razvoj števila in sestave prebivalstva. Izhodišča za izdelavo projekcije prebivalstva so:

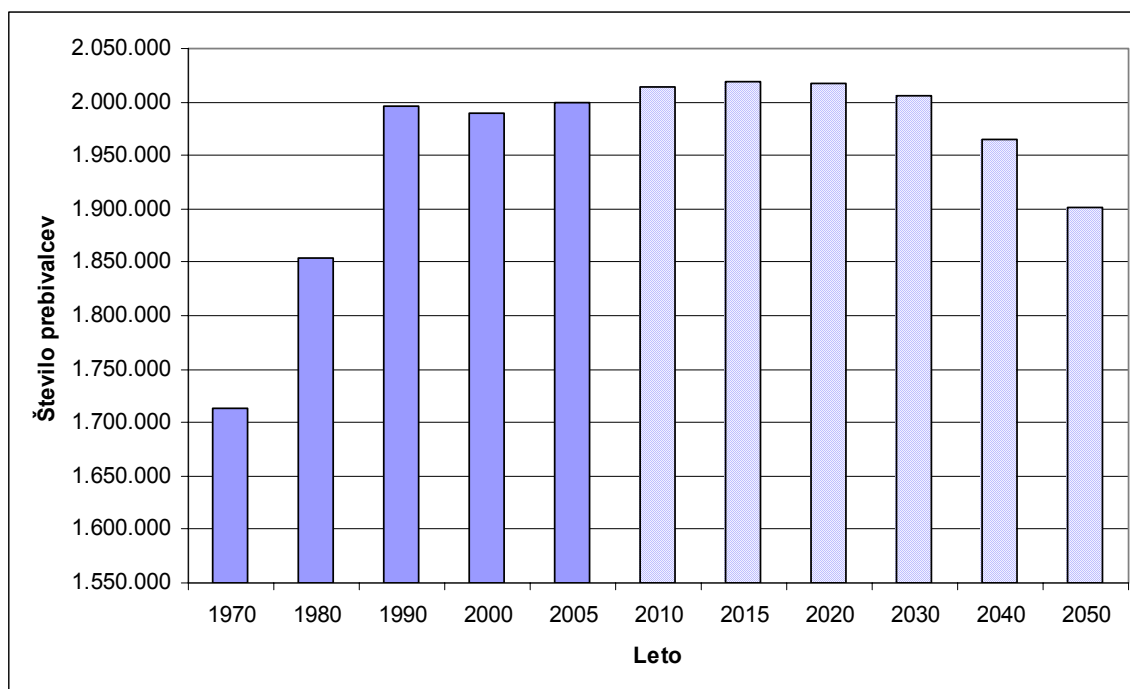
- podatki o številu prebivalcev in starostni strukturi po naseljih Popis 2002 ^[36];
- projekcija prebivalstva Slovenije 2004 – 2050 (Eurostat, 2005) ^[35];
- projekcija demografskega razvoja Slovenije (UMAR, 2005) ^[37].

Projekcija prebivalstva pomeni izračun prihodnjega števila in značilnosti prebivalstva, ki je zasnovan na hipotezah o bodočem razvoju rodnosti, umrljivosti in selivnosti.

- Selitveni prirast s tujino je razlika med številom priseljenih iz tujine in številom odseljenih v tujino na določenem območju v koledarskem letu.
- Celotna stopnja rodnosti je povprečno število živorojenih otrok na eno žensko v rodni dobi (15 – 49 let) v koledarskem letu.
- Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu za moške in za ženske. Predstavlja povprečno število let življenja, ki jih še lahko pričakuje oseba ob rojstvu, če bo umrljivost po starosti v času življenja te osebe enaka vrednostim umrljivosti v tablicah umrljivosti za opazovano leto.

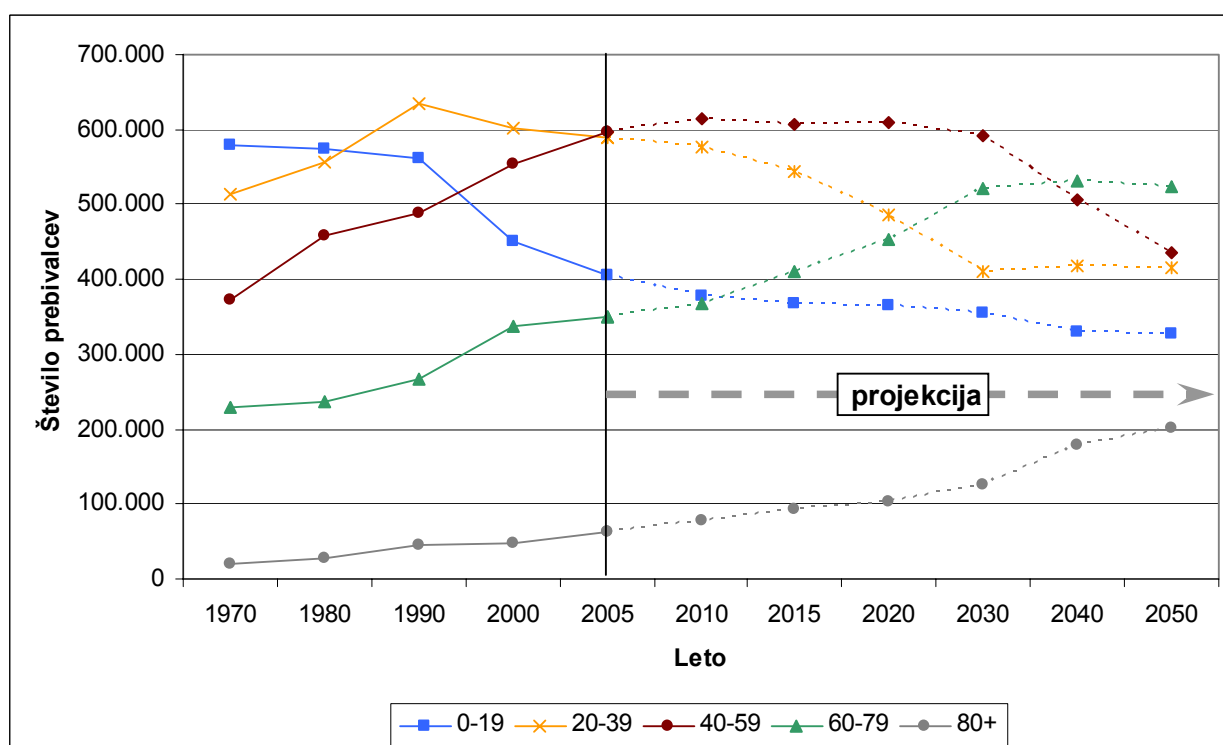
3.5.2 Napoved demografskega razvoja

Statistični urad RS je podal uradno interpretacijo Eurostatove projekcije prebivalstva Slovenije 2004 – 2050 na svoji spletni strani ^[38]. Po osnovni varianti teh projekcij bo število prebivalstva Slovenije naraslo iz sedanjih 1,99 milijona na skoraj 2,02 milijona do leta 2014, nato pa počasi, a vztrajno upadalo in se znižalo na 1,89 milijona do leta 2050. Tak razvoj bo posledica stalnega povečevanja pričakovanega trajanja življenja ob rojstvu, rodnosti in selitev. Za moške se bo pričakovano trajanje življenja ob rojstvu povečalo iz 72,6 let na 79,8 let v letu 2050, za ženske pa iz 80,2 na 85,2 let. Letni selitveni prirast Slovenije s tujino bo po ocenah do leta 2050 letno okrog 6.000 oseb, z rahlim upadom okrog leta 2015. Prihodnja starostna struktura prebivalstva se zrcali v sedanji. Število prebivalcev v starosti, ko se upokojijo, se bo povečevalo, število mladih pa manjšalo.



Slika 3.15: Projekcija gibanja prebivalstva Republike Slovenije (2004 – 2050)

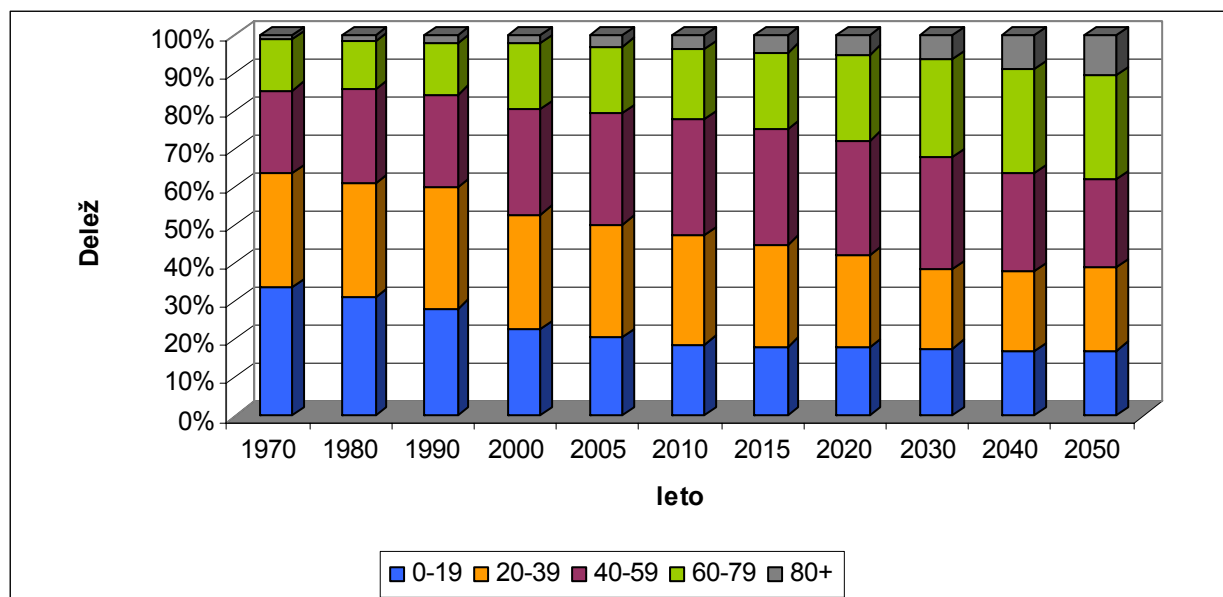
Število prebivalcev (slika 3.15) je od leta 1970 do leta 1990 relativno strmo naraščalo, po tem letu pa se rast upočasni (šrafirani stolpci predstavljajo projekcijo prebivalstva). Od leta 2020 pa bo prirast prebivalstva celo negativen.



Slika 3.16: Projekcija gibanja prebivalstva po starostnih skupinah (2004 – 2050)

Starostna struktura prebivalstva Republike Slovenije je ob koncu obdobja projekcije popolnoma drugačna kot leta 2005 (slika 3.16). Število najmlajših prebivalcev, ki so v starostnih skupinah 0 do 19 let in 20 do 39 let, se bistveno zmanjša. Med letoma 2030 in 2050 je pričakovati tudi upad

prebivalcev starostne skupine 40 – 59 let. Največja starostna skupina pa postane prebivalstvo starejših let, od 60 do 79 let. Povečalo se bo tudi število prebivalcev, starejših od 80 let.



Slika 3.17: Deleži starostnih skupin v projekciji populacije (2004 – 2050)

Prebivalstvo Slovenije je predstavljeno s strukturnimi odstotki po starostnih skupinah (slika 3.17). Razvidno je, da število prebivalcev raste zaradi podaljševanja življenja prebivalstva; prebivalstvo postaja vedno starejše.

3.6 NAPOVED EKONOMSKEGA RAZVOJA V PROSTORU

3.6.1 Osnove za izdelavo napovedi

Pri napovedovanju družbeno-ekonomskega razvoja obravnavanega območja za ciljno leto 2030 so bile uporabljene naslednje podatkovne podlage:

- dodana vrednost po posameznih dejavnostih za Slovenijo za obdobje 1995 – 2005 ^[31];
- BDP na prebivalca po posameznih regijah za obdobje 1995 – 2003 ^[31];
- število zaposlenih po posameznih dejavnostih v Sloveniji za obdobje 1995 – 2005 ^[31];
- stopnja aktivnosti prebivalstva Slovenije za obdobje 1995 – 2004 ^[31];
- napoved števila in starostne strukture prebivalstva do leta 2050 ^[30];
- napoved rasti BDP za Slovenijo do leta 2030 in napoved rasti dodane vrednosti po posameznih dejavnostih do leta 2030 (vir: Evropska komisija ^[39]).

Podatkovne podlage, uporabljene pri napovedi, so prikazane v Prilogi 1.

3.6.2 Napoved ekonomskega razvoja

Ker so glavne makroekonomske napovedi izdelane za raven države, je bilo pri izdelavi napovedi najprej preverjeno, ali je se posamezne regije v Sloveniji razvijajo z enako dinamiko kot velja povprečje za Slovenijo. Korelacijski koeficienti med časovno vrsto podatkov o BDP na prebivalca za Slovenijo in časovnimi vrstami BDP na prebivalca za posamezne regije za

obdobje 1995 – 2003 so pokazali visoko pozitivno korelacijo, saj znašajo vrednosti koeficienta za vse regije med 0,96 in 0,99, izjema je zgolj Zasavska regija, kjer znaša koeficient korelacije še vedno visokih 0,89. Na tej podlagi sklepamo, da je izdelava napovedi na podlagi podatkov za Slovenijo ustrezna.

Za uporabo v modelu razporeditve dejavnosti v prostoru je potrebno napovedati število delovnih mest po dejavnostih v ciljnem letu 2030. Število delovnih mest je odvisno od rasti obsega dejavnosti, izraženo z dodano vrednostjo in rasti produktivnosti po posameznih dejavnostih. Če rast produktivnosti presega rast obsega dodane vrednosti, se bo število zaposlenih zmanjševalo; tak primer so predelovalne dejavnosti, kjer je v preteklem obdobju povprečna letna stopnja rasti dodane vrednosti znašala 4,9 %, povprečna letna stopnja rasti produktivnosti pa kar 6,7 %, zaradi česar je bila povprečna letna stopnja rasti zaposlenosti negativna, -1,7 %.

Pri napovedovanju obsega dejavnosti so bile privzete napovedi rasti dodane vrednosti po posameznih dejavnostih, ki jih je objavila Evropska komisija^[39], z minimalnimi korekcijami navzgor zaradi zadnjih višjih napovedi gospodarske rasti za Slovenijo^[40]. Rast produktivnosti je bila ocenjena na podlagi trenda rasti produktivnosti po posameznih dejavnostih iz časovne vrste podatkov o produktivnosti za obdobje 1995 – 2005. Podatki so bili prilagojeni le tam, kjer je prihajalo do očitnih sprememb statistične metodologije zajema podatkov. Uporabljene stopnje rasti dodane vrednosti in produktivnosti so prikazane v Prilogi 2.

Tabela 3.10: Napoved rasti dodane vrednosti, produktivnosti in zaposlenosti (povprečne letne stopnje rasti za posamezna obdobja, v %)

Panoge dejavnosti	Dodana vrednost		Produktivnost		Zaposlenost	
	95-05	05-30	95-05	05-30	95-05	05-30
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	-0,16%	0,25%	3,11%	1,65%	-3,18%	-1,39%
B Ribištvo	-0,28%	0,25%	-2,48%	0,13%	2,26%	0,13%
C Rudarstvo	-0,57%	2,99%	7,69%	3,04%	-7,67%	-0,04%
D Predelovalne dejavnosti	4,92%	2,84%	6,72%	3,11%	-1,69%	-0,27%
E Oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo	1,94%	1,22%	3,22%	1,75%	-1,23%	-0,53%
F Gradbeništvo	3,73%	2,56%	1,85%	1,41%	1,85%	1,15%
G Trgovina in popravila motornih vozil	2,94%	3,04%	3,15%	1,99%	-0,20%	1,05%
H Gostinstvo	3,96%	3,16%	2,89%	2,20%	1,04%	0,96%
I Promet, skladiščenje in zveze	3,10%	3,16%	2,80%	1,89%	0,29%	1,27%
J Finančno posredništvo	7,53%	3,16%	4,89%	2,37%	2,51%	0,79%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	3,60%	3,16%	-1,61%	2,22%	5,30%	0,93%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	5,05%	1,78%	1,26%	1,26%	3,73%	0,51%
M Izobraževanje	2,97%	2,02%	1,00%	0,99%	1,95%	1,03%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	2,58%	2,02%	1,17%	1,12%	1,40%	0,90%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	4,69%	1,78%	2,64%	1,75%	2,00%	0,03%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	-0,13%	2,92%	0,35%	0,84%	-0,48%	2,07%
Skupaj panoge dejavnosti	3,88%	2,70%	3,78%	2,26%	0,09%	0,44%

Iz izdelane napovedi je razvidno, da bi se naj rast dodane vrednosti in produktivnosti v primerjavi s preteklim obdobjem umirila, zaradi česar se stopnja rasti zaposlenosti povečuje. Nadaljnje upadanje zaposlenosti je zaradi visoke rasti produktivnosti pričakovati v kmetijstvu, rudarstvu in predelovalnih dejavnostih, medtem ko je največjo rast zaposlenosti zaradi relativno visokih rasti dodane vrednosti pričakovati v tržnih storitvah.

V skladu z napovedjo^[40] se bo stopnja aktivnosti prebivalstva, starega 15 let ali več, zaradi demografskih sprememb do leta 2030 predvidoma povečala na 62,3 %. V tem primeru bi bila stopnja nezaposlenosti v Sloveniji v tem letu okrog 5,6 %.

3.6.3 Korekcije napovedi upoštevanje regionalne razvojne programe

Zgoraj prikazana napoved je dolgoročna napoved rasti dodane vrednosti, produktivnosti in zaposlenosti po posameznih panogah dejavnosti, ki velja za Slovenijo. Z regionalnimi programi je na srednji rok mogoče vplivati na pospešeno rast posameznih kategorij, vendar pa na dolgi rok za vse regije velja učinek konvergence stopenj rasti (velja tako na ravni znotraj države za posamezna regionalna gospodarstva kot tudi na ravni skupnega evropskega trga za posamezna nacionalna gospodarstva^[40]).

V ta namen so bili pregledani osnutki regionalnih razvojnih programov, ki so bili v času izdelave študije na razpolago:

- Regionalni razvojni program Jugovzhodne Slovenije 2007 – 2013 (Predlog)^[22];
- Regionalni razvojni program regije Posavje 2007 – 2013 (Strateški del; Osnutek)^[21];
- Regionalni razvojni program Savinjske regije 2007 – 2013 (Delovno gradivo)^[19];
- Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2007 – 2013 (Osnutek)^[18];
- Regionalni razvojni program Zasavske regije 2007 – 2013 (08.09.2006)^[20].

Ključni povzetki delov regionalnih razvojnih programov, ki se nanašajo na ciljne stopnje rasti, so naslednji:

A. Jugovzhodna Slovenija:

- 40 % povečanje dodane vrednosti na zaposlenega v 8 letih (povprečna letna stopnja rasti produktivnosti 4,3 %);
- regionalni razvojni program ne opredeljuje ciljne stopnje gospodarske rasti niti rasti zaposlenosti;
- predvidena stopnja rasti produktivnosti je višja od stopnje rasti produktivnosti v Sloveniji v tranzicijskem oziroma post-tranzicijskem obdobju, ko so stopnje rasti produktivnosti praviloma najvišje (glej tabelo 3.10).

B. Posavje:

- glede regijskega BDP na prebivalca je predvidena porast iz 80 % BDP na prebivalca Slovenije na 90 % BDP na prebivalca v Sloveniji; ob predpostavki, da bo stopnja rasti BDP na prebivalca v Sloveniji v tem obdobju znašala povprečno okrog 3,6 % letno, to pomeni, da bi rast BDP na prebivalca v posavski regiji morala znašati okrog 4,8 % letno;
- glede regijske DV na zaposlenega je predvidena porast iz 51 % DV na zaposlenega v EU-15 na 70 % DV na zaposlenega v EU-15; ob predpostavki, da bo stopnja rasti DV na zaposlenega v EU-15 v tem obdobju znašala povprečno okrog 1,4 % letno, to pomeni, da bi rast DV na zaposlenega v posavski regiji morala znašati okrog 4,6 % letno;
- stopnja rasti zaposlenosti je pri danem številu prebivalstva in dani stopnji aktivnosti prebivalstva razlika med rastjo BDP na prebivalca in rastjo DV na zaposlenega; pri predpostavki, da se število prebivalstva in stopnja njegove aktivnosti v posavski regiji v obravnavanem obdobju ne spremenita, lahko iz podatkov o predvideni stopnji rasti BDP na prebivalca in DV na zaposlenega sklepamo, da bo povprečna stopnja rasti zaposlenosti znašala 0,2 %;
- glede razmerja med delovnimi mesti v regiji in aktivnim prebivalstvom je predvidena porast indeksa 85 na indeks 95; pri predpostavki, da bi vsa ta delovna mesta zasedli prebivalci iz posavske regije in da se hkrati ne spremeni število prebivalcev, ki imajo delovna mesta v drugih regijah, to pomeni 1,1 % povprečno letno stopnjo rasti zaposlenosti, kar je višje od ocenjene rasti zaposlenosti iz prejšnje alineje.

C. Savinjska regija:

- glede regijske DV na zaposlenega je predvidena porast iz 24.087 EUR v letu 2004 na 40.000 EUR v letu 2013, to pomeni, da bi realna povprečna letna stopnja rasti produktivnosti v savinjski regiji znašala okrog 3,5 % letno;
- regionalni razvojni program ne opredeljuje ciljne stopnje gospodarske rasti niti rasti zaposlenosti;
- predvidena stopnja rasti produktivnosti je približno enaka stopnji rasti produktivnosti v Sloveniji v tranzicijskem oziroma post-tranzicijskem obdobju (glej tabelo 3.10).

D. Koroška regija:

- glede regijskega BDP na prebivalca je predvidena porast iz 78 % BDP na prebivalca Slovenije na 90 % BDP na prebivalca v Sloveniji oziroma iz 60 % BDP na prebivalca EU-15 na 80 % BDP na prebivalca v EU-14;
- ob predpostavki, da bo stopnja rasti BDP na prebivalca v Sloveniji v tem obdobju znašala povprečno okrog 3,6 % letno v EU -15 pa 2,1 %, to pomeni, da bi rast BDP na prebivalca v koroški regiji morala znašati okrog 5,0 % letno.

E. Zasavska regija:

- glede regijskega BDP na prebivalca je predvidena povprečna letna stopnja rasti v višini 4,0 %;
- glede DV na zaposlenega je predvidena povprečna letna stopnja rasti v višini 4,3 %;
- glede zaposlenosti je predvidena povprečna letna stopnja rasti v višini 1,7 %, kar pa je pri danem številu prebivalstva in dani stopnji aktivnosti prebivalstva nemogoče, saj je stopnja rasti zaposlenosti razlika med stopnjo rasti proizvoda in stopnjo produktivnosti, ki bi v tem primeru morala biti celo negativna (-0,3 %).

Povzetek razvojnih ciljev regij na območju tretje razvojne osi je v tabeli 3.11. Če primerjamo dosežene stopnje rasti dodane vrednosti in produktivnosti v Sloveniji v tranzicijskem obdobju s ciljnimi v RRP-ih lahko ugotovimo, da so cilji zelo ambiciozni, saj bistveno presegajo realizirane rasti v preteklosti. Glede na predvideno rast dodane vrednosti in produktivnosti v Sloveniji v obravnavanem obdobju pa lahko na podlagi ciljev RRP zaključimo, da bi naj bila rast DV in produktivnosti obravnavane regije v tem obdobju za približno četrtno višja od povprečja za Slovenijo.

Tabela 3.11: Povzetek razvojnih ciljev za obdobje 2007 – 2013 po posameznih regijah (stopnje rasti v %)

Razvojna regija	Proizvod	Produktivnost	Zaposlenost
Jugovzhodna Slovenija	-	4,3 %	-
Posavska regija	4,8 %	4,6 %	-
Savinjska regija	-	3,5 %	-
Koroška regija	5,0 %	-	-
Zasavska regija	4,0 %	4,3 %	-
Povprečno	4,61%	*4,11%	-

**: ob predpostavki, da znaša povprečna stopnja rasti za Zasavsko regijo 4 %.*

Predvideni razvojni pospešek ne cilja na posamezne skupine dejavnosti, zato za namene izdelave napovedi predpostavljamo, da se nanaša na vse dejavnosti enako. Prav tako je

predpostavljeno, da je vpliv navedenih RRP omejen na obdobje trajanja RRP, torej do leta 2013, po tem letu pa zaradi učinka konvergence veljajo enake stopnje rasti kot so predvidene za Slovenijo.

V tabeli 3.12 je prikazana napoved rasti dodane vrednosti, produktivnosti in zaposlenosti za območje tretje razvojne osi za obdobje 2006 – 2030, korigirana z predvidenimi učinki regionalnih razvojnih programov, kakor so določeni v teh programih. V obdobju do leta 2030 bi to pomenilo za 7,3 % višje povprečne stopnje rasti (2,89 % namesto 2,7 % rasti dodane vrednosti – tabela 10.1).

Tabela 3.12: Korigirana napoved rasti dodane vrednosti, produktivnosti in zaposlenosti za območje tretje razvojne osi za obdobje 2006 – 2030 (povprečne letne stopnje rasti, v %)

Panoge dejavnosti	Dodana vrednost	Produktivnost	Zaposlenost
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	0,27%	1,77%	-1,49%
B Ribištvo	0,27%	0,14%	0,14%
C Rudarstvo	3,21%	3,26%	-0,05%
D Predelovalne dejavnosti	3,04%	3,34%	-0,29%
E Oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo	1,31%	1,87%	-0,56%
F Gradbeništvo	2,74%	1,51%	1,23%
G Trgovina in popravila motornih vozil	3,26%	2,14%	1,12%
H Gostinstvo	3,39%	2,36%	1,03%
I Promet, skladiščenje in zveze	3,39%	2,03%	1,36%
J Finančno posredništvo	3,39%	2,54%	0,85%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	3,39%	2,39%	1,00%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	1,91%	1,35%	0,55%
M Izobraževanje	2,16%	1,06%	1,11%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	2,16%	1,20%	0,97%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	1,91%	1,88%	0,03%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	3,13%	0,91%	2,22%
Skupaj panoge dejavnosti	2,89%	2,43%	0,47%

4 STANJE DOSTOPNOSTI DO JAVNIH FUNKCIJ NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU

4.1 VLOGA NASELIJ V OMREŽJU NASELIJ NA OBMOČJU TRETJE RAZVOJNE OSI

Najprej so navedene osnovne definicije, ki so uporabljene v nadaljevanju (SURS). **Naselje** je območje, ki obsega zemljišča, pozidana s stanovanjskimi in drugimi stavbami ter gradbeno inženirskimi objekti in javne površine. Naselje tvori skupina najmanj desetih stanovanjskih stavb. Naselja se med seboj razlikujejo po funkciji in vlogi v omrežju naselij ter velikosti, urbanistični ureditvi in arhitekturi. Na podlagi fizionomskih, morfoloških in funkcijskih meril in kazalnikov se naselja razvršča v urbana in podeželska naselja ter vasi. **Središče** je naselje, v katerem so delovna mesta, storitvene, oskrbne in druge dejavnosti, ki oskrbujejo prebivalce v naselju in njihovem vplivnem območju. Razsežnost gravitacijskih (vplivnih) območij je odvisna od velikosti in razvitosti središča. **Mesto** je urbano naselje, ki je gospodarsko, družbeno in kulturno središče širšega območja. Ima praviloma več kot 3.000 prebivalcev, kulturnozgodovinske, urbanistične ter arhitektonske značilnosti, ki ga ločijo od drugih naselij. Povprečna gostota prebivalcev na pretežno stanovanjskih površinah je 30 preb/ha. Veliko mesto ima okoli 100.000 prebivalcev in več, srednje veliko mesto ima okoli 10.000 prebivalcev ali več. **Urbana naselja** so velika, večja in manjša mesta ter druga urbana naselja. V urbanem naselju so storitvene, oskrbne in druge dejavnosti, ki oskrbujejo prebivalce, ki prebivajo v naselju. Urbana naselja so že ali pa imajo možnost, da postanejo središča širših gravitacijskih območij. **Vas** je naselje, ki ima manj kot 500 prebivalcev in nima razvitih dejavnosti, ki so značilne za urbano naselje. **Zaselek** je poseljeno območje, ki ima manj kot deset stanovanjskih stavb.

Kot je bilo omenjeno že v 2. poglavju, je ena od prioritet za doseg ciljev prostorskega razvoja in za doseg slovenskih interesov v mednarodni infrastrukturi mreži tudi **razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij**. Urbana središča medsebojno sodelujejo na nacionalni, regionalni in lokalni ravni pri uresničevanju skupnih nalog in tako zagotavljajo uravnotežen gospodarski in družbeni razvoj v mejah posameznega vplivnega območja in na celotnem državnem ozemlju^[1].

Omrežje funkcionalno in fizično povezanih središč se načrtuje tako, da je razmestitev storitvenih, oskrbnih in drugih dejavnosti ter prometnih in telekomunikacijskih povezav prostorsko usklajena, se med seboj dopolnjuje in omogoča uravnoteženost življenjskih in gospodarskih pogojev v mestih in na podeželju, ob skrbi za kvaliteto prostora in okolja^[1].

Kot središča nacionalnega pomena se razvija tista urbana naselja, ki imajo najmanj 10.000 prebivalcev in potenciala za razvoj storitvenih, oskrbnih in drugih dejavnosti za oskrbo prebivalcev v svojem gravitacijskem območju. Kot središča regionalnega pomena se razvija tista urbana naselja, ki imajo najmanj 5.000 prebivalcev, njihova gravitacijska območja pa so odmaknjena, hribovita, gorska, obmejna ali oddaljena od glavnih prometnih koridorjev.

Središča nacionalnega in regionalnega pomena so najpomembnejša središča dejavnosti družbene infrastrukture, oskrbnih, storitvenih, upravnih in drugih dejavnosti ter najpomembnejša gospodarska območja in prometna vozlišča. Vanje se usmerja najpomembnejše javne funkcije. Središča nacionalnega in regionalnega pomena so primerna lokacija za terciarno in sekundarno raven zdravstvene oskrbe, visoko in višje izobraževanje, višje strokovno izobraževanje, sodne in upravne institucije in bolj specializirano socialno varstvo ter javne raziskovalne organizacije.

Enakomeren dostop do različnih gospodarskih in storitvenih dejavnosti srednje ravni zagotavlja omrežje medobčinskih središč. Njihovo gravitacijsko območje lahko zajema območja več lokalnih skupnosti. V središča medobčinskega pomena se umešča dejavnosti socialnega

varstva, nižje in srednješolsko izobraževanje ter sodstvo (centri za socialno delo in za zaposlovanje, varstvo starejših, okrajna sodišča).

V pomembnejših lokalnih središčih se spodbuja razvoj ustrezne storitvene in oskrbne funkcije ter razvoj delovnih mest za okoliško prebivalstvo. Minimalno število prebivalcev v gravitacijskem območju pomembnejšega lokalnega središča je 5.000 prebivalcev. V pomembnejša lokalna središča se umešča primarno zdravniško in socialno oskrbo (na primer zdravstveni dom, lekarno, osebno in družinsko pomoč) ter omogoča možnosti za športno in kulturno dejavnost.

Lokalno središče zagotavlja prebivalcem naselja in njegovega zaledja vsaj možnosti za vsakodnevno oskrbo, osnovno izobraževanje, informiranje in druženje. Na območjih z izrazito razpršeno poselitvijo se spodbuja razvoj lokalnega središča, ki zagotavlja ustrezno oskrbo in raven javnih funkcij.

Poselitveno omrežje naj bi obsegalo razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij. V tabeli 4.1 so opredeljena središča mednarodnega pomena, središča nacionalnega, regionalnega in medobčinskega pomena na območju tretje razvojne osi, ki so kot taka določena v SPRS, ter lokalna središča.

Tabela 4.1: Pomen posameznih mest in drugih urbanih naselij na območju tretje razvojne osi

Središča mednarodnega pomena	-
Središča nacionalnega pomena	Celje, Novo mesto, Velenje ter somestja Brežice-Krško-Sevnica, Slovenj Gradec-Ravne na Koroškem-Dravograd in Trbovlje-Hrastnik-Zagorje ob Savi
Središča regionalnega pomena	Črnomelj, Kočevje, somestje Šmarje pri Jelšah – Rogaška Slatina
Središča medobčinskega pomena	Laško, Metlika, Radlje ob Dravi, Slovenske Konjice, Šentjur, Trebnje in Žalec
Lokalna središča	Bistrica ob Sotli, Braslovče, Brežice, Celje, Črna na Koroškem, Črnomelj, Dobje, Dobrna, Dolenjske Toplice, Dravograd, Gornji Grad, Hrastnik, Kočevje, Kostel, Kozje, Krško, Laško, Ljubno, Loški potok, Luče, Metlika, Mežica, Mirna peč, Mislinja, Mozirje, Muta, Nazarje, Novo mesto, Osilnica, Podčetrtek, Podvleka, Polzela, Prebold, Prevalje, Radeče, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica, Ribnica na Pohorju, Rogaška Slatina, Rogatec, Semič, Sevnica, Slovenj Gradec, Slovenske Konjice, Sodražica, Solčava, Šentjernej, Šentjur, Škocjan, Šmarje pri Jelšah, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Štore, Tabor, Trbovlje, Trebnje, Velenje, Vitanje, Vojnik, Vransko, Vuzenica, Zagorje ob Savi, Zreče, Žalec, Žužemberk

Kot središča nacionalnega pomena se na območju tretje razvojne osi prioriteto razvija mesta Celje, Novo mesto in Velenje ter somestja Brežice – Krško – Sevnica, Slovenj Gradec – Ravne na Koroškem – Dravograd in Trbovlje – Hrastnik – Zagorje ob Savi. Tako se Celje razvija kot pomembno zaposlitveno, proizvodno, storitveno središče in kot pomembno regionalno prometno vozlišče. Novo mesto se razvija kot središče nacionalnega pomena in kot pomembno regionalno prometno vozlišče in središče, ki bo širilo svoj vpliv na čezmejna območja na Hrvaškem. Velenje ter somestja Brežice – Krško – Sevnica, Slovenj Gradec – Ravne na Koroškem – Dravograd in Trbovlje – Hrastnik – Zagorje ob Savi se razvijajo kot središča nacionalnega pomena regionalnih območij. Glede na bližino meje in razvojne potenciale se razvijajo središča, ki bodo širila svoj vpliv tudi na čezmejna območja.

Kot središča regionalnega pomena se na področju tretje razvojne osi prednostno razvijajo mesta in druga urbana naselja Črnomelj, Kočevje ter somestje Šmarje pri Jelšah – Rogaška Slatina.

Kot medobčinska središča se na področju tretje razvojne osi predvsem razvijajo Laško, Metlika, Radlje ob Dravi, Slovenske Konjice, Šentjur, Trebnje in Žalec.

4.2 OMREŽJE DRUŽBENE JAVNE INFRASTRUKTURE

Družbena javna infrastruktura so prostorske ureditve ali objekti za dejavnosti vzgoje in izobraževanja, športa, zdravstva, socialnega varstva, kulture, javne uprave in verske dejavnosti^[1].

Zakon o lokalni samoupravi določa, da so občine temeljne lokalne samoupravne skupnosti. Območje občine se oblikuje tako, da občina lahko izpolnjuje večino naslednjih funkcij:

- osnovno preskrbo z življenjskimi potrebščinami;
- dostopnost do primarne zdravniške in socialne oskrbe;
- osnovno šolo;
- osnovno komunalno opremljenost in s tem povezane lokalne javne službe;
- osnovne prometne in PTT storitve;
- prostore za izvajanje lokalnih, upravnih, društvenih in političnih dejavnosti;
- osnovne pogoje za športno in kulturno dejavnost;
- dostopnost do bančnih in finančnih storitev;
- informacijsko-dokumentacijsko dejavnost;
- požarno varnost;
- civilno zaščito.

V tabeli 4.2 je prikazana opremljenost medobčinskih središč na območju tretje razvojne osi, kar zadeva šolstvo, zdravstvo ter javni prevoz. Pri naseljih je opredeljena njihov pomen kot nacionalno ali regionalno središče. Vsa medobčinska središča imajo osnovno šolo ter osnovno zdravstveno varstvo (zdravstveni dom in/ali postajo). Bolnišnice so v naseljih (ali somestjih), ki predstavljajo nacionalno središče. Avtobusne postaje so v vseh naštetih naseljih, železniške pa le v tistih, ki ležijo neposredno ob železniški progi.

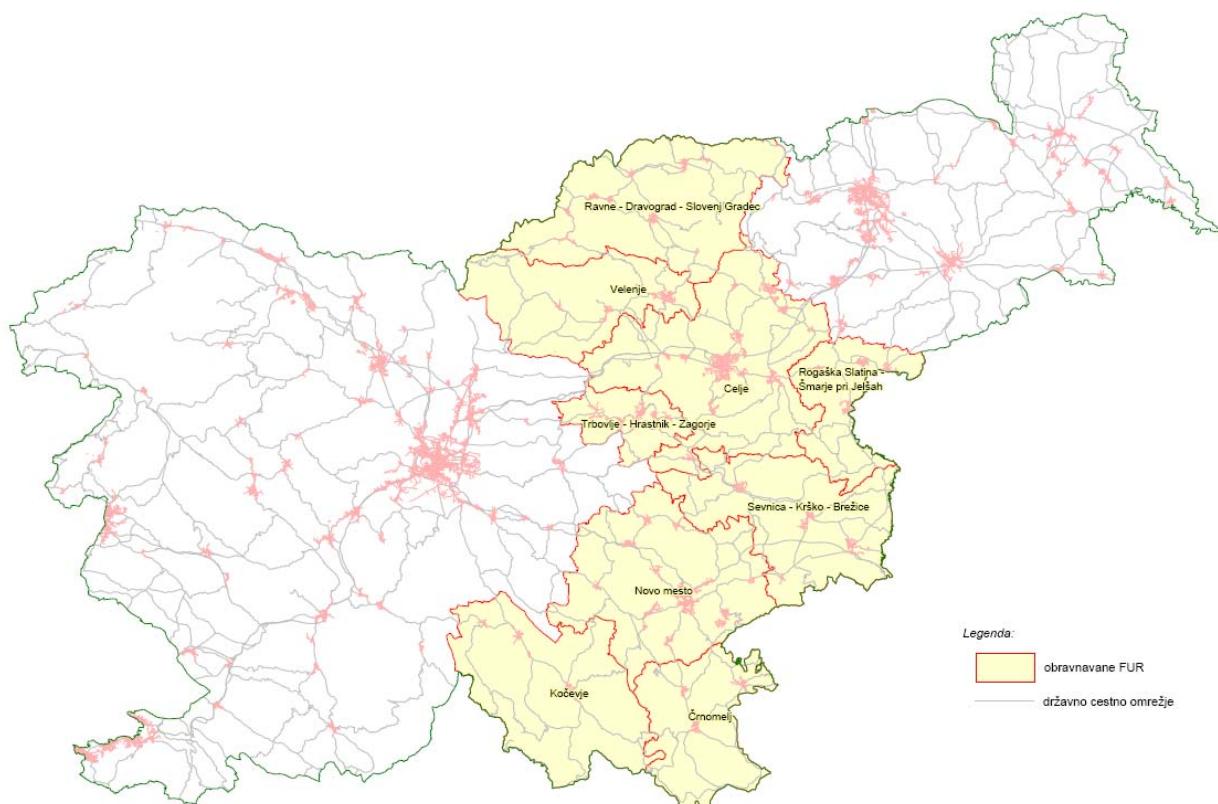
Tabela 4.2: Informativni prikaz opremljenosti medobčinskih središč na območju tretje razvojne osi

Naselje	Občina	Nacionalno središče	Regionalno središče	Uprava lokalne skupnosti	Osnovna šola	Srednja ali poklicna šola	Višja ali visoka šola	Zdravstveni dom ali postaja	Bolnišnica	Avtobusna postaja	Železniška postaja
Koroška regija											
Dravograd	Dravograd	+	+	+	+			+		+	+
Radlje ob Dravi	Radlje ob Dravi			+	+			+		+	
Ravne na Koroškem	Ravne na Koroškem	+	+	+	+	+		+		+	+
Slovenj Gradec	Slovenj Gradec	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Savinska regija											
Celje	Celje	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Laško	Laško			+	+			+		+	+
Mozirje	Mozirje			+	+			+		+	
Rogaška Slatina	Rogaška Slatina		+	+	+	+		+		+	+
Slovenske Konjice	Slovenske Konjice			+	+			+		+	
Šentjur	Šentjur			+	+	+	+	+		+	+
Šmarje pri Jelšah	Šmarje pri Jelšah		+	+	+			+		+	+
Velenje	Velenje	+	+	+	+	+	+	+		+	+
Žalec	Žalec			+	+			+		+	+
Zasavska regija											
Hrastnik	Hrastnik	+	+	+	+			+		+	+
Trbovlje	Trbovlje	+	+	+	+	+		+	+	+	+
Zagorje ob Savi	Zagorje ob Savi	+	+	+	+	+		+		+	+
Spodnjeposavska regija											
Brežice	Brežice	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Krško	Krško	+	+	+	+	+		+		+	+
Sevnica	Sevnica	+	+	+	+	+		+		+	+
Regija Jugovzhodna Slovenija											
Črnomelj	Črnomelj		+	+	+	+		+		+	+
Kočevje	Kočevje		+	+	+	+		+		+	
Metlika	Metlika			+	+			+		+	+
Novo mesto	Novo mesto	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Ribnica	Ribnica			+	+			+		+	
Trebnje	Trebnje			+	+			+		+	+

4.3 OBSTOJEČA DOSTOPNOST DO UPRAVNIH ENOT IN REGIONALNIH SREDIŠČ

Izračunali smo obstoječo dostopnost prebivalcev ob tretji razvojni osi na ravni lokacij središč najmanj regionalnega pomena^[1]. Dostopnost smo izračunali glede na obstoječe stanje cestne mreže in prometnih obremenitev pred izvedbo projekta tretje razvojne osi. Dostopnost smo pri tem opredelili kot časovno najkrajšo povezavo prebivalcev do mesta (somesstja), ki predstavlja središče regionalnega pomena.

Dostopnost do omrežje družbene javne infrastrukture predstavlja pomemben dejavnik za kvaliteto življenja lokalnega prebivalstva. Regionalna središča za prebivalce predstavljajo privlačna območja z vidika ponudbe, ki jo ustvarjajo (storitve kvartarnega sektorja, delovna mesta, trgovska ponudba, prosti čas, izobraževanje, itd.). V odvisnosti od časovne dostopnosti do njih se na nek način odraža nabor priložnosti lokalnega oz. regionalnega prebivalstva. Na obravnavanem območju je glede na SPRS skupaj 9 urbanih središč (vsaj) regionalnega pomena (glej sliko 4.1). Zgoraj navedenim devetim središčem smo nadalje za potrebe modela dostopnosti po kriteriju časovno najkrajše povezave določili časovna gravitacijska območja in jih nadgradili z njihovimi vplivnimi območji, ki so določena v SPRS. V primeru somestij smo za določevanje obsega časovnega gravitacijskega območja upoštevali lokacijo masnega središča določenega na podlagi lokacij tvornih središč somestij, uteženih s številom prebivalcev posameznega središča. Pri tem smo časovna gravitacijska območja preoblikovali tako, da smo slednjim glede na odstopanja od vplivnih območij iz SPRS priključili ali odvzeli posamezne upravne enote. Tako dobljena gravitacijska območja za potrebe modela dostopnosti smo poimenovali funkcionalne urbane regije (nadalje FUR). Na spodnji sliki so prikazana vplivna območja središč oz. FUR uporabljena v modelu dostopnosti.



Slika 4.1: Funkcionalne urbane regije vključene v izračun dostopnosti

V spodnji tabeli je prikazana primerjava števila prebivalcev na vplivnih območjih obravnavanih gravitacijskih središč iz SPRS in na podlagi FUR.

Tabela 4.3: Primerjava med št. prebivalcev v določenih FUR in vplivnih območjih (VO) središč glede na SPRS

Zap.štev.	Središča vplivnih območij	Površina (km ²)	Št. preb. FUR (v 1.000)	Št. preb. VO* po SPRS (v 1.000)	Razlika v št. preb. (v 1.000)	Razlika v %
1	Celje	1.278	158,05	161,2	-3,15	-2%
2	Novo mesto	1.095	72,77	79,55	-6,78	-9%
3	Slovenj G. – Dravograd – Ravne	1.041	72,94	73,3	-0,35	0%
4	Brežice – Krško - Sevnica	885	65,11	68,57	-3,45	-5%
5	Velenje	705	60,7	60,89	-0,19	0%
6	Trbovlje – Hrastnik – Zagorje	264	44,38	45,44	-1,06	-2%
7	Rog. Slatina – Šmarje	400	30,76	31,49	-0,73	-2%
8	Kočevje	985	28,14	30,52	-2,38	-8%
9	Črnomelj	595	23,78	26,41	-0,26	-10%
	Skupaj območje	7.248	556,63	577,4	-18,4	-3%

VO* – vplivno območje določeno v SPRS

V tabeli 4.4 so prikazani rezultati modela dostopnosti do središč FUR po 5 minutnih časovnih razredih s pripadajočim številom prebivalcev in dostopnostjo merjeno kot potreben čas prebivalcev do ustreznega središča.

Tabela 4.4: Prikaz dostopnosti do središč FUR po 5 minutnih časovnih razredih

Razred dostopnosti (minut)	Število prebivalcev	Delež prebivalcev
do 5	136.068	24%
5 do 10	51.526	9%
10 do 15	102.057	18%
15 do 20	107.672	19%
20 do 25	72.362	13%
25 do 30	42.699	8%
30 do 35	29.618	5%
35 do 40	11.391	2%
40 do 49	3.239	1%

Skoraj četrtina prebivalcev območja tretje razvojne osi živi v središčih FUR (to so najmanj mesta regionalnega pomena po SPRS). Nadaljnja četrtina prebivalcev živi v primestnih naseljih središč. Več kot 80% vseh prebivalcev območja tretje razvojne osi je od središč FUR oddaljenih do 25 minut.

5 ZAKLJUČKI

Projekt celovitega razvoja območja ob tretji razvojni osi je s svojimi značilnostmi sestavni del dolgoročnih razvojnih dokumentov na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Na nacionalnem nivoju so ključni dokumenti, povezani s projektom tretje razvojne osi, Strategija razvoja Slovenije, Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Prostorski red Slovenije, Politika urejanja prostora RS, Ocena stanja in teženj v prostoru, Resolucija o prometni politiki, Državni razvojni program RS za obdobje 2007 – 2013 (osnutek), Nacionalni strateški referenčni okvir – Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007 – 2013, Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 – 2023 (predlog) ter Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji, Nacionalni program razvoja in vzdrževanja državnih cest (osnutek) in Nacionalni program razvoja javne železniške infrastrukture (osnutek).

Za namene projekta celovitega razvoja območja ob tretji razvojni osi so natančneje analizirani osnutki regionalnih razvojnih programov za obdobje 2007 – 2013. Regionalni razvojni programi so dokumenti na regionalni ravni, s katerimi se uskladijo razvojni cilji na področju gospodarskega, socialnega, izobraževalnega, javno-zdravstvenega, prostorskega in okoljskega ter kulturnega razvoja v razvojni regiji, določijo pa se tudi instrumenti in viri za njihovo uresničevanje. Regionalni razvojnih programov koroške, savinjske, zasavske, spodnjeposavske regije in Jugovzhodna Slovenija projekt tretje razvojne osi vključujejo v svoje dolgoročne razvojne dokumente in ga sprejemajo kot priložnost za razvoj regije kot celote. Projekt tretje razvojne osi bo z razvojem prometne infrastrukture vplival predvsem na razvoj gospodarstva in človeških virov ter na razvoj turizma tako v mestnih središčih kot tudi na podežlju.

Tretja razvojna os regijam predstavlja strukturni projekt, ki med seboj povezuje sekundarna središča in njihove razvojne potenciale ter jih pripenja na omrežje mednarodnih prometnih povezav. Poleg tega omogoča tretja razvojna os tudi povečanje konkurenčnosti geografsko zelo širokega območja skozi povečano dostopnost ter posledično okrepitev institucionalnih in gospodarskih povezav ob sami razvojni osi.

Poleg nacionalnih, regionalnih in lokalnih razvojnih dokumentov, so pri oblikovanju scenarijev tretje razvojne osi upoštevane tudi druge strokovne podlage oziroma omejitve rabe prostora - Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti, NATURA 2000, območja varovanja kulturne dediščine in Alpska konvencija.

Na področju demografske strukture na področju tretje razvojne osi lahko ugotovimo, da je v zasavski in spodnjeposavski regiji močno negativna letna stopnja rasti prebivalstva, kar kaže na trend praznjenja območja. Prebivalstvo v koroški in savinjski regiji stagnira, v Jugovzhodni Sloveniji pa narašča. Prebivalstvo v Jugovzhodni Sloveniji, koroški in savinjski regiji je v povprečju nekoliko mlajše, kot to velja za celotno Slovenijo, v Zasavju pa je v povprečju prebivalstvo rahlo starejše. Po izobrazbeni strukturi je najslabša Jugovzhodna Slovenija, z visokim deležem prebivalstva brez osnovne šole, ostale regije tretje razvojne osi pa so rahlo pod slovenskim povprečjem.

Koeficient variacije BDP na prebivalca po regijah ravni SKTE-3 v državah EU kot glavni kazalnik medregionalnih razlik kaže, da so medregionalne razlike v Sloveniji primerjalno gledano nizke. Primerjava BDP na prebivalca po statističnih regijah Slovenije kaže, da se razlike med najbolj in najmanj uspešnimi regijami dejansko povečujejo. Jugovzhodna Slovenija in koroška regija ohranjata razmerje do slovenskega povprečja, kar pomeni, da rasteta s približno enako stopnjo kot Slovenija, medtem ko savinjska in zasavska regija rasteta počasneje kot Slovenija v celoti. Te razlike izhajajo iz strukturnih nesorazmerij. V Jugovzhodni Sloveniji je stopnja nezaposlenosti najnižja, največja pa je v zasavski regiji. V ostalih regijah tretje razvojne osi je stopnja nezaposlenosti še vedno nad slovenskim povprečjem. V koroški regiji je primerjalno

gledano večji delež nezaposlenih s srednješolsko in višjo oziroma visokošolsko izobrazbo, v Jugovzhodni Sloveniji je večji delež nezaposlenih z osnovnošolsko izobrazbo.

Eden od kazalnikov dinamike gospodarskega razvoja je nastajanje novih podjetij. Pri tem kazalniku najmanj obetavno sliko kažejo zasavska, koroška regija in jugovzhodna Slovenija. Pozitivni gospodarski trendi na nivoju občin na območju tretje razvojne osi so razvidni v občinah osrednje in vzhodne savinjske regije (predvsem Velenje, Žalec, Celje, Šentjur, Slovenske Konjice in Zreče), v občinah, ki ležijo ob avtocestni povezavi A2 (Trebneje, Novo mesto in Krško) in v Metliki.

Na osnovi predstavljenih razvojnih programov in družbeno-ekonomskih značilnosti obravnavanega prostora smo izdelali napovedi demografskega in ekonomskega razvoja. Izhodiščna ocena prebivalstva na območju tretje razvojne osi je bila izdelana na podlagi osnovne različice Eurostatove projekcije prebivalstva Slovenije 2004 – 2050. Napoved je bila podrobneje prilagojena obstoječi demografski strukturi in predvidenemu razvoju na osnovi demografskih značilnosti prostora tretje razvojne osi, ki so predstavljene po demografskih kazalnikih za vključene razvojne regije.

Dolgoročno napoved rasti dodane vrednosti, produktivnosti in zaposlenosti po posameznih panogah dejavnosti, ki velja za Slovenijo smo prilagodili pričakovanemu razvoju regij. Z regionalnimi programi je na srednji rok mogoče vplivati na pospešeno rast posameznih kategorij, vendar pa na dolgi rok za vse regije velja učinek konvergence stopenj rasti (velja tako na ravni znotraj države za posamezna regionalna gospodarstva kot tudi na ravni skupnega evropskega trga za posamezna nacionalna gospodarstva). Cilji gospodarskega razvoja v RRP so zelo ambiciozni, saj bistveno presegajo realizirane rasti v preteklosti in izkazujejo za približno četrtno višja rast od povprečja za Slovenijo.

Obstoječo dostopnost prebivalcev ob tretji razvojni osi na ravni lokacij središč najmanj regionalnega pomena smo izračunali glede na obstoječe stanje cestne mreže in prometnih obremenitev pred izvedbo projekta tretje razvojne osi. Dostopnost smo pri tem opredelili kot časovno najkrajšo povezavo prebivalcev do mesta (somesija), ki predstavlja središče regionalnega pomena. Skoraj četrtna prebivalcev območja tretje razvojne osi živi v središčih FUR (to so najmanj mesta regionalnega pomena po SPRS). Dostopnost do omrežja družbene javne infrastrukture predstavlja pomemben dejavnik za kvaliteto življenja lokalnega prebivalstva. Skoraj četrtna prebivalcev območja tretje razvojne osi živi v mestih najmanj regionalnega pomena. Nadaljnja četrtna prebivalcev živi v primestnih naseljih središč. Več kot 80% vseh prebivalcev območja tretje razvojne osi je od središč oddaljenih do 25 minut.

6 LITERATURA IN VIRI

1. Odlok o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije. Uradni list RS, št. 76/04.
2. Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS, št. 110/2002, 8/2003-popravek.
3. Strategija razvoja Slovenije. Vlada RS. Urad za makroekonomske analize in razvoj. Ljubljana, junij 2005.
4. Uredba o prostorskem redu Slovenije. Uradni list RS, št. 122/2004.
5. Politika urejanja prostora Republike Slovenije. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Urad RS za prostorsko planiranje. Ljubljana, 2002.
6. Ocena stanja in teženj v prostoru Republike Slovenije. Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Urad RS za prostorsko planiranje. Ljubljana, 2002.
[URL://www.sigov.si/upp/doc/ocena-stanja.pdf] 18.1.2005
7. Agenda Habitat. Center za človeško poselitev Združenih narodov (HABITAT). Carigrad, 1996.
[URL://www.unhabitat.org/declarations/documents/The_Habitat_Agenda.pdf]
8. Evropske prostorsko razvojne perspektive. Slovenska verzija.
[URL://www.sigov.si/upp/doc/A_Evropske_ProstorskePerspektive1.pdf] 18.1.2005
9. Vodilna načela za trajnostni prostorski razvoj evropske celine (Guiding Principles for Sustainable Spatial Development of the European Continent). Evropska konferenca ministrov odgovornih za regionalno planiranje (CEMAT), Hannover, 2000.
[URL://www.gov.si/upp/doc/CEMAT_VodilnaNacelaVsebina.pdf] 3.2.2005
10. Agenda 21: Program za trajnostni razvoj, Deklaracija o okolju in razvoju iz Ria, izjava o načrtih glede gozdov. (angl. Programme of Action for Sustainable Development, Rio Declaration on Environment and Development, Statement of Forest Principles.) Združeni narodi, Rio de Janeiro, 3 to 14 junij 1992.
11. Resolucija o prometni politiki Republike Slovenije (RePPRS) (Intermodalnost: čas za sinergijo). Uradni list RS, št. 58/2006.
12. Osnutek Državnega razvojnega programa Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013 (Osnutek). Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Ljubljana, 2006.
13. Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007 – 2013 (Delovno gradivo). Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Ljubljana, junij 2006.
14. Resolucija o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji (ReNPJA). Uradni list RS, št. 50/2004.
15. Osnutek prispevka za Državni razvojni program 2007 – 2013 (Ministrstvo za promet). OMEGAconsult, d.o.o.. Ljubljana, 2006.

16. Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 - 2023. Vlada RS, oktober 2006.
[URL://www.vlada.si/] 15.10.2006
17. Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-1). Uradni list RS, št. 93/2005.
18. Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2007 – 2013 (Osnutek)
[URL://www.rra-koroska.si/datoteke/RRP.pdf] 18. 9. 2006
19. Regionalni razvojni program Savinjske regije 2007 – 2013 (Delovno gradivo)
[URL://www.rra-celje.si/files/DELOVNO%20GRADIVO%20-%20RRP%202007-13%20-%20ČLOVEŠKI%20VIRI.doc] 18. 9. 2006
[URL://www.rra-celje.si/files/GRADIVO%20RAZVOJNE%20KONFERENCE%2014.6.2006.doc] 18. 9. 2006
[URL://www.rra-celje.si/files/Analiza%20Dušanka%20Petek.doc] 18. 9. 2006
[URL://www.rra-celje.si/files/SWOT%20ANALIZA.doc] 18. 9. 2006
20. Regionalni razvojni program Zasavske regije 2007 – 2013 (08.09.2006)
[URL://www.rcr-zasavje.si/rrp2/docs/RRP_ZASAVJE_osnutek_8_9_06.doc] 18. 9. 2006
21. Regionalni razvojni program regije Posavje 2007 – 2013 (Strateški del; Osnutek)
[URL://www.rra-posavje.si/files/File/rrp%20osnutek.pdf] 18. 9. 2006
22. Regionalni razvojni program Jugovzhodne Slovenije 2007 – 2013 (Predlog)
[URL://www.pc-nm.si/docs/celotni_RRP.pdf] 18. 9. 2006
23. Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih NATURA 2000). Uradni list RS, št. 49/2004 in 110/2004.
24. Zakon o ohranjanju narave. Uradno prečiščeno besedilo. Uradni list RS, št. 96/2004.
25. Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu Alp (Alpske konvencije). Uradni list RS-MP, št. 5/1995
26. Ferreira Andreja: Alpska konvencija v Sloveniji, Geografski obzornik, letnik 51, številka 4, leto 2004.
27. Zakon o ratifikaciji Protokolov o izvajanju Alpske konvencije. Uradni list RS-MP, št. 28/2003
28. Korridoruntersuchung, Südösterreich – Slowenien, Schlussbericht, Dezember 2001.
29. Atlas Slovenije. Mladinska knjiga, 2005.
30. EUROSTAT podatkovni portal [URL://europa.eu.int/comm/eurostat/] 20.6.2002
31. SI-STAT podatkovni portal [URL://www.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp] 20.6.2002
32. Prometna študija RS – obdelava in analiza podatkov po gospodinjstvih. DRSC, 2001.

33. iBON 2006 / I bonitete poslovanja, Registri Noviforum
34. IPIS december 2005, Noviforum d.o.o.
35. Projekcije prebivalstva Slovenije 2004-2050. Osnovna varianta. Eurostat, [URL://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/url/page/SHARED/PER_POPSOC] 8.8. 2005.
36. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002. SURS, 2002. [URL://www.stat.si/popis2002/si/default.htm], 8.8. 2005
37. Tomaž Kraigher: Srednjeročna in dolgoročna projekcija demografskega razvoja Slovenije in njegovih socialno-ekonomskih komponent. Ljubljana: UMAR, 2005.
38. http://www.stat.si/novice_poglej.asp?ID=601 20.7.2006
39. Mantzos D. L., Capros P.: European energy and transport: Trends to 2030 – update 2005. Brussels: European Commission, Directorate General for energy and transport, 2006. 146 str.
40. Carone G. et al: P.: Long-term labour productivity and GDP projections for the EU25 Member states: a production function framework. Brussels: European Commission, Directorate General for economic and financial affairs, 2006. 92 str.



7 PRILOGE

- Priloga 1: Podatkovne osnove za napoved
- Priloga 2: Stopnje rasti dodane vrednosti in produktivnosti

PRILOGA 1: PODATKOVNE OSNOVE ZA NAPOVED

Tabela P1.1: BDP na prebivalca v Sloveniji in po posameznih regijah (v mio SIT, stalne cene 1995)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	korelacijski koeficient
Slovenija	1,210	1,253	1,316	1,370	1,442	1,498	1,536	1,586	1,628	
Gorenjska	1,072	1,109	1,182	1,221	1,269	1,309	1,356	1,396	1,414	1,00
Goriška	1,175	1,225	1,295	1,330	1,431	1,471	1,516	1,540	1,553	0,99
Jugovzhodna Slovenija	1,089	1,125	1,214	1,281	1,310	1,372	1,412	1,436	1,468	0,99
Koroška	0,959	0,995	1,038	1,088	1,160	1,225	1,252	1,275	1,269	0,99
Notranjsko-kraška	0,924	0,963	1,038	1,089	1,121	1,189	1,201	1,247	1,243	0,99
Obalno-kraška	1,311	1,365	1,420	1,477	1,522	1,571	1,596	1,645	1,683	1,00
Osrednjeslovenska	1,659	1,717	1,795	1,872	2,015	2,092	2,160	2,235	2,345	1,00
Podravska	0,990	1,028	1,062	1,108	1,185	1,240	1,274	1,334	1,356	1,00
Pomurska	0,940	0,975	1,017	1,051	1,034	1,057	1,085	1,103	1,115	0,96
Savinjska	1,136	1,165	1,232	1,267	1,311	1,353	1,360	1,417	1,445	1,00
Spodnjeposavska	1,010	1,043	1,116	1,213	1,206	1,266	1,312	1,339	1,300	0,96
Zasavska	1,011	1,037	1,075	1,113	1,177	1,188	1,154	1,155	1,167	0,89

Vir: Lasten izračun po podatkih SURS.

Tabela P1.2: Realne medletne stopnje rasti dodane vrednosti po posameznih dejavnostih

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Povp- rečno
A Kmetijstvo, lov in gozdarstvo	3,5%	5,4%	-1,5%	-6,9%	0,6%	-4,0%	13,3%	-15,8%	10,8%	-3,7%	-0,2%
B Ribištvo	7,7%	-0,7%	-2,4%	2,4%	-2,6%	1,6%	-4,5%	4,9%	-4,3%	-4,2%	-0,3%
C Rudarstvo	-3,2%	5,8%	1,0%	-4,3%	-1,2%	-5,4%	-8,3%	6,2%	2,5%	2,3%	-0,6%
D Predelovalne dejavnosti	5,6%	7,5%	2,7%	3,6%	8,9%	4,8%	4,8%	4,0%	4,2%	3,2%	4,9%
E Električna, plin, para in oskrba z vodo	-2,2%	2,4%	2,2%	-2,5%	5,8%	6,6%	6,4%	-1,0%	3,1%	-0,8%	1,9%
F Gradbeništvo	9,3%	4,6%	2,6%	14,6%	0,8%	-2,3%	0,5%	3,6%	0,9%	3,8%	3,7%
G Trgovina; popravila motornih vozil	0,7%	6,1%	1,5%	1,8%	3,4%	2,0%	3,3%	2,8%	3,5%	4,4%	2,9%
H Gostinstvo	6,9%	8,3%	-0,4%	4,5%	4,1%	6,3%	3,3%	3,5%	0,4%	2,9%	4,0%
I Promet, skladiščenje in zveze	-0,9%	4,5%	4,3%	4,8%	2,5%	3,5%	2,9%	4,0%	0,8%	4,8%	3,1%
J Finančno posredništvo	4,9%	1,8%	14,6%	9,9%	4,3%	2,9%	6,0%	4,5%	14,8%	12,7%	7,5%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	2,3%	0,5%	5,0%	7,3%	2,4%	4,1%	4,0%	3,0%	3,8%	3,7%	3,6%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	6,9%	6,5%	4,8%	4,9%	5,3%	5,4%	3,1%	4,3%	5,8%	3,4%	5,0%
M Izobraževanje	2,6%	4,3%	3,9%	2,8%	3,7%	2,2%	2,7%	2,1%	2,7%	2,7%	3,0%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	0,3%	-2,2%	4,0%	4,1%	3,4%	2,5%	4,0%	2,5%	3,5%	3,8%	2,6%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	5,0%	3,5%	6,3%	15,6%	3,5%	2,9%	-0,6%	3,9%	3,6%	4,1%	4,7%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	7,3%	7,3%	7,3%	7,6%	11,0%	12,5%	-8,6%	-32,7%	-8,1%	5,3%	-0,1%
Skupaj dodana vrednost v osnovnih cenah	3,6%	4,6%	3,6%	4,8%	4,6%	3,2%	3,9%	2,7%	4,1%	3,7%	3,9%
Davki na proizvode	4,5%	6,0%	5,2%	9,1%	1,2%	-1,0%	0,5%	1,9%	4,6%	4,6%	3,6%
Minus: subvencije po proizvodih	-4,5%	-6,9%	3,1%	0,1%	4,4%	-1,6%	6,5%	-5,7%	4,5%	-1,7%	-0,3%
Bruto domači proizvod	3,7%	4,8%	3,9%	5,4%	4,1%	2,7%	3,5%	2,7%	4,2%	3,9%	3,9%

Vir: Lasten izračun po podatkih SURS.

Tabela P1.3: Medletne stopnje rasti zaposlenosti po posameznih dejavnostih

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Povp- rečno
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	-6,4%	-2,4%	-3,4%	-4,2%	-3,2%	-3,3%	-2,7%	-1,8%	-2,4%	-2,0%	-3,2%
B Ribišstvo	2,3%	-7,0%	-3,0%	-1,0%	-3,7%	-2,5%	42,5%	1,3%	-0,2%	1,2%	2,3%
C Rudarstvo	-17,7%	-2,6%	-3,0%	-4,8%	-15,9%	-6,8%	-5,9%	-5,2%	-8,9%	-4,5%	-7,7%
D Predelovalne dejavnosti	-5,3%	-3,4%	-1,0%	-0,6%	0,0%	0,4%	-1,9%	-2,2%	-0,9%	-1,9%	-1,7%
E Oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo	-0,1%	-5,7%	-1,7%	0,5%	-3,6%	-0,5%	0,2%	-0,6%	-1,6%	0,8%	-1,2%
F Gradbeništvo	0,6%	1,2%	0,0%	7,5%	6,6%	0,0%	-1,0%	-0,1%	-0,5%	4,7%	1,8%
G Trgovina in popravila motornih vozil	1,8%	-4,9%	-1,0%	-0,2%	1,5%	-0,3%	0,7%	-0,1%	0,1%	0,6%	-0,2%
H Gostinstvo	-1,6%	-0,7%	2,3%	2,4%	7,3%	-0,5%	-0,6%	-0,8%	0,4%	2,4%	1,0%
I Promet, skladiščenje in zveze	-0,8%	-1,6%	1,7%	0,6%	1,3%	1,5%	1,3%	-0,4%	-1,4%	0,8%	0,3%
J Finančno posredništvo	1,3%	4,0%	4,4%	1,5%	4,0%	2,6%	1,8%	-0,9%	2,7%	4,0%	2,5%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	1,4%	-3,6%	4,9%	5,4%	2,1%	4,4%	28,5%	3,1%	5,1%	4,6%	5,3%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	5,8%	7,6%	1,1%	3,8%	4,2%	3,5%	2,8%	3,9%	4,9%	-0,2%	3,7%
M Izobraževanje	2,7%	4,2%	0,8%	1,5%	1,9%	1,4%	1,7%	1,5%	1,6%	2,3%	1,9%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	-0,6%	-1,7%	-0,4%	3,9%	0,5%	1,7%	2,3%	2,4%	2,9%	3,2%	1,4%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	2,7%	-3,6%	3,4%	27,2%	-5,4%	1,0%	-6,0%	1,6%	0,7%	1,8%	2,0%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	7,3%	7,3%	7,3%	7,6%	11,1%	12,2%	-10,3%	-34,1%	-8,1%	5,9%	-0,5%
Skupaj panoge dejavnosti	-2,0%	-1,9%	-0,2%	1,4%	0,8%	0,5%	1,5%	-0,2%	0,4%	0,7%	0,1%

Vir: Lasten izračun po podatkih SURS.

Tabela P1.4: Medletne stopnje rasti produktivnosti po posameznih dejavnostih (dodana vrednost na zaposlenega)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Povp- rečno
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	10,5%	8,1%	2,0%	-2,8%	3,9%	-0,8%	-0,1%	-0,1%	13,5%	-1,7%	3,1%
B Ribištvo	5,3%	6,7%	0,7%	3,4%	1,1%	4,2%	-33,0%	3,6%	-4,1%	-5,3%	-2,5%
C Rudarstvo	17,6%	8,6%	4,1%	0,5%	17,4%	1,5%	-2,6%	12,1%	12,5%	7,1%	7,7%
D Predelovalne dejavnosti	11,5%	11,2%	3,7%	4,2%	8,9%	4,4%	6,8%	6,3%	5,2%	5,2%	6,7%
E Oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo	-2,1%	8,5%	4,0%	-3,0%	9,7%	7,1%	6,1%	-0,3%	4,8%	-1,6%	3,2%
F Gradbeništvo	8,7%	3,4%	2,6%	6,6%	-5,5%	-2,3%	1,6%	3,7%	1,4%	-0,8%	1,9%
G Trgovina in popravila motornih vozil	-1,0%	11,6%	2,5%	2,0%	1,8%	2,3%	2,7%	2,9%	3,4%	3,7%	3,2%
H Gostinstvo	8,6%	9,1%	-2,6%	2,0%	-3,0%	6,9%	4,0%	4,3%	0,0%	0,5%	2,9%
I Promet, skladiščenje in zveze	-0,1%	6,2%	2,6%	4,1%	1,2%	2,0%	1,6%	4,4%	2,2%	4,0%	2,8%
J Finančno posredništvo	3,5%	-2,1%	9,8%	8,2%	0,3%	0,3%	4,1%	5,4%	11,9%	8,4%	4,9%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	0,9%	4,2%	0,2%	1,9%	0,3%	-0,3%	-19,0%	-0,1%	-1,2%	-0,8%	-1,6%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	1,0%	-1,0%	3,6%	1,0%	1,0%	1,8%	0,3%	0,4%	0,9%	3,6%	1,3%
M Izobraževanje	0,0%	0,1%	3,0%	1,3%	1,8%	0,8%	1,0%	0,7%	1,1%	0,4%	1,0%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	0,9%	-0,5%	4,4%	0,2%	2,9%	0,8%	1,7%	0,1%	0,6%	0,6%	1,2%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	2,2%	7,3%	2,9%	-9,2%	9,4%	1,8%	5,7%	2,2%	2,8%	2,3%	2,6%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	-0,1%	0,2%	1,9%	2,1%	0,0%	-0,6%	0,4%
Skupaj panoge dejavnosti	5,9%	6,9%	4,1%	3,9%	3,3%	2,2%	1,9%	2,9%	3,7%	3,1%	3,8%

Vir: Lasten izračun po podatkih SURS.

Tabela P1.5: Stopnja aktivnosti prebivalcev Slovenije

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Stopnja aktivnosti	58,7	57,6	59,1	60,0	58,3	57,7	57,8	58,1	56,5	59,0

Vir: SURS.

PRILOGA 2: STOPNJE RASTI DODANE VREDNOSTI IN PRODUKTIVNOSTI
Tabela P2.1: Napoved rasti dodane vrednosti (povprečne letne stopnje rasti v %)

Skupina dejavnosti	Rast dodane vrednosti		
	2005-2010	2011-2020	2021-2030
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	-1,9%	0,9%	0,7%
B Ribištvo	-1,9%	0,9%	0,7%
C Rudarstvo	5,0%	3,2%	1,8%
D Predelovalne dejavnosti	4,6%	2,8%	2,0%
E Oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo	1,9%	1,2%	0,9%
F Gradbeništvo	2,6%	3,3%	1,8%
G Trgovina in popravila motornih vozil	3,6%	3,1%	2,7%
H Gostinstvo	4,2%	3,4%	2,4%
I Promet, skladiščenje in zveze	4,2%	3,4%	2,4%
J Finančno posredništvo	4,2%	3,4%	2,4%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4,2%	3,4%	2,4%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna varnost	3,3%	1,7%	1,1%
M Izobraževanje	3,3%	2,0%	1,4%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	3,3%	2,0%	1,4%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	3,3%	1,7%	1,1%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	4,2%	3,1%	2,1%
Skupaj panoge dejavnosti	3,8%	2,8%	2,0%

Tabela P2.2: Napoved rasti produktivnosti (povprečne letne stopnje rasti v %)

Skupina dejavnosti	Rast produktivnosti (2005 – 2030)
A Kmetijstvo, lov, gozdarstvo	1,21%
B Ribištvo	0,13%
C Rudarstvo	3,04%
D Predelovalne dejavnosti	3,11%
E Oskrba z elektriko, plinom, paro in vodo	1,15%
F Gradbeništvo	1,13%
G Trgovina in popravila motornih vozil	1,99%
H Gostinstvo	1,84%
I Promet, skladiščenje in zveze	1,85%
J Finančno posredništvo	1,67%
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	2,22%
L Javna uprava, obramba, obvezna socialna	1,26%
M Izobraževanje	0,99%
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	0,93%
O Druge javne, skupne in osebne storitve	1,75%
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	0,44%
Skupaj panoge dejavnosti	2,22%

Vir: lasten izračun